

«Al Hilal» Ислам Банкі» АҚ

Қаржылық есептілік

*2021 жылға
тәуелсіз аудитордың есебімен*

МАЗМҰНЫ

ТӘУЕЛСІЗ АУДИТОРДЫҢ ЕСЕБІ

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІК

Қаржылық жағдайы туралы есеп	1
Жиынтық табыс туралы есеп	2
Капиталдағы өзгерістер туралы есеп	3
Ақша қаражатының қозғалысы туралы есеп	4

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР

1. Қызметтің сипаттамасы	5
2. Қаржылық есептілікті дайындаудың негізі	5
3. Маңызды терминдердің анықтамасы	5
4. Есеп саясатының негізгі ережелері	7
5. Маңызды есептік пайымдаулар мен бағалаулар	23
6. Ақша қаражаты мен олардың баламалары	Error! Bookmark not defined.
7. Мурабаха шарттары бойынша дебиторлық берешек	Error! Bookmark not defined.
8. Иджара	32
9. Инвестициялық жылжымайтын мүлік	Error! Bookmark not defined.
10. Пайдалану құқығы нысанындағы активтер мен негізгі құралдар	Error! Bookmark not defined.
11. Материалдық емес активтер	Error! Bookmark not defined.
12. Салық салу	Error! Bookmark not defined.
13. Өзге активтер мен міндеттемелер	36
14. Басқа банктердің қаражаты	Error! Bookmark not defined.
15. Клиенттердің қаражаты	Error! Bookmark not defined.
16. Вакала және Мудараба пулдарының салымшылары алдындағы міндеттеме	38
17. Реверстелген Мурабаха	38
18. Жалдау бойынша міндеттемелер	Error! Bookmark not defined.
19. Келешек кезеңдердің комиссиялық табысы	Error! Bookmark not defined.
20. Капитал	40
21. Исламдық қаржыландыру жөніндегі қызметтен табыс	40
22. Кредиттік залалдар бойынша шығыстар	Error! Bookmark not defined.
23. Комиссиялық ақылар мен алымдар түріндегі таза табыс	Error! Bookmark not defined.
24. Қызметкерлерге арналған шығыстар мен өзге операциялық шығыстар	41
25. Құнсызданудан және резервтерді құрудан пайда болған өзге шығыстар	Error! Bookmark not defined.
26. Шарттық және не шартты міндеттемелер	42
27. Тәуекелдерді басқару	Error! Bookmark not defined.
28. Қаржы құралдарының әділ құны	67
29. Активтер мен міндеттемелерді өтеу мерзімдерін талдау	70
30. Байланысты тараптармен операциялар	71
31. Капиталдың жеткіліктілігі	73
32. Зекет	73
33. Есепті күннен кейінгі уақыт алар	Error! Bookmark not defined.

ҚАРЖЫЛЫҚ ЖАҒДАЙЫ ТУРАЛЫ ЕСЕП**2021 жылғы 31 желтоқсанға***(Мың теңгемен)*

	<i>Ескерт.</i>	<i>2021 жыл</i>	<i>2020 жыл</i>
Активтер			
Ақша қаражаты мен олардың баламалары	6	21.296.327	24.597.347
Мурабаха шарттары бойынша дебиторлық берешек	7	28.300.856	23.234.555
Иджара	8	66.981	239.188
Инвестициялық жылжымайтын мүлік	9	625.038	—
Пайдалану құқығы нысанындағы активтер мен негізгі құралдар	10	1.997.017	1.102.758
Материалдық емес активтер	11	150.129	173.911
Ағымдағы корпоративтік табыс салығы бойынша активтер	12	—	152.138
Кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы бойынша активтер	12	74.379	76.223
Өзге активтер	13	228.632	191.452
Активтердің жиынтығы		52.739.359	49.767.572
Міндеттемелері			
Басқа банктердің қаражаты	14	22.954	83.333
Клиенттердің қаражаты	15	19.259.379	18.113.429
Вакала және Мудараба пулдарының салымшылары алдындағы міндеттемелер	16	1.771.892	2.263.234
Реверстелген Мурабаха	17	10.231.250	10.215.312
Жалдау бойынша міндеттемелер	18	1.511.219	549.096
Келешек кезеңдердің комиссиялық табысы	19	23.226	40.977
Кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы бойынша міндеттемелер	12	28.361	—
Өзге резервтер	25	1.575.197	328.216
Өзге міндеттемелер	13	430.916	426.900
Міндеттемелердің жиыны		34.854.394	32.020.497
Капитал			
Жарғылық капитал	20	10.732.338	10.732.338
Бөлінбеген пайда		7.152.627	7.014.737
Капиталдың жиыны		17.884.965	17.747.075
Міндеттемелер мен капиталдың жиыны		52.739.359	49.767.572

Банк Басқармасының атынан қол қойылып, шығаруға бекітілді:

Гордон Хаскинс

Басқарма Төрағасы

Айдын Таиров

Бас бухгалтер

2022 жылғы 15 сәуір

ЖИЫНТЫҚ ТАБЫС ТУРАЛЫ ЕСЕП**2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін***(Мың теңгемен)*

	<i>Ескерт.</i>	<i>2021 жыл</i>	<i>2020 жыл</i>
Исламдық қаржыландыру жөніндегі қызметтен табыс			
Иджардан және Мурабаханың шарттары бойынша дебиторлық берешектен табыс	21	3.410.943	2.576.343
Вакала инвестициялық депозиттерінен табыс	21	—	3.772
		3.410.943	2.580.115
Қаржылық шығыстар			
Исламдық қаржыландыру жөніндегі қызметтен шығыстар	21	(925.000)	(569.583)
Жалдау бойынша міндеттемелер	21	(32.774)	(64.907)
		(957.774)	(634.490)
Исламдық қаржыландыру бойынша таза түсім		2.453.169	1.945.625
Кредиттік залаалдар бойынша шығыстар	22	(846.518)	(133.550)
Кредиттік залаалдар бойынша шығыстардан кейінгі табыс		1.606.651	1.812.075
Комиссиялық ақылар мен алымдар түріндегі таза табыс	23	1.760.772	1.218.814
Шетел валютасындағы операциялар бойынша таза табыс:			
- сауда операциялары		853.657	263.359
- бағамдық айырма		13.353	(15.965)
Бейқаржылық табыс		2.627.782	1.466.208
Қызметкерлерге арналған шығыстар	24	(1.375.436)	(1.328.873)
Өзге операциялық шығыстар	24	(1.155.966)	(1.129.094)
Құнсызданудан және резервтерді құрудан пайда болған өзге шығыстар	25	(1.220.537)	(258.928)
Бейқаржылық шығыстар		(3.751.939)	(2.716.895)
Корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстарға дейінгі пайда		482.494	561.388
Корпоративтік табыс салығы бойынша шығыс	12	(344.604)	(129.590)
Бір жылдағы пайда		137.890	431.798
Өзге жиынтық табыс		—	—
Бір жылдағы жиынтық табыстың жиыны		137.890	431.798

КАПИТАЛДАҒЫ ӨЗГЕРІСТЕР ТУРАЛЫ ЕСЕП**2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін***(Мың теңгемен)*

	<i>Жарғылық капитал</i>	<i>Бөлінбеген пайда</i>	<i>Капиталдың жиыны</i>
2020 жылғы 1 қаңтарда	10.732.338	6.582.939	17.315.277
Бір жылдағы пайда	—	431.798	431.798
Бір жылдағы жиынтық табыстың жиыны	—	431.798	431.798
2020 жылғы 31 желтоқсанда	10.732.338	7.014.737	17.747.075
Бір жылдағы пайда	—	137.890	137.890
Бір жылдағы жиынтық табыстың жиыны	—	137.890	137.890
2021 жылғы 31 желтоқсанда	10.732.338	7.152.627	17.884.965

АҚША ҚАРАЖАТЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ ТУРАЛЫ ЕСЕП**2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін***(Мың теңгемен)*

	<i>Ескерт.</i>	<i>2021 жыл</i>	<i>2020 жыл</i>
Операциялық қызметтен түскен ақша ағындары			
Исламдық қаржыландыру жөніндегі қызметтен түскен табыс		3.469.616	2.337.029
Исламдық қаржыландыру жөніндегі қызметтен төленген шығыстар		(909.062)	(354.271)
Алынған комиссиялық ақылар мен алымдар		2.198.866	1.289.982
Төленген комиссиялық ақылар мен алымдар		(65.261)	(75.033)
Шетел валютасындағы операциялар бойынша таза іске асырылған табыс		853.657	263.359
Қызметкерлерге арналған төленген шығыстар		(1.458.006)	(1.450.275)
Төленген өзге операциялық шығыстар		(510.045)	(620.111)
Операциялық активтер мен міндеттемелердегі өзгерістерге дейінгі операциялық қызметтен түскен ақша ағындары		3.579.765	1.390.680
<i>Операциялық активтердің таза (ұлғаюы)/ азаюы</i>			
Мурабаха шарттары бойынша дебиторлық берешек		(5.989.995)	(9.506.475)
Вакала инвестициялық депозиттері		—	1.721.243
Иджара		169.262	89.857
Өзге активтер		(37.008)	10.475
<i>Операциялық міндеттемелердің таза (азаюы) / ұлғаюы</i>			
Басқа банктердің қаражаты		(60.640)	(38.669)
Клиенттердің қаражаты		852.397	2.663.455
Вакала және Мудараба пулдарының салымшылары алдындағы міндеттемелер		(1.568.820)	1.634.755
Реверстелген Мурабаха		—	10.000.000
Өзге міндеттемелер		22.472	(34.586)
Корпоративтік табыс салығына дейінгі операциялық қызметке/операциялық қызметтен ақша қаражатының таза (жұмсалуды)/түсімі		(3.032.567)	7.930.735
Төленген корпоративтік табыс салығы		(162.261)	(168.091)
Операциялық қызметке/операциялық қызметтен ақша қаражатының таза (жұмсалуды)/түсімі		(3.194.828)	7.762.644
Инвестициялық қызметтен түскен ақша ағындары			
Негізгі құралдарды сатып алу		(106.278)	(167.990)
Материалдық емес активтерді сатып алу	11	(60.555)	(54.827)
Инвестициялық қызметтегі ақша қаражатының таза жұмсалуды		(166.833)	(222.817)
Қаржы қызметінен түскен ақша ағындары			
Жалдау бойынша міндеттемелердің төлемі	18	(327.434)	(450.716)
Қаржы қызметінде пайдаланылған таза ақша қаражаты		(327.434)	(450.716)
Ақша қаражаты мен олардың баламаларына айырбас бағамдары өзгерістерінің әсері		366.798	697.939
Ақша қаражаты мен олардың баламаларына күтілген кредиттік шығындардың әсері	6	21.277	42.426
Ақша қаражаты мен олардың баламаларының таза (азаюы)/ұлғаюы		(3.301.020)	7.829.476
1 қаңтардағы ақша қаражаты мен олардың баламалары		24.597.347	16.767.871
31 желтоқсандағы ақша қаражаты мен олардың баламалары	6	21.296.327	24.597.347
Ақшалай емес операциялар			
Сенімді басқару операциялары аясында алынған мүлік	26	704.801	—

5-56 беттегі қоса берілген ескертулер осы қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

(Егер өзге жағдайлар көрсетілмесе, мың теңгемен)

1. Қызметтің сипаттамасы

«Al Hilal» Ислам Банкі» АҚ (әрі қарай мәтін бойынша – «Банк») Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес 2010 жылғы 22 қаңтарда құрылды. Банк өз қызметін Қазақстан Республикасы Қаржы нарығын және қаржы ұйымдарын реттеу мен қадағалау агенттігі 2010 жылғы 17 наурызда берген және Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі (әрі қарай мәтін бойынша – «ҚРҰБ») 2020 жылғы 3 ақпанда қайта берген № 1.1.261 банктік қызметті жүзеге асыруға арналған бас лицензия негізінде жүзеге асырады.

Банк исламдық банк қызметімен айналысады және өз операцияларын Алматы қаласындағы бас кеңсесі мен Алматы, Астана және Шымкент қалаларындағы филиалдары арқылы жүзеге асырады. Банк халықтан салымдар қабылдайды, шариғаттың қағидалары мен нормалары негізінде қаржы операцияларын ұсынады, Қазақстан Республикасында және шетелде ақша қаражатын аударуды жүзеге асырады, валюта айырбастау жөніндегі операцияларды жүргізеді және өзінің коммерциялық клиенттеріне басқа да банк қызметтерін көрсетеді.

Банктің жалғыз акционері «Аль Хилал Банк» ЖАҚ (Абу-Даби, Біріккен Араб Әмірліктері) болып табылады, ал оның жалғыз акционері – «Абу Даби коммерциялық банкі» («ADCB») болып табылады (Абу-Даби, Біріккен Араб Әмірліктері). ADCB-ның негізгі акционері – Абу-Даби Инвестициялық кеңесі тұлғасындағы Абу-Даби үкіметі болып табылады.

Банктің тіркелген және нақты мекенжайы: Қазақстан Республикасы, Алматы қ., Әл-Фараби даңғылы, 77/7 үй, «Есентай Тауэр» ғимараты.

2. Қаржылық есептілікті дайындаудың негізі

Жалпы ақпарат

Осы қаржылық есептілік Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына (әрі қарай мәтін бойынша – «ҚЕХС») сәйкес дайындалды.

Қаржылық есептілік бастапқы құны бойынша есепке алу қағидаларына сәйкес айындалды. Егер өзге жағдайлар көрсетілмесе, осы қаржылық есептілік мың теңгемен ұсынылған.

COVID-19 пандемиясының әсері

2020 жылы жылдам тарап, 2021 жылы жалғасын тапқан COVID-19 пандемиясына байланысты көптеген үкіметтер, соның ішінде Қазақстан Республикасының Үкіметі сапарларға шектеулерді, карантинді, көшіп-қонғандардың жабылуын және жекелеген өңірлердің жабылуын қоса алғанда, аурудың тараумен күресудің әртүрлі шараларын қолға алды. Аталған шаралар жаһандық жабықтау жүйесіне, тауарлар мен қызметтерге деген сұранысқа, сондай-ақ жалпы іскерлік белсенділік деңгейіне әсер етті. Пандемия, сондай-ақ қоғамдық денсаулық сақтаудың тиісті шаралары және әлеуметтік шаралар экономиканың әртүрлі салаларындағы ұйымдардың қызметіне әсер етуі мүмкін деп күтілуде.

Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі (әрі қарай мәтін бойынша – «Агенттік») COVID-19 ауруының тарауы нәтижесінде экономикалық көрсеткіштердің едәуір нашарлауына жол бермес үшін қолдау шараларын қолға алды. Бұл шаралар өгелерімен қатар, зардап шеккен салаларда қызметін жүзеге асыратын ұйымдар үшін жеңілдікпен қаржыландыруды, кредиттік демалыстарды, сондай-ақ қаржы секторын және оның ресурстар ұсыну қабілетін қолдау үшін және COVID-19 таралуын тежеу жөніндегі шаралардың нәтижесінде өтімді қаражаттың жетіспеушілігінен сақтануда клиенттерді қолдау үшін белгілі нормативтік шектеулерді жұмсартуды қамтиды.

Банк пандемияның ықпалынан және өзінің қызметіне, қаржылық жағдайына және қаржылық нәтижелеріне экономикалық жағдайлардың өзгеруінен келген әсерді бағалауды әрі қарай жалғастыруда.

3. Маңызды терминдердің анықтамасы

Шариғат

Ислам құқығының ережелері қасиетті Құраннан, «Сунна» пайғамбарлық аңызынан, Мұхаммед Пайғамбардың (оған оған Алланың игілігі мен сәлемі болсын) міндетті күші бар сөздері мен шешімдерінен, Ислам заңтанушыларының бәтуалық пікірінен және ұқсас пікірлерден, сондай-ақ Кеңес анықтағандай немесе белгілегендей тәртіпте ислам құқығының өзге де куәліктерінен туындайды. Банк исламдық қаржы мекемесі бола отырып, өз қызметіне исламдық қаржыландыру қағидалары жөніндегі Кеңеспен түсіндірілетін Шариғаттың қағидалары мен нормаларын қосады.

(Егер өтсе жағдай дайлап көрсетілмесе, мың теңгемен)

3. Маңызды терминдердің анықтамасы (жалғасы)

Тауар Мурабахасы, Тұрғын үй Мурабахасы, Таваррук және сақтық қордағы тауар Мурабахасы

Мурабаха дегеніміз – қаржыландыру әдісі, мұнда Банк / банк-контрагент брокерден немесе жеткізушіден тауарды немесе үйді сатып алады және осы тауарды немесе үйді нақты немесе конструктивті иеленуді сатып алады, содан кейін оны клиентке/Банкке үстемемен мерзімі ұзартылған төлем негізінде сатады. Тауар Мурабахасы / Таваррук / Реверстелген Мурабаха шарттарына сәйкес клиент/Банк кейіннен сол активті дереу жеткізу және төлеу шартымен үшінші тарапқа сатады, және соңында клиент/Банк екінші сатудан түскен кірістен қолма-қол ақша сомасын алады. Негізінен базалық актив платина немесе палладий сияқты жоғары өтімді тауар болып табылады. Шариғаттың қағидаттарына сәйкес алтын мен күміс ақша қаражаты болып саналады және аталған мақсаттарға пайдаланылмайды.

Иджара

Жалдау мерзімінің соңында меншік құқығын бере отырып, белгілі бір активті жалдау (сондай – ақ Иджара Мунтахия Битамлеек ретінде белгілі) немесе меншік құқығын бере отырып салынатын немесе өндірілетін белгілі бір активті жалдау (сондай-ақ Иджара Мавсуфа Фи Зимма немесе Мунтахия Битамлеек ретінде белгілі), Иджара дегеніміз – келісім, бұл ретте Банк активті ниет туралы өтініште ұсынған клиенттің ниетіне сай сатып алады да, белгілі бір кезеңнің ішінде көрсетілген жалдау ақысына сәйкес жалға алушы ретінде әрекет ететін клиентке жалға беруші ретінде жалға береді. Жалға алу мерзімінің ұзақтығы, сондай-ақ жалдаудың негізі жалгерлік шартында жазылған және келісілген. Банк жалға алудың бүкіл мерзімі ішінде активке қатысты меншік құқығына ие болады. Келісімнің қолданылуы – жалға алу мерзімінің ішінде немесе соңында жалға алушы міндеттемені орындағаннан кейін активке қатысты меншік құқығын жалға алушыға табыстау жолымен аяқталуы мүмкін.

Мудараба

Мудараба екі немесе одан артық тараптар шаруашылық қызмет бойынша өз мойнына міндеттеме алатын шарттық келісімі болып табылады. Мудараба капитал мен жұмыстың арасындағы пайдаға үлескерлік қатысу болып табылады. Ол қаражат көзі ретінде инвестициялық шот ұстаушылардың мен Мудариб ретінде Банк арасында жасалуы мүмкін. Банк – пайда екі тараптың уағдаластығы негізінде бөлінеді, ал шығындарды қаржыландырушы тарап көтереді деген шартпен инвестициялық шот ұстаушының қаражатын қабылдауға өзінің әзірлігі туралы хабарлайды, бұл ретте шығындар лауазымдық теріс қылық, ұқыпсыздық және келісілген талаптарды Банктің бұзуы нәтижесінде туындаған жағдайда, мұндай шығындарды Банк көтереді.

Салымшылар пулы

Пулдар (қорлар) дегеніміз – қатысушылардың пайдасы пулға түсетін және алдын ала келісімдер бойынша бөлінетін, валюта бойынша бірлескен инвестициялау мақсаттарына арналған салымдарды біріктіру нысаны. Банктің ішкі саясаты Мудараба және Вакала салымшылары үшін валюта бойынша салымшылардың пулын (доллар және теңге пулдары), Сукук пулын және қаржыландыру көздеріне байланысты акционерлердің пулын, сондай-ақ бірнеше пулды бірлесіп қаржыландыруды көздейді.

Тиісті депозиттерді мерзімінен бұрын бұзу немесе өтеу салдарынан салымшылардың активтері мен инвестициялық депозиттерінің арасындағы ықтимал сәйкессіздікті ескере отырып, пулда туындайтын мұндай тапшылық басқа пулдар есебінен қаржыландырылуы мүмкін. Пулдар арасындағы қаржыландыру пулды қаржыландырудың шариғат нысанын қабылдайды және пулды бөлу және қаржыландыру ережелерімен реттеледі.

Вакала

Инвестор белгілі бір сыйақыға (паушалдық сома немесе инвестицияланған соманың пайызы) айырбас ретінде, нақты шарттарға сәйкес оларды инвестициялайтын агентке белгілі бір ақша сомасын беретін шарт. Агентке қызметтің сыйақысы ретінде алдын ала келісілген болжалды пайда нормасынан артық өсім берілуі мүмкін. Агент ұқыпсыздық танытқан немесе Вакала шарттарын бұзған жағдайда, инвестицияланған соманы қайтаруға міндетті.

Зекет

Бұл – материалдық құндылықтар белгілі бір деңгейге жеткен кезде орындалу мерзімі басталатын және алушылардың белгілі бір санаттарына төленуі тиіс болатын құқық. Бұл шарттар сақталған жағдайда абсолютті міндеттеме болып табылады.

(Егер өте жағдай дайлап көрсетілмесе, мың теңгемен)

3. Маңызды терминдердің анықтамасы (жалғасы)

Кард Хассан

«Кард Хассан» қысқа мерзімді дебиторлық берешегі – клиент келісілген мерзімнің соңында сол соманың қайтарылуы тиіс екенін түсіне отырып белгілі бір мерзімге қаражат алатын, пайдасыз қаржылық қызмет болып табылады.

4. Есеп саясатының негізгі ережелері

Есеп саясатындағы өзгерістер

Банк 2021 жылдың 1 қаңтарынан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдерге қатсты күшіне енген стандарттарға кейбір түзетулерді алғаш рет қолданды. Банк шығын арылған, бірақ күшіне енген қандай да бір стандарттарды, түзіндірмелерді немесе түзетулерді мерзімінен бұрын қолданған жоқ.

«Базалық пайыз мөлшерлемесінің реформасы – 2-кезең» – ҚЕХС (IFRS) 9, ҚЕХС (IAS) 39, ҚЕХС (IFRS) 7, ҚЕХС (IFRS) 4 және ҚЕХС (IFRS) 16 түзетулері («IBOR реформасы – 2-кезең»)

Түзетулер – банк-аралық ұсыныс мөлшері (IBOR) тәуекелсіз дерлік баламалы пайда мөлшерлемесімен (RFR) алмастырылатын жағдайларда қаржылық есептілік үшін салдарын жою мақсатында қолданылатын уақытша босатуларды ұсынады. Түзетулер келесілерді қарастырады:

- реформамен тікелей талап етілетін ақша ағымдарының өзгерістері немесе шарттың өзгерістері пайданың нарықтық мөлшерлемесінің өзгерісіне баламалы болып табылатын құбылмалы пайда мөлшерлемесі ретінде қарастырылуы тиіс болатын тәжірибелік сипаттағы жеңілдету;
- хеджирлеу қатынастарын тоқтатпастан хеджирлеу бойынша құжаттама мен хеджирлеу қатынастарының анықтамасына IBOR реформасымен талап етілетін өзгерістерді енгізуге жол береді;
- RFR бар құрал ұйымның қарауы бойынша хеджирлеу қатынастары аясындағы тәуекел компоненті ретінде анықталатын жағдайларда ұйымдарға бөлек сәйкестендірілетін компоненттерге қатысты талаптарды сақтау қажеттілігінен уақытша босату ұсынылады.

Бұл түзетулер Банктің қаржылық есептілігіне әсерін тигізген жоқ.

«2021 жылғы 30 маусымнан кейін қолданылатын COVID-19 пандемиясымен байланысты жалдау бойынша шегінулер» – ҚЕХС (IFRS) 16 стандартына түзетулер

2020 жылғы 28 мамырда ҚЕХС жөніндегі кеңес ҚЕХС (IFRS) 16 «Аренда» – «COVID-19 пандемиясымен байланысты жалдау бойынша шегінулер» стандартына түзету енгізді. Бұл түзету COVID-19 пандемиясының тікелей салдары ретінде туындайтын жалдау бойынша шегінулер болған жағдайда жалгерлік шарттардың түрленімдерін есепке алу бөлігінде ҚЕХС (IFRS) 16 талаптарын қолданудан жалға алушылардың босатылуын қарастырады. Тәжірибелік сипаттағы оңайлату ретінде жалға алушы COVID-19 пандемиясына байланысты жалға берушімен ұсынылған жалдау бойынша шегіну жалгерлік шарттың түрленімі болып табылатын-табылмайтынын талдамау туралы шешім қабылдауы мүмкін. Мұндай шешім қабылдайтын жалға алушы COVID-19 пандемиясына байланысты жалдау бойынша шегінумен түсіндірілетін жалгерлік төлемдердің кез келген өзгерісін – мұндай өзгеріс жалгерлік шарттың түрленімі болып табылмаған жағдайда ҚЕХС (IFRS) 16 стандартына сәйкес есепте бейнеленетіндей тәртіпте ескеруі тиіс.

Бұл түзету 2021 жылғы 30 маусымға дейін қолданылады деп тұспаладған болатын, бірақ COVID-19 пандемиясының жалғасып отырған әсеріне байланысты, 2021 жылғы 31 наурызда ҚЕХС жөніндегі кеңес тәжірибелік сипаттағы мұндай оңайлатуды қолдану мерзімін 2022 жылғы 30 маусымға дейін ұзартуды шешті.

Жаңа түзету 2021 жылғы 1 сәуірде немесе осы күннен кейін басталатын жылдың есептік кезеңдерге қатысты қолданылады. Банкке COVID-19 пандемиясымен байланысты жалдау бойынша қандай да бір шегінулер ұсынылған жоқ, бірақ қажет болған жағдайда ол жол берілген кезең барысында тәжірибелік сипаттағы оңайлатуды қолдануды жоспарлап отыр.

Әділ құнды бағалау

Банк бейнеленетін қаржы құралдарын пайда немесе зиян арқылы әділ құны (ПЗӨҚ) және басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құны (БЖКӨҚ) бойынша бағалайды және Инвестициялық жылжымайтын мүлік секілді бейқаржылық активтерді әрбір есепті күндегі әділ құны бойынша бағалайды.

(Егер өтсе жағдай дайлар көрсетілмесе, мың теңгемен)

4. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Әділ құнын бағалау (жалғасы)

Әділ құны – бағалау күнінде нарық қатысушыларының арасындағы әдеттегі мәміле барысында активті сатқаны үшін алынуды мүмкін немесе міндеттемелерді табыстау барысында төленуі болатын баға болып табылады. Әділ құнын бағалау – активті сату немесе міндеттемелерді табыстау мақсатындағы мәміленің жүзеге асырылып жатқанын тұспалдайды:

- осындай актив немесе міндеттемелер үшін негізгі болып табылатын нарықта; немесе
- негізгі нарық болмаған жағдайда, осы активке немесе міндеттемелерге қатысты аса тиімді болып табылатын нарықта.

Банкте негізгі немесе тиімдірек нарыққа қол жеткізу мүмкіндігі болуы тиіс. Активтің немесе міндеттемелердің әділ құны – нарықтың қатысушылары өздерінің үздік экономикалық мүдделеріне сай әрекет еткен жағдайда активтердің немесе міндеттемелердің бағасын белгілеу барысында нарықтың қатысушылары пайдалануы мүмкін болатын жол берулердің пайдаланылуымен бағаланады. Бейқаржылық активтің әділ құнын бағалауда нарық қатысушысының активті үздік және аса тиімді пайдалану арқылы немесе аталған активті үздік және аса тиімді жолмен пайдаланатын басқа тұлғаға оны сату жолымен экономикалық пайданы генерациялау қабілеті назарға алынады.

Банк аталған жағдайларда орынды болып табылатын және әділ құнын бағалау үшін деректер қолжетімді болатын, және бұл ретте релевантты бақыланатын бастапқы деректерді барынша пайдалануға және бақыланбайтын бастапқы деректердің пайдаланылуын барынша азайтуға мүмкіндік беретін бағалау үлгілерін пайдаланады. Әділ құны қаржылық есептілікте бағаланатын немесе ашылатын барлық активтер мен міндеттемелер жалпы әділ құнын бағалау үшін елеулі болып табылатын ең төмен деңгейдің бастапқы деректері негізінде, төменде сипатталған әділ құн иерархиясы шегінде жіктеледі:

- 1-деңгей – ұқсас активтер немесе міндеттемелер үшін белсенді нарықтардағы баға белгілеулері (түзетілмейтін).
- 2-деңгей – әділ құнын бағалау үшін елеулі болып табылатын, иерархияның ең төмен деңгейіне жататын бастапқы деректер нарықта тікелей немесе жанама түрде бақланатын болып табылатын бағалау үлгілері.
- 3-деңгей – әділ құны үшін елеулі болып табылатын, иерархияның ең төмен деңгейіне жататын бастапқы деректер нарықта бағыланатын болып табылмайтын бағалау үлгілері.

Қаржылық есептілікте қайталанатын негізде танылатын активтер мен міндеттемелер жағдайында, Банк әр есепті кезеңнің соңына қарай жіктелімді қайта талдай отырып (жалпы әділ құнын бағалау үшін елеулі болып табылатын ең төмен деңгейдегі бастапқы деректер негізінде), иерархия деңгейлерінің арасында оларды аудару қажеттілігін анықтайды.

Қаржы активтері мен міндеттемелері

Бастапқы тану

Танылған күні

Стандартты талаптарда қаржы активтері мен міндеттемелерін сатып алу немесе сату мәміле жасалған күнге, яғни Банк активті немесе міндеттемені сатып алу бойынша өзіне міндеттемені алған күнге көрсетіледі. Стандартты шарттарда сатып алуға немесе сатуға – нарықта қабылданған келісімдерде немесе ережелерде белгіленген мерзімнің шегінде активтер мен міндеттемелерді жеткізу талап етілетін шарттың аясында қаржы активтері мен міндеттемелерін сатып алу немесе сату жатады.

Исламдық қаржыландыру бойынша дебиторлық берешек

Клиенттерді қаржыландыру және Мурабаха шарттары бойынша дебиторлық берешекті қамтитын исламдық қаржыландыру жөніндегі қызмет бойынша дебиторлық берешек дегеніміз – тіркелген төлемдері бар, белсенді нарықта айналыста болмайтын туынды емес қаржылық активтер. Ол дереу сатуға немесе жақын арада сатуға емес, шарттық ақша ағындарын алуға арналған. Активтер пайданың тиімді мөлшерлемесінің әдісінің пайдаланылуымен, амортизацияланған құн бойынша көрсетіледі. Мұндай активтер бойынша кірістер мен шығыстар осындай активтер істен шыққан немесе құнсызданған кезде, сондай-ақ амортизация үдерісінде пайдада немесе шығында көрсетіледі. Исламдық қаржыландыру бойынша қызметтен дебиторлық берешек Мурабаха шарттары бойынша дебиторлық берешектен келген түсімдерден тұрады.

(Егер өзге жағдай дайлап көрсетілмесе, мың теңгемен)

4. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Қаржы активтері мен міндеттемелері (жалғасы)

Бастапқы тану (жалғасы)

Исламдық қаржыландыру бойынша дебиторлық берешек (жалғасы)

Мурбаха шарттары бойынша дебиторлық берешек құнсыздануға арналған резервтің шегерілуімен, амортизацияланған құны бойынша есепке алынады.

Исламдық қаржыландыру бойынша қызмет үшін көзден қаржыландырылады: 1) теңгерімде ескерілетін Банктің меншікті қаражаты; 2) Вакала және Мудараба шарттары бойынша алынған қаражат; және 3) клиенттердің ағымдағы шоттары және востро шоттары. Вакала мен Мудараба шарттарының талаптарына сәйкес Банк тәуекел көтермейді және мұндай қаражат теңгерімнен тыс баптар ретінде есепке алынады. Вакала және Мудараба шарттары мерзімінен бұрын бұзылған немесе қолданылу мерзімі аяқталған жағдайда және бұл – активтерді өтеу мерзімдерінің ықтимал сәйкессіздігіне әкелуі мүмкін болса, туындайтын тапшылықты Банк өз қаражатынан қаржыландыруы мүмкін және қаржылық жағдай туралы есепте актив ретінде ескерілуі мүмкін.

Бастапқы бағалау

Бастапқы тану кезінде қаржы құралдарының жіктелуі құралдарды басқару үшін пайдаланылатын бизнес-үлгі мен шарттық талаптарға байланысты болады. Қаржы құралдары мәміле бойынша шығындарды қоса алғанда, бастапқыда әділ құны бойынша бағаланады, бірақ қаржы активтері мен қаржы міндеттемелерінің ПЗӨҚ бойынша бағалануын қоспағанда.

Қаржы активтері мен міндеттемелерін бағалау критерийлері

Банк активтерді басқару үшін пайдаланылатын бизнес-модель мен активтердің шарттық талаптары негізінде өзінің барлық қаржы активтерін келесілер бойынша жіктейді:

- амортизацияланған құны;
- ПЗӨҚ;
- БЖКӨҚ.

Банк туынды құралдары мен саудаға арналған құралдарды ПЗӨҚ бойынша жіктейді және бағалайды. Банк өз қарауы бойынша, қаржы құралдарын ПЗӨҚ бойынша бағаланатын ретінде жіктей алады, егер де мұндай жіктелім – бағалау немесе тану қағидаттарын қолданудың бірізділігін жоюға немесе айтарлықтай төмендетуге мүмкіндік берсе.

Қаржылық міндеттемелер, қаржыландыру мен қаржылық кепілдіктерді ұсыну жөніндегі міндеттемелерді қоспағанда, егер олар саудаға арналған және исламдық туынды құралдары болып табылса, амортизацияланған құны немесе ПЗӨҚ бойынша бағаланады немесе ұйымның қалауына сәйкес әділ құны бойынша бағаланатын ретінде жіктеледі.

Қаржы институттарындағы қаражат, амортизацияланған құны бойынша бағаланатын, қаржыландыру шарттары бойынша дебиторлық берешек

Банк қаржы институттарындағы қаражатты, клиенттерді қаржыландыруды және өзге қаржылық инвестицияларды амортизацияланған құны бойынша бағалайды, егер де келесі екі шарт орындалатын болса:

- қаржы активі шартта қарастырылған ақша ағындарын алу үшін қаржы активтерін ұстап қалуды мақсат еткен бизнес үлгісі аясында ұсталатын болса;
- қаржы активінің шарттық талаптары – борыштың негізгі сомасының есебіне және борыштың негізгі сомасының өтелмеген бөлігіне пайданың есебіне (SPPP) ғана төлемдер болып табылатын ақша ағындарын алатын күндері алуды негіздейтін болса.

Бұл шарттар төменде толығырақ қарастырылады.

Бизнес үлгісін бағалау

Банк бизнес үлгісін бизнестің белгілі бір мақсатына қол жеткізу үшін топтарға біріктірілген қаржы активтерін басқарудың қалай жүзеге асырылатынын жақсы көрсететін деңгейде анықтайды.

(Егер өтсе жағдай дайлап көрсетілмесе, мың теңгемен)

4. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Қаржы активтері мен міндеттемелері (жалғасы)

Бастапқы бағалау (жалғасы)

Бизнес-үлгісін бағалау (жалғасы)

Банктің бизнес үлгісі жеке құралдар деңгейінде емес, қоржындарды біріктірудің неғұрлым жоғары деңгейінде бағаланады және келесідей бақыланатын факторларға негізделген:

- бизнес үлгісінің нәтижелілігі және осы бизнес үлгісі аясында ұсталатын қаржы активтерінің табыстылығы қалай бағаланады және бұл ақпарат ұйымның негізгі басқарушы қызметкерлеріне қалай хабарланады;
- бизнес үлгісінің нәтижелілігіне (және осы бизнес үлгісінің аясында ұсталатын қаржы активтерінің табыстылығына) және атап айтқанда, осы тәуекелдерді басқару әдісіне әсер ететін тәуекелдер;
- бизнесті басқаратын менеджерлер қалай сыйақы алады (мысалы, сыйақы басқарылатын активтердің әділ құнына немесе шартта қарастырылған, алынған ақша ағындарына негізделді ме);
- күтілетін сату жиілігі, көлемі мен мерзімдері банктің бизнес үлгісін бағалауда маңызды аспектілер болып табылады.

Бизнес үлгісін бағалау «ең нашар» немесе «күтпелі» сценарийлерді ескерместен, пайда болуы негізді күтілетін сценарийлерге негізделген. Егер ақша ағындары бастапқы танудан кейін Банктің күтуінен өзгеше тәсілмен іске асырылса, Банк осы бизнес үлгісі аясында ұсталатын қалған қаржы активтерінің жіктелімін өзгертпейді, бірақ кейіннен мұндай ақпаратты жақында құрылған немесе жақында сатып алынған қаржы активтерін бағалау кезінде назарға алады.

«Тек қарыздың негізгі сомасының өтелмеген бөлігіне пайда мен қарыздың негізгі сомасының есебіне төлемдер» сынағы (SPPP сынағы)» (тест SPPP)

Жіктеу үдерісінің екінші кезеңі аясында Банк актив бойынша шартта көзделген ақша ағындары борыштың негізгі сомасы мен борыштың негізгі сомасының өтелмеген бөлігіне пайданың негізгі сомасы есебіне төлемдер ғана болып табылатынын анықтау үшін қаржылық активтің шарттық талаптарын бағалайды (SPPP сынағы).

Осы сынақтың мақсаттары үшін «борыштың негізгі сомасы» бастапқы тану кезінде қаржылық активтің әділ құнын білдіреді және ол осы қаржылық активтің қолданылу мерзімі ішінде өзгеруі мүмкін (мысалы, егер сыйақы/дисконт амортизациясы немесе қарыздың негізгі сомасын өтеу есебіне төлем орын алған болса).

Шарттық ақша ағындарының SPPP белгілеріне сәйкес келетінін бағалау кезінде Банк құралдың шарттық талаптарын ескереді. Бұл – қаржы құралында шарттық ақша ағындарының мерзімін немесе сомасын осы Шартқа сәйкес келмейтіндей өзгертуі мүмкін шарттық талаптың бар-жоғын бағалауды қамтиды.

Сонымен бірге, базалық қаржы келісіміне байланысты емес, шартта қарастырылған ақша ағындарының тәуекелдерге ұшырауына немесе құбылмалылығына елеусіз әсер ететін шарттық талаптар қарыздың негізгі сомасының өтелмеген бөлігіне арналған пайда мен қарыздың негізгі сомасының есебіне төлем болып қана табылатын, шартта қарастырылған ақша ағындарының туындауына себепші болмайды. Мұндай жағдайларда қаржы активін ПЗӘҚ бойынша бағалау қажет.

Қаржылық кепілдіктер, аккредитивтер және қаржыландыру бойынша міндеттемелер

Банк қаржы кепілдіктерін, аккредитивтерді және қаржыландыру бойынша міндеттемелерді шығарады.

Қаржы кепілдіктері бастапқыда алынған сыйлықақы сомасында әділ құны бойынша қаржылық есептілікте танылады. Бастапқы танудан кейін Банк өзінің міндеттемесін жиынтық кіріс құрамында танылған жинақталған амортизацияны және КНШ-қа арналған бағалау резервін шегере отырып, бастапқы танылған соманың ең үлкен шамасына қарай әрбір кепілдік бойынша бағалайды.

Қаржы құралдарын беру жөніндегі міндеттемелер мен аккредитивтер шарттық міндеттемелер болып табылады, олардың шарттары бойынша міндеттеменің қолданылу мерзімінің ішінде Банк Клиентке алдын ала келісілген шарттарда қаржыландыруды ұсынуға міндетті. Қаржылық кепілдік шарттары секілді, мұндай міндеттемелерге қатысты КНШ бағалауға қолданылатын талаптар қолданылады.

(Егер өтсе жағдай дайлап көрсетілмесе, мың теңгемен)

4. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Қаржы активтері мен міндеттемелері (жалғасы)

Бастапқы бағалау (жалғасы)

Орындау кепілдіктері

Орындау кепілдіктері – егер басқа Тарап шартта қарастырылған міндетті орындамаса, өтемақы беретін шарттар. Шариғат кеңесінің нұсқаулығына сәйкес кредиттік тәуекел кепілдік бермейді. Орындау кепілдігі бар шарт бойынша тәуекел басқа тараптың шартта қарастырылған міндеттерді орындамау мүмкіндігі болып табылады.

Қаржы активтері мен міндеттемелерін қайта жіктеу

Банк қаржы активтерін басқарудың бизнес-моделін өзгертетін ерекше жағдайларды қоспағанда, қаржы активтерін бастапқыда танығаннан кейін Банк қайта жіктемейді. Қаржы міндеттемелері ешқашан қайта жіктелмейді. 2021 жылы Банк жылы Банк қаржы активтері мен міндеттемелерін қайта жіктемеген.

Ақша қаражаты мен олардың баламалары

Ақша қаражаты мен олардың баламалары қандай да бір шарттық міндеттемелермен ауыртпалық түспеген, туыдаған күннен бастап тоқсан (90) күннің ішінде өтеу мерзімімен қолма-қол ақша қаражатын, міндетті резервтерді, ҚР ҰБ-дағы қаражатты және қаржы институттарындағы қаражатты қамтиды.

Қаржыландыру бойынша міндеттеме

Егер шарттық келісімнің мәні Банкке ақша қаражаттарын жеткізу бойынша міндеттеменің немесе Реверсивті Мурабахаға сәйкес контрагентке қаржылық міндеттеменің сомасын қайтару бойынша міндеттеменің жүктелуіне әкеп соқса, онда қаржыландыру бойынша міндеттемелерді "міндеттемелер" деп жіктеуге болады. Мұндай құралдарға қаржы ұйымдарының құралдары кіреді. Бастапқы мойындалғаннан кейін қаржыландыру бойынша міндеттемелер тиімді пайда әдісін пайдалану арқылы амортизациялық құн бойынша бағаланады. Пайдалар мен шығындар қаржыландыру бойынша міндеттемелерді мойындау тоқтатылған кезде, сондай-ақ амортизация барысында пайданың немесе шығынның құрамына кіреді деп мойындалады.

Жалдау

i. Банк жалға алушы ретінде

Қысқа мерзімге жалдау және құны төмен активтерді жалдау шарттарын ескермегенде, Банк барлық жалдау шарттарын мойындауға және бағалауға қатысты бірыңғай тәсілдемені қолданады. Банк негізгі активтерді қолдану құқығын білдіретін пайдалану құқығы түріндегі активтерді жүзеге асыруға және жалгерлік төлемдерді төлеуге қатысты жалдау бойынша міндеттемелерді мойындайды.

Пайдалану құқығы түріндегі активтер

Пайдалану құқығы түріндегі активтерді Банк жалдау мерзімі басталған күні (яғни негізгі актив пайдалану үшін қолжетімді болған күні) мойындайды. Жиналған амортизация және құнсыздану салдарынан жиналған шығындарды шегеру арқылы, жалдау бойынша міндеттемелерді қайта бағалау бойынша түзетулерді енгізу арқылы пайдалану құқығы түріндегі активтер бастапқы құны бойынша бағаланады. Пайдалану құқығы түріндегі активтердің бастапқы құнына жалдау бойынша мойындалған міндеттемелердің шамасы, жұмсалған бастапқы тікелей шығындар және жалдау мерзімі басталған күні немесе жалдау мерзімі басталатын күнге дейін төленген жалгерлік төлемдер кіреді, жалдау бойынша алынған ынталандырушы төлемдер шегеріледі. Егер Банк жалданған активке меншік құқығын жалдау мерзімінің соңында алатынына жеткілікті мөлшерде сенімді болмаса, онда мойындалған актив активті пайдалы пайдаланудың болжамды мерзімі немесе жалдау мерзімі сияқты анағұрлым қысқа кезең ішінде желілік әдіспен амортизацияланады. Пайдалану құқығы түріндегі активтердің құнсыздануы тексеріледі.

Жалдау бойынша міндеттемелер

Жалдау мерзімі басталған күні Банк жалдау мерзімі кезінде төленетін жалгерлік төлемдердің келтірілген құны бойынша бағаланатын жалдау бойынша міндеттемелерді мойындайды. Жалгерлік төлемдерге белгіленген төлемдер (соның ішінде мәні бойынша белгіленген төлемдер) кіреді, жалдау бойынша кез-келген ынталандырып төлемдер, индекске немесе мөлшерлемеге тәуелденетін ауыспалы жалгерлік төлемдер, және кепілдіктер бойынша ликвидациялық (тарату) құны бойынша төленеді деп күтілетін сомалар шегеріледі. Сондай-ақ жалгерлік төлемдерге

(Егер өтпеген жағдай дайлап көрсетілмесе, мың теңгемен)

сатып алуға қатысты опционды орындау бағасы кіреді, бұл ретте Банк осы опционды орындайтынына жеткілікті мөлшерде сенімді болуы тиіс және егер жалдау мерзімі Банктің жалдау мерзімі аяқталған кездегі опционды әлеуетті орындауын бейнелесе, онда жалдау мерзімінің аяқталуы үшін айыппұлдарды төлейтініне сенімді болуы тиіс. Индекске немесе мөлшерлемеге тәуелденбейтін ауыспалы жалгерлік төлемдер осындай төлемдер төленетін жағдайды немесе шартты тудыратын кезеңдегі шығындар деп мойындалады.

(Егер өте жағдай дайлап көрсетілмесе, мың теңгемен)

4. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Жалдау (жалғасы)

i. Банк жалға алушы ретінде (жалғасы)

Жалдау бойынша міндеттемелер (жалғасы)

Егер жалдау шартында белгіленген пайданың мөлшерлемесі оңай анықталмаса, онда жалгерлік төлемдердің белгіленген құнын есептеу үшін Банк жалгерлік мерзім басталатын күні қосымша қарыз қаражаттарын тарту мөлшерлемесін пайдаланады. Жалдау басталған күннен кейін пайданың есептелуін бейнелеу үшін жалдау бойынша міндеттемелердің шамасы ұлғаяды және төленетін жалгерлік төлемдерді бейнелеу үшін азайтылады. Сонымен қатар, модификация (түрлену), жалдау мерзімі өзгерген, белгіленген жалгерлік төлемдер өзгерген немесе негізгі активті сатып алуға қатысты опционды бағалау өзгерген жағдайда жалдау бойынша міндеттемелердің теңгерімдік құны қайта бағаланады.

Қысқа мерзімді жалдау және құны төмен активтерді жалдау

Банк қысқа мерзімді жалдау шарттары (яғни жалдау мерзімі басталған күні қарастырылған жалдау мерзімі 12 айдан аспайтын және құрамында сатып алуға қатысты опцион кірмейтін шарттар) бойынша қысқа мерзімді жалдауға қатысты мойындаудан босатуды қолданады. Сондай-ақ Банк құны төмен деп есептелетін (яғни 2.400 мың теңгеге дейін) кеңсе жабдығын жалдау шарттары бойынша құны төмен активтерді жалдауға қатысты мойындаудан босатуды қолданады. Қысқа мерзімге жалдау және құны төмен активтерді жалдау бойынша жалгерлік төлемдер жалдау мерзімі ішінде жалдау шығындары ретінде желілік әдіспен мойындалады.

ii. Операциялық жалдау - Банк жалға беруші ретінде

Банк активтерді неленумен байланысты барлық дерлік тәуекелдерді табыстамайтын жалдау «операциялық жалдау» деп жіктеледі. Жалға беруден түскен табыс жалдау мерзімі ішінде желілік әдіспен есепке алынады және өзінің операциялық сипатына байланысты пайда немесе шығын туралы есепте түсімнің құрамына енгізіледі. Операциялық жалдау шарттарын келісу және жасасу барысында жұмсалған бастапқы тікелей шығындар жалға берілген активтің теңгерімдік құнына енгізіледі және жалдау мерзімі ішінде жалға беруден түскен табыс ретінде мойындалады. Шартты жалгерлік төлемдер төленген мерзім ішіндегі түсім ретінде мойындалады.

iii. Иджара Мунтахия Битамлсек (қаржылық жалдау) - Банк жалға беруші ретінде

Банк жалдау мерзімі басталған күннен бастап жалға беруден алынған таза инвестицияларға тең сомаға тең жалгерлік төлемдер бойынша дебиторлық берешекті бейнелейді. Қаржылық табыс таза инвестициялардың теңгерімдік сомасына шаққандағы табыстылықтың тұрақты жүйелі нормасын бейнелейтін сұмба бойынша есептеледі. Бастапқы тікелей шығындар жалгерлік төлемдер бойынша дебиторлық берешектің бастапқы құнының құрамында есепке алынады.

Жалдау мерзімінің соңында меншік құқығын бере отырып, белгілі бір активті жалдау мақсатында (сондай-ақ Иджара Мунтахия Битамлсек ретінде белгілі), Банк жалдау мерзімінің басталу күнінен бастап жалдауға таза инвестицияға а тең құны бойынша Иджара шарттары бойынша қоржыландыруды мойындайды. Алайда, меншік құқығының табысталуымен салынатын немесе өндірілетін белгілі активті жалдау мақсатында (сондай-ақ Иджара Мавсуфа Фи Зимма немесе Мунтахия Битамлсек ретінде белгілі), Банк активтердің жеткізілу күнінен бастап және жалдау мерзімінің басталу күнінен бастап Иджара шарттары бойынша қаржыландыруды мойындайды. Жалдаудан түскен табыс таза төтелмеген инвестицияға пайданың тұрақты мерзімді нормасын бейнелейтін үлгіге негізделеді.

Қаржы құралдарын өзара есепке алу

Қаржы активі мен қаржы міндеттемесі – танылған сомаларды есепке жатқызуды жүзеге асырудың заңды қорғалған құқығы бар болған кезде және нетто-негізде есеп айырысуды жүзеге асыру ниеті немесе біруақытта активті іске асыру әжен міндеттенмені орындау ниеті болған кезде нетто-шаманың қаржы жағдайы туралы есепте ұсынылуымен өзара есепке жатқызылуы тиіс. Есепке алуды жүргізу құқығы болашақта оқиғамен байланысты болмауы тиіс және барлық келесі жағдайларда заңды тұрғыда қорғалған болуы тиіс:

- әдеттегі қызмет барысында;
- дефолт жағдайында; және

(Егер өтпеген жағдай дайдалған болса, мына теңгемен)

- Ұйымның немесе контрагенттердің біреуі қаржысыз немесе банкрот болған жағдайда.

Бұл шарттар, әдетте, өзара есеп айырысу туралы бас келісімдерге қатысты орындалмайды және тиісті активтер мен міндеттемелер қаржылық жағдай туралы есепте толық сомда көрсетіледі.

(Егер өтсе жағдай дайлап көрсетілмесе, мың теңгемен)

4. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Қаржыландыруды қайта құрылымдау

Банк мүмкіндігіне қарай, кепілге өндіріп алудың орнына қаржы құралдары бойынша талаптарды қайта қарауға, мысалы, төлемдердің шарттық мерзімдерін ұзартуға және қаржыландырудың жаңа шарттарын келісуге ұмтылады.

Банк, егер Шарттың талаптары шын мәнінде ол жаңа қаржыландыруға айналатындай түрде қайта қаралса, ал айырма құнсызданудан болған шығын танылғанға дейін тануды тоқтатудан түскен пайда немесе шығын ретінде танылса, қаржылық активті тануды тоқтатады. Құрылған қаржыландыру сатып алынған немесе құрылған кредиттік-құнсызданған (СҚКҚ) актив болып есептелетін жағдайлардан басқа, бастапқы тану кезінде қаржыландыру КНШ-ны бағалаудың мақсаттары үшін 1-кезеңге жатады. Клиентке қаржыландыруды мойындауды тоқтату керектігін бағалау кезінде Банк басқалармен қатар, келесі факторларды қарайды:

- қаржыландыру валютасының өзгеруі;
- контрагенттің өзгерту;
- түрлендірілуі құралдың SPPI сынағының өлшемдеріне бұдан былай жауап беретіндігіне алып келе ме.

Егер түрлендірілуі ақша ағындарының айтарлықтай өзгеруіне әкелмесе, түрлендірілуі тануды тоқтатуға әкелмейді. Пайданың бастапқы тиімді мөлшерлемесі бойынша дисконтталған ақша ағындарының өзгеруінің негізінде Банк құнсызданудан болған шығын танылғанға дейін жиынтық кіріс туралы есепте пайданың тиімді мөлшерлемесін пайдалана отырып есептелген кіріс құрамында ұсынылатын түрлендіруден түскен пайданы немесе залалды таниды.

Тануды тоқтатуға әкеп соқтырмайтын түрлендірілуі жағдайында Банк сондай-ақ кредиттік тәуекелдің едәуір ұлғаюының немесе кредиттік-құнсызданған ретінде активтерді жіктеу қажеттігінің болуын қайта бағалайды. Түрлендірілу нәтижесінде активті кредиттік-құнсызданған ретінде жіктеуден кейін ол кемінде 6 айлық сынақ кезеңінің ішінде 3-кезеңнің құрамында қалады. Қайта құрылымдалған қаржыландыруды 3-кезеңнен аудару үшін түрлендірілген төлем кестесіне сәйкес сынақ кезеңінің кемінде жартысының ішінде негізгі борыштың немесе пайданың елеусіз сомасынан астам тұрақты төлемдер қажет.

Қаржылық активтер мен міндеттемелерді тануды тоқтату

Қаржы активтері

Қаржы активі (немесе, қолданылатын жерде – қаржылық активтің бір бөлігі немесе ұқсас қаржы активтері тобының бір бөлігі) танылуын тоқтатады, егер:

- активтен ақша ағындарын алуға құқықтардың қолданылу мерзімі аяқталса;
- Банк активтен ақша ағындарын алу құқығын берсе немесе алынған ақша ағындарын «транзиттік» келісімнің талаптарымен үшінші тарапқа елеулі кідіріссіз толық аудару міндеттемесін қабылдаса Банк активтен ақша ағындарын алу құқығын берсе немесе алынған ақша ағындарын «транзиттік» келісімнің талаптарымен үшінші тарапқа елеулі кідіріссіз толық аудару міндеттемесін қабылдаса; сондай-ақ
- Банк (а) активтен болған барлық тәуекелдер мен пайданы іс жүзінде берсе, немесе (б) активтен болған барлық тәуекелдер мен пайданы бермесе, бірақ осы активке бақылауды берсе.

Егер Банк активтен ақша ағындарын алу құқығын берсе, бірақ бұл ретте оған байланысты іс жүзінде барлық тәуекелдер мен пайданы берсе, өзінде сақтаса, сондай-ақ активке бақылауды бермесе, мұндай актив Банктің осы активке жалғасып отырған қатысуының шегінде есепте көрсетіледі. Берілген актив бойынша кепілдік нысаны бар активке қатысуды жалғастыру активтің бастапқы теңгерімдік құнының ең аз мәні және Банкке төлеуге ұсынылуы мүмкін ең көп өтем мөлшері бойынша бағаланады.

Егер активке жалғасатын қатысу берілетін активке сатылған және/немесе сатып алынған опционның нысанын (нетто-негізде ақша қаражатымен жүргізілетін опционды немесе ұқсас құралды қоса алғанда) қабылдаса, Банктің жалғасатын қатысу мөлшері – әділ құны бойынша бағаланатын актив бойынша сатуға сатылған опционды («пут» опционын) (нетто-негізде ақша қаражатымен жүргізілетін опционды немесе ұқсас құралды қоса алғанда) қоспағанда, Банк сатып алуына мүмкіндік берілетін активтің құны болып табылады. Бұл жағдайда Банктің жалғасатын қатысуының мөлшері екі шаманың ең азы ретінде анықталады: берілетін активтің әділ құны және опционды орындау бағасы.

(Егер өте жазғандар көрсетілмесе, мың теңгемен)

4. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Қаржы активтері мен міндеттемелерді тануды тоқтату (жалғасы)

Қаржы активтері (жалғасы)

Шығым а жазу

Қаржы активтері – Банк олардың құнын өтеуді күтпеген кезде ғана ішінара немесе толығымен шығым а жазылады. Егер шығым а жазуға жататын сома құнсыздануға жинақталған резервтің шамасынан жоғары болса, онда айырма алдымен резервтің ұлағуы ретінде ескеріледі, ол содан кейін жалпы теңгерімдік құнға қолданылады. Кез келген кейінгі қалпына келтіру кредиттік шығындар бойынша шығыстарға жатқызылады. Шығым а жазу – тануды тоқтату болып табылады.

Қаржы міндеттемелері

Қаржылық міндеттемені тану – тиісті міндеттеме орындалған, күші жойылған немесе қолданылу мерзімі өткен жағдайда тоқтатылады.

Қолда бар бір қаржылық міндеттемені сол кредитордың алдындағы басқа міндеттемемен елеулі өзгеше шарттарда ауыстырған кезде немесе қолда бар міндеттеме талаптарына елеулі өзгерістер енгізілген жағдайда, бастапқы міндеттеме есептен шығарылады, ал жаңа міндеттеме пайда немесе шығын құрамындағы міндеттемелердің теңгерімдік құнындағы айырманы мойындай отырып, есепте көрсетіледі.

Салық салу

Корпоративтік табыс салығы бойынша ағымдағы шығыстар Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес есептеледі.

Корпоративтік табыс салығы бойынша мерзімі ұзартылған активтер мен міндеттемелер теңгерімдік міндеттемелер әдісін пайдалана отырып, барлық уақытша айырмаларға қатысты есептеледі. Кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы жүзеге асыру сәтінде бухгалтерлік пайдаға да, салық салынатын пайдаға да немесе шығынға да әсер етпейтін операциялар бойынша активті немесе міндеттемені бастапқы көрсету нәтижесінде туындайтын жағдайларды қоспағанда, активтер мен міндеттемелердің салық базасы мен олардың қаржылық есептілік мақсаттары үшін теңгерімдік құнының арасында туындайтын барлық уақытша айырмалар бойынша көрсетіледі.

Кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы бойынша активтер салық базасын азайтатын осы уақытша айырмалар есепке алынуы мүмкін болашақта салық салынатын пайданы алу ықтималдығы бар шамада ғана көрсетіледі. Кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы бойынша активтер мен міндеттемелер есепті күнге күшіне енген немесе іс жүзінде күшіне енген заңнаманы негізге ала отырып, активті сату немесе міндеттемелерді реттеу кезеңінің ішінде қолданылатын салық салу мөлшерлемелері бойынша бағаланады.

Негізгі құралдар

Негізгі құралдар жинақталған амортизацияны және құнсызданудан жинақталған шығындарды шегере отырып, күнделікті қызмет көрсетуге арналған шығындарды есепке алмай, нақты құны бойынша көрсетіледі. Мұндай құн, егер олар тану критерийлеріне сай келсе, жұмсалған факті бойынша танылатын жабдықты ауыстыруға байланысты шығындарды қамтиды.

Негізгі құралдардың теңгерімдік құны осы активтің теңгерімдік құнын өтеу мүмкін еместігін көрсететін мән-жайларда оқиғалар немесе өзгерістер туындаған жағдайда құнсыздану мәніне бағаланады.

Пайдалану үшін қол жетімді болған кезде активтің амортизациясы басталады. Амортизация пайдалы қызметтің мынадай бағалау мерзімдерінің негізінде тік сызықты әдіспен есептеледі:

	Жылдар
Ғимараттар	20
Жалға алынған меншікті жақсарту	7
Көлік құралдары	4
Жиһаз және керек-жарақтар	4
Компьютерлер және ұйымдастыру техникасы	4

(Егер өтсе жағдай дайлап көрсетілмесе, мың теңгемен)

4. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Негізгі құралдар (жалғасы)

Активтердің қалдық құны, пайдалы қызмет мерзімі мен әдістері әрбір қаржы жылының соңында қайта қаралады және қажеттілігіне қарай түзетіледі. Жөндеуге және қайта жаңартуға арналған шығыстар олардың пайда болуына қарай шығындарға жатқызылады және капиталдандыруға жататын жағдайларды қоспағанда, өзге де операциялық шығыстар құрамына енгізіледі.

Инвестициялық жылжымайтын мүлік

Инвестициялық жылжымайтын мүлік болып жалгерлік табыс алу немесе капиталдың құнын арттыру мақсатында ұсталатын және Банк пайдаланбайтын, сондай-ақ әдеттегі қызмет барысында сатуға арналмаған жер телімі немесе ғимараттар, не болмаса ғимараттардың бір бөлігі табылады. Құрылыс, көріктендіру немесе қайта салу барысындағы нысандар болашақта инвестициялық жылжымайтын мүлік ретінде пайдалану үшін инвестициялық жылжымайтын мүліктің құрамында жіктеледі.

Инвестициялық жылжымайтын мүлік нақты құны бойынша бейнеленеді, күнделікті қызмет көрсетуге жұмсалатын шығындар есептелмейді, жиналған амортизация және құнсыздану салдарынан жиналған шығындар шегеріледі. Инвестициялық жылжымайтын мүлік 20 жылды құрайтын пайдалану мерзімі ішінде амортизацияланады және инвестициялық жылжымайтын мүлікті құнсыздану ықтималының белгілері болған жағдайда оның құнсыздануы талданады. Инвестициялық жылжымайтын мүліктің амортизациялану мерзімі мен тәртібі кем дегенде жыл сайын, әрбір есептік жылдың соңында талданады.

Материалдық емес активтер

Бөлек иеленген материалдық емес активтер бастапқыда нақты құны бойынша бағаланады. Бизнесті біріктіру жөніндегі операциялардың аясында иеленген материалдық емес активтердің нақты құны оларды иеленген күнгі әділ құнын білдіреді. Бастапқыда мойындағаннан кейін материалдық емес активтер жиналған амортизация мен құнсыздану салдарынан жиналған шығындарды шегеру арқылы нақты құны бойынша бейнеленеді. Материалдық емес активтердің шектелген немесе анықталмаған пайдалы қолдану мерзімі бар. Пайдалы қолдану мерзімі шектелген материалдық емес активтер 4 жылды құрайтын пайдалы қолдану мерзімі ішінде амортизацияланады және материалдық емес активтердің ықтимал құнсыздану белгілері болған жағдайда құнсыздану мәні бойынша талданады. Пайдалы қолдану мерзімі анықталмаған материалдық емес активтердің амортизациялану мерзімі мен тәртібі кем дегенде жыл сайын, әрбір есептік жылдың соңында талданады.

Резервтер

Резервтер, егер Банктің бұрынғы белгілі бір оқиғаның салдарынан заңды немесе өзіне ерікті түрде қабылданған міндеттемелері болған жағдайда танылады, оларды реттеу үшін ықтималдықтың үлкен дәрежесімен болашақ экономикалық пайданы қамтитын және сенімділіктің жеткілікті дәрежесімен бағалауға болатын ресурстардың жылыстауы талап етіледі.

Қызметкерлерге зейнетақымен қамтамасыз ету және өзге де жеңілдіктер жөніндегі міндеттемелер

Банктің қызметкерлеріне ағымдағы жалпы төлемдерінен пайызы ретінде жұмыс берушінің ағымдағы жарналарының есебін қарастыратын Қазақстан Республикасының мемлекеттік зейнетақы жүйесінен басқа зейнетақыны қамтамасыз етудің қосымша сұбалары жоқ. Бұл шығыстар тиісті жалақы жататын есепті кезеңде көрсетіледі. Бұдан басқа, Банктің еңбек қызметі тоқтатылғаннан кейін қызметкерлер үшін елеулі жеңілдіктері жоқ. Сонымен қатар, Банкте еңбек қызметі тоқтатылғаннан кейін қызметкерлер үшін елеулі жеңілдіктері жоқ.

Жарғылық капитал

Дискрециялық дивидендтері бар қарапайым акциялар капитал ретінде жіктеледі. Бизнесті біріктіру жағдайларын қоспағанда, жаңа акцияларды шығарумен тікелей байланысты үшінші тараптарға қызметтерді төлеуге арналған шығындар капиталдың құрамында осы эмиссияның нәтижесінде алынған соманың азаюы ретінде көрсетіледі.

Сенімгерлік басқарудағы активтер

Вакала және Мударабаның шарттары бойынша сенімгерлік басқарудағы активтер қаржылық есептілікте көрсетілмеген, өйткені олар Банктің активтері болып табымайды.

(Егер өзге жағдай дайлап көрсетілмесе, мың теңгемен)

4. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Сенімгерлік басқарудағы активтер (жалғасы)

Банктің Мудараба және Вакала өнімдері бойынша әдеттегі инвестициялық қызмет барысында келтірілген қандай да бір шығындары үшін Банктің ешқандай тәуекелдерді көтермегеніне және жауап бермегеніне байланысты, олар өрескел ұқыпсыздықтың немесе Банктің қасақана кінәлі іс-әрекеттерінің нәтижесінде болған жағдайларды қоспағанда, Вакала және Мудараба депозиттері Банктің қаржылық есептілігінде теңгерімнен тыс баптар ретінде ескеріледі.

Шартты активтер мен міндеттемелер

Шартты міндеттемелер қаржылық жағдай туралы есепте көрсетілмейді, бұл ретте олар туралы ақпарат, оларды өтеуге байланысты ресурстардың істен шығуы ықтималдығы аз болып табылатын жағдайларды қоспағанда, қаржылық есептілікте ашылады. Шартты активтер қаржылық жағдай туралы есепте көрсетілмейді, бұл ретте оларға байланысты экономикалық пайданы алу ықтимал болған жағдайларда олар туралы ақпарат қаржылық есептілікте ашылады.

Кірістер мен шығыстарды тану

Егер Банктің экономикалық пайда алуының ықтималдығы жоғары болса және табыстың сенімді бағалануы мүмкін болса, табыс танылады. Қаржылық есептілікте түсімді тану үшін келесі өлшемдер орындалуы тиіс:

Қаржылық және ұқсас түсім мен шығыстар

Банк кредиттік-құнсызданған қаржы активтерінен басқа, қаржы активтерінің жалпы теңгерімдік құнына тиімді пайда мөлшерлемесін қолдана отырып, амортизацияланған құны бойынша немесе БЖКӨҚ бойынша бағаланатын борыштық қаржының активтері бойынша түсімді есептейді. Пайданың тиімді мөлшерлемесі дегеніміз – дисконттау кезінде қаржы құралын пайдаланудың болжамды мерзімінің ішінде немесе қолданылатын неғұрлым қысқа уақыт кезеңінің ішінде, дәлдік қаржылық активтің немесе қаржылық міндеттеменің таза теңгерімдік құнына келтірілетін болашақ есеп айырысу төлемдері немесе түсімдер бойынша мөлшерлемесі. Есеп айырысу кезінде қаржы құралы бойынша барлық шарттық талаптар (мысалы, мерзімінен бұрын өтеу құқығы) және тиімді пайда мөлшерлемесінің ажырамас бөлігі болып табылатын, бірақ болашақ кредиттік шығындары есепке алынбайтын құралмен тікелей байланысты комиссиялық немесе қосымша шығындар есепке алынады. Қаржы активінің немесе қаржылық міндеттеменің теңгерімдік құны Банк төлемдерді немесе түсімдерді бағалауды қайта қараған жағдайда түзетіледі. Түзетілген теңгерімдік құн пайданың бастапқы тиімді мөлшерлемесінің негізінде есептеледі, ал теңгерімдік құнның өзгеруі кірістер немесе шығыстар ретінде көрсетіледі.

Кредиттік - құнсызданған қаржы активінің жағдайында Банк осы қаржы активінің таза амортизацияланған құнына пайданың тиімді мөлшерлемесін қолдана отырып, түсімді есептейді. Егер қаржы активі бойынша дефолт жойылса және ол кредиттік-құнсызданған болып табылмаса, Банк жалпы құнның негізінде түсім есебіне қайтарылады.

Сатып алынған немесе құрылған кредиттік-құнсызданған (СҚКҚ) қаржы активтері жағдайында Банк Банк түсімді кредиттік тәуекелді ескере отырып түзетілген тиімді пайда мөлшерлемесін қолдана отырып, қаржы активінің амортизацияланған құнына есептейді. Кредиттік тәуекелді ескере отырып түзетілген тиімді пайда мөлшерлемесі дееніміз – бастапқы тану кезінде активтердің СҚКҚ амортизацияланған құнына дейін болашақ есептік ақша ағындарын (кредиттік шығындарды қоса алғанда) дисконттайтын мөлшерлеме.

ПЗӨҚ бойынша бағаланатын барлық қаржы активтері бойынша кірістер пайда мен шығын туралы есепте «Пайда бойынша өзге түсім» бабының құрамында пайданың шарттық мөлшерлемесін пайдалана отырып танылады.

Комиссиялық ақы және алымдар түріндегі кіріс

Белгілі бір уақыт кезеңінің ішінде қызмет көрсеткені үшін алынған комиссиялық алымдар осы кезеңнің ішінде есептеледі. Мұндай баптарға комиссиялық кірістер, пайдадағы Мудариба үлесі, Вакил шарттары бойынша сыйақы және Вакала шарттары бойынша агенттік сыйақы кіреді.

(Егер өтпелі жерге дайлап көрсетілмесе, мың теңгемен)

4. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Шетел валюталарын қайта есептеу

Қаржылық есептілік функционалдық валюта және Банк есептілігін ұсыну валютасы болып табылатын теңгемен ұсынылған. Шетел валюталарындағы мәмілелер бастапқыда мәміле жасалған күнгі функционалдық валютаның бағамы бойынша көрсетіледі. Шетел валютасында көрсетілген ақша активтері мен міндеттемелері Қазақстан Қор Биржасында (бұдан әрі мәтін бойынша – «ҚҚБ») және операция күні қолданыста болған ҚРҰБ жариялайтын айырбастаудың нарықтық бағамдары бойынша теңгемен қайта есептеледі. Шетел валютасындағы мәмілелерді қайта есептеу нәтижесінде туындайтын кірістер мен шығыстар пайда мен шығындар туралы есепте «шетел валютасындағы операциялар бойынша таза кірістер/(шығыстар) – бағамдық айырмалар» ретінде танылады. Бастапқы құны бойынша шетел валютасында көрсетілетін монетарлық емес баптар бастапқы мәмілелер күнгі айырбастау бағамдарын пайдалана отырып қайта есептеледі. Шетел валютасында әділ құны бойынша көрсетілетін монетарлық емес баптар әділ құнды айқындау күніне қолданыстағы айырбастау бағамы бойынша қайта есептеледі.

Шетел валютасындағы операциялар бойынша шарттық айырбастау бағамы мен ҚҚБ ресми бағамының арасындағы айырма осындай операция күніне шетел валютасындағы операциялар бойынша таза кірістер құрамына енгізіледі. 2021 жә не 2020 жылдардың 31 желтоқсанына ҚҚБ айырбастау бағамы 1 АҚШ доллары үшін сәйкесінше 431,80 теңгені және 420,91 теңгені құрады.

Шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген стандарттар

Төменде шығарылған, бірақ Банктің қаржылық есептілігі шығарылған күні күшіне енбеген стандарттар келтіріледі. Банк қажет болған жағдайда осы стандарттарды олар күшіне енген күнге қабылдауды жоспарлайды.

17 ҚЕХС (IFRS) «Сақтандыру шарттары»

2017 жылдың мамыр айында ҚЕХС жөніндегі кеңес ақпаратты ашу және ұсыну, растау мен бағалау мәселелерін қарастыратын сақтандыру шарттарына арналған қаржылық есептіліктің жан-жақты жаңа стандартын «Сақтандыру шарттары» атты 17 ҚЕХС (IFRS) шығарды. 17 ҚЕХС (IFRS) күшіне енген кезде 2005 жылы шығарылған 4 ҚЕХС (IFRS) «Сақтандыру шарттарының» орнын басады. 17 ҚЕХС (IFRS) шығарған ұйымның түріне қарамастан сақтандыру шарттарының барлық түрлеріне (яғни өмірді сақтандырудан өзгешелеу, өмірді сақтандыру және сақтандыру, тікелей сақтандыру және қайта сақтандыру), сондай-ақ дискрециялық қатысу шарты бар белгілі бір кепілдіктер мен қаржылық құралдарға қатысты қолданылады.

Стандарттың қолдану саласында бірнеше ерекшелік бар. 17 ҚЕХС (IFRS) сақтандыру шарттарының сипаттамаларына не банк өнімдері үшін жаңа есептік талаптар енгізеді, ол өз кезегінде қандай құралдардың немесе олардың компоненттері 9 ҚЕХС (IFRS) немесе 17 ҚЕХС (IFRS) қолдану саласына жататындығын анықтауға әсерін тигізетін болады.

Сақтандыру өтелімін ұсынатын кредиттік карталар мен соған ұқсас өнімдер: ондай өнім эмитенттерінің басым бөлігі қолданыстағы есеп тәртібін қолдануды және оларды 9 ҚЕХС-ке (IFRS) сәйкес қаржылық құралдар есебінде есепке алууды жалғастыра береді. Ұйым жекелеген клиентпен шарттың бағасын анықтаған кезде сонымен байланысты сақтандыру тәуекелінің бағалауын көрсетпеген жағдайда ғана, 17 ҚЕХС (IFRS) өзінің қолдану саласынан сақтандыру шартының анықтамасына жауап беретін кредиттік карталардың шартын (немесе кредиттік келісімдерді немесе төлемдерге қызмет көрсету туралы келісімді бекітетін балама шарттарды) алып тастайды.

Сақтандыру өтелімі кредиттік картаның шарттары аясында ұсынылған кезде, эмитент:

- сақтандыру өтелімін бөліп, оған 17 ҚЕХС (IFRS) қолдануы тиіс;
- өзге компоненттерге басқа стандарттарды (мысалы, 9 ҚЕХС (IFRS), 15 ҚЕХС (IFRS) «Сатып алушылармен жасалған шарттардан түскен түсім» немесе 37 ҚЕХС (IAS) «Бағалау міндеттемелері, шартты міндеттемелер және шартты активтер») қолдануы тиіс

Шарт анықтамасына жауап беретін, бірақ полис ұстаушысының осы шартпен белгіленген міндеттемелерін реттеуге қажетті сомамен сақтандыру жағдайы бойынша өтемақы сомасын шектейтін қаржыландыру шарттары: мұндай қаржыландыру эмитенттері (мысалы, клиент қаза болған жағдайда өтеуден босатуды қарастыратын қаржыландыру) 9 ҚЕХС (IFRS) немесе 17 ҚЕХС-ті (IFRS) қолдануды таңдау құқығына ие. Ондай шешім қоржын деңгейінде қабылданады және қайта қарауға жатпайды.

17 ҚЕХС (IFRS) 2023 жылдың 1 қаңтарынан бастап немесе осы күннен кейін басталатын есептік кезеңдерге қатысты қолданылады, бұл ретте салыстырмалы ақпарат ұсыну қажет етіледі. Ұйым 17 ҚЕХС-ті (IFRS) бірінші қолдану күніне

(Егер өтпеген жағдай дайындап көрсетілмесе, мың теңгемен)

дейін 9 ҚЕХС (IFRS) және 15 ҚЕХС (IFRS) қолданып келген жағдайда мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі.

Банк қазіргі таңда өзінің қаржылық есептілігіне 17 ҚЕХС-ті (IFRS) қолданудың көрсеткен әсеріне бағалау жүргізуде.

(Егер өтсе жаңа дайлар көрсетілмесе, мың теңгемен)

4. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Шығарылған, бірақ әлі күшіне енген стандарттар (жалғасы)

1 ҚЕХС (IAS) «Міндеттемелерді қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді ретінде сыныптау» түзетулері

2020 жылдың қаңтар айында ҚЕХС жөніндегі кеңес 1 ҚЕХС-тің (IAS) 69-76 тармақтарына түзетулерді жарыққа шығарды, ол жерде міндеттемелерді қысқа мерзімді немесе ұзақ мерзімді ретінде сыныптауға қатысты талаптар түсіндіріледі. Түзетулерде келесілер түсіндіріледі:

- міндеттемелерді реттеуді кейінге шегеру құқығы;
- міндеттемелерді реттеуді кейінге қалдыру құқығы есептік кезеңнің соңында болуы тиіс;
- ұйым міндеттемелерді реттеуді кейінге қалдыру құқығын орындау ықтималдылығы міндеттемелерді сыныптауға әсерін тигізбейді;
- Айырбасталымды міндеттемеге кірістірілген туынды құралдың өзі үлестік құрал болып табылатын болса міндеттемелердің шарттары оның сыныптамасына әсер етпейтін болады.

Аталған түзетулер 2023 жылдың 1 қаңтарынан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық есептік кезеңдерге қатысты күшіне енеді және ретроспективті қолданылады. Банк қазіргі таңда аталған түзетулердің ағымдағы міндеттемелердің сыныптамасына ықтимал әсерін және қолданыстағы қаржыландыру шарттарын қайта қарастыру қажеттілігін талдауда.

3 ҚЕХС (IFRS) «Тұжырымдамалық негіздерге сілтемелер» түзетулері

2020 жылдың мамыр айында ҚЕХС жөніндегі кеңес 3 ҚЕХС-ке (IFRS) «Бизнесерді біріктіру» – «Тұжырымдамалық негіздерге» түзетулер енгізді. Аталған түзетулердің мақсаты – 1989 жылы шығарылған «Қаржылық есептілікті дайындау және ұсыну тұжырымдамасының» сілтемесін 2018 жылдың наурыз айында шығарылған «Қаржылық есептерді ұсынудың тұжырымдамалық негіздері» сілтемесіне стандарттың талаптарына сәуір өзгертулер енгізбестен ауыстыру болып табылады.

Сондай-ақ Кеңес, егер олар жекелеген операциялар аясында туындаған жағдайда ХҚЕТК (IFRIC) түсіндірмелері 21 «Міндетті төлемдер» немесе ҚЕХС (IAS) 37 қолдану саласына жатқызылуы мүмкін болатын міндеттемелер мен шартты міндеттемелер үшін «2-ші күн» шығындарының немесе әлеуетті пайданың туындауынан сақтану үшін ҚЕХС (IFRS) 3 стандартында мойындау қағидатынан өзгешелікті қосты.

Кеңес сонымен бірге «Қаржылық есептілікті дайындау және ұсыну» сілтемелерін ауыстыру әсер етпейтін шартты активтерге қатысты 3 ҚЕХС-тің (IFRS) қолданыстағы талаптарына түсініктеме беруге шешім қабылдады.

Аталған түзетулер 2022 жылдың 1 қаңтарынан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық есептік кезеңдерге қатысты күшіне енеді және перспективті қолданылады. Осы түзетулер Банктің қаржылық есептілігіне айтарлықтай әсер етпейді деп күтілуде.

16 ҚЕХС (IAS) «Негізгі қаражаттар: мақсаты бойынша пайдалануға дейінгі түсімдер» түзетулері

2020 жылдың мамыр айында ҚЕХС жөніндегі кеңес ұйымдарға нысанды орналасқан орнына дейін жеткізу үдерісінде және оны басшылықтың ниетіне сәйкес пайдалануға қажетті күйге келтіру барысында өндірілген, бұйымды сатудан түскен қандай да бір түсімдерді нысанның құнынан шегеруге тыйым салатын «Негізгі қаражаттар: мақсаты бойынша пайдалануға дейінгі түсімдер» атты құжатты шығарды. Ұйым оның орнына сондай бұйымдарды сатудан түскен түсімдерді, сондай-ақ сол бұйымдардың пайда немесе шығын құрамындағы өндіріс құнын мойындайды.

Аталған түзетулер 2022 жылдың 1 қаңтарынан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық есептік кезеңдерге қатысты күшіне енеді және ұйым бірінші рет аталған түзетулерді қолданған ең алғашқы қаржылық есептілік ұсынған күні (немесе осы күннен кейін) пайдалану үшін қолжетімді нысандарға қатысты ретроспективті қолданылуы тиіс.

Осы түзетулер Банктің қаржылық есептілігіне айтарлықтай әсер етпейді деп күтілуде.

37 ҚЕХС (IAS) «Ауыртпалықты шарттар – шартты орындауға кететін шығындар» түзетулері

2020 жылдың мамыр айында ҚЕХС жөніндегі кеңес 37 ҚЕХС (IAS) түзетулерін шығарды, ол түзетулерде ұйым шарттың ауыртпалықты немесе шығынды екенін бағалаған кезде қандай шығындарды ескеру керектігі түсіндіріледі.

(Егер өтсе жағдай дайлап көрсетілмесе, мың теңгемен)

4. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Шығарылған, бірақ әлі күшіне еңбеген стандарттар (жалғасы)

37 ҚЕХС (IAS) «Ауыртпалықты шарттар – шартты орындауға кететін шығындар» түзетулері (жалғасы)

Түзетулер «тікелей шартпен байланысты шығындарға» негізделген амалды қолдануды қарастырады. Тауарлар немесе қызметтерді ұсыну шарттарымен тікелей байланысты шығындар осы шартты орындауға қажетті қосымша шығындарды және шартты тікелей орындаумен байланысты үлестірілген шығындарды қамтиды. Жалпы және әкімшілік шығындар тікелей шартпен байланысты емес, сәйкесінше олар шарт бойынша контрагентпен анық орны толтырылуы тиіс жағдайларды қоспағанда, олар жалпы алынып тасталады.

Осы түзетулер 2022 жылдың 1 қаңтарынан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық есептік кезеңдерге қатысты күшіне енеді. Банк аталған түзетулерді бірінші рет қолданатын жылдық есептік кезеңнің басында өзінің міндеттемелерін толық орындамаған шарттарына қатысты аталған түзетулерді қолданатын болады.

1 ҚЕХС (IFRS) «Қаржылық есептіліктің халықаралық стандарттарын алғаш қолдану» – «Қаржылық есептіліктің халықаралық стандарттарын алғаш қолданып жатқан Еншілес ұйым»

ҚЕХС жөніндегі кеңес ҚЕХС-ті жыл сайын жетілдіру үдерісі аясында 2018-2020 жылдар кезеңінде 1 ҚЕХС (IFRS) «Қаржылық есептіліктің халықаралық стандарттарының алғаш қолданылуы» түзетулерін шығарды. Аталған түзетуге сәйкес 1 ҚЕХС-тің (IFRS) D16(a) тармағын қолдануға шешім қабылдаған еншілес ұйым бас ұйымның ҚЕХС-ке ауысқан күнін негізге ала отырып, бас ұйымның қаржылық есептілігінде көрсетілген сомаларды пайдаланып, жиналған бағам айырмасын бағалауға құқылы. Аталған түзету 1 ҚЕХС-тің (IFRS) D16(a) тармағын қолдануға шешім қабылдаған бірлескен кәсіпорындар мен қауымдастырылған ұйымға да қолданыла алады.

Осы түзетулер 2022 жылдың 1 қаңтарынан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық есептік кезеңдерге қатысты күшіне енеді. Мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі.

9 ҚЕХС (IFRS) «Қаржылық құралдар» – «Қаржылық міндеттемелерді мойындауды тоқтатуда арналған «10% тестті» өткізу кезіндегі комиссиялық сыйақы»

ҚЕХС жөніндегі кеңес 2018-2020 жылдар кезеңінде ҚЕХС-ті жыл сайынғы жетілдіру үдерісінің аясында 9 ҚЕХС-ке (IFRS) түзетулер әзірлеп шығарды. Ол түзетуде жаңа немесе түрлендірілген қаржылық міндеттемелердің шарттары бастапқы қаржылық міндеттемеден айтарлықтай айырмашылығы бар-жоқтығы бағаланған кезде ұйым ескеретін комиссиялық сыйақының сомасы нақтыланады. Ондай сомаларға кредитор мен клиент арасында төленген немесе алынған комиссиялық сыйақылар, соның ішінде басқа тараптың атынан кредитормен немесе клиентпен алынған не болмаса төленген комиссиялық сыйақыларда жататын болады. Ұйым осы түзету бірінші қолданылып жатқан жылдық есептік кезеңнің басында (немесе одан кейін) түрлендірілген немесе ауыстырылған қаржылық міндеттемелерге қатысты қолдануы тиіс.

Осы түзетулер 2022 жылдың 1 қаңтарынан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық есептік кезеңдерге қатысты күшіне енеді. Мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі. Банк осы түзету бірінші қолданылып жатқан жылдық есептік кезеңнің басында (немесе одан кейінге) түрлендірілген немесе ауыстырылған қаржылық міндеттемелерге қатысты аталған түзетулерді қолданады.

Осы түзетулер Банктің қаржылық есептілігіне айтарлықтай әсер етпейді деп күтілуде.

8 ҚЕХС (IAS) «Бухгалтерлік бағалауларды анықтау» түзетулері

2021 жылдың ақпан айында ҚЕХС жөніндегі кеңес «бухгалтерлік бағалаулар» анықтамасы енгізілген 8 ҚЕХС (IAS) түзетулерін шығарды. Түзетулерде бухгалтерлік бағалаулардағы өзгертулер мен есеп саясатындағы өзгертулер және кателіктерді түзету арасындағы айырмашылық түсіндіріледі. Бұдан бөлек, ұйымдардың бухгалтерлік бағалауларды әзірлеу үшін қандай өлшеу тәсілдерін және бастапқы деректерді пайдалану түсіндіреді.

Түзетулер 2023 жылдың 1 қаңтарынан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық есептік кезеңдерге қатысты күшіне енеді және көрсетілген кезең немесе одан кейінгі күнде орын алған бухгалтерлік бағалаулардағы өзгертулерге және есеп саясатындағы өзгерістерге қатысты қолданылады. Осы деректі ашып көрсеткен жағдайда мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі.

Осы түзетулер Банкке айтарлықтай әсер етпейді деп күтілуде.

(Егер өтсе жаңа дайлар көрсетілмесе, мың теңгемен)

4. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Шығарылған, бірақ әлі күшіне енген стандарттар (жалғасы)

ҚЕХС (LAS) 1 және "Есептік саясат туралы ақпаратты ашу" ҚЕХС қолдану бойынша №2 тәжірибелік ұсынымдарға енгізілген түзетулер

2021 жылдың ақпан айында ҚЕХС жөніндегі Кеңес ҚЕХС (LAS) 1 және "Мағыналық туралы пайымдамаларды қалыптастыру" ҚЕХС қолдану бойынша №2 тәжірибелік ұсынымдарға қатысты түзетулерді енгізді, оларда есептік саясат туралы ақпаратты ашқан кезде олардың мәнділігі туралы пайымдамаларды қолдану үшін ұйымдарға көмектесетін нұсқаулық пен мысалдар келтірілген. Есептік саясат туралы "маңызды ақпаратты" ашу туралы талапқа қатысты ұйымдардың "маңызды қағидаларды" ашуына қойылатын талаптарды ауыстыру есебінен, сондай-ақ есептік саясат туралы ақпаратты ашу туралы шешімдер қабылдаған кезде ұйымдар «мағыналық» түсінігін қалай қолдануына қатысты нұсқаулықты енгізу есебінен түзетулер ұйымдарға есептік саясат туралы пайдалы ақпаратты ашуға көмектесуі тиіс.

ҚЕХС (LAS) 1 енгізілетін түзетулер 2023 жылғы 1 қаңтардан басталатын немесе осы күннен кейінгі жылдық кезеңдерге қатысты, мерзімінен бұрын қолдану мүмкіндігімен қолданылады. ҚЕХС қолдану бойынша №2 тәжірибелік ұсынымдарға енгізілетін түзетулерде есептік саясат туралы ақпараттың мағыналығы деген анықтамаға қатысты міндетті емес нұсқаулық келтірілген, бұл түзетулер міндетті түрде күшіне енетін күн белгіленбеген.

Қазіргі таңда Банк осы түзетулердің Банктің есептік саясаты туралы ақпаратын ашуға әсер ету ықтималын бағалауда.

5. Маңызды есептік пайымдаулар мен бағалаулар

Пайымдаулар

Есептік саясатты қолдану барысында Банктің жетекшілігі есептік бағалармен қатар, қаржылық есептілікте бейнеленген сомаларға айтарлықтай әсер ететін мынадай пайымдамаларды қолданды:

Ұзарту опциондары бар шарттарда жалдау мерзімін анықтау

Жалдау мерзімін Банк орындалатынына сенімді болатын жалдау мерзімін ұзартуға қатысты опцион қарастырылған мерзімдермен бірге немесе орындалмайтынына сенімді болатын жалдау мерзімінің аяқталуына қатысты опцион қарастырылған кезеңдермен бірге мерзімінен бұрын аяқталмайтын кезең ретінде анықтайды.

Кейбір жалдау шарттары бойынша Банкте активтерді үш жылдан бес жылға дейінгі қосымша мерзімге ұзартуға опцион бар. Ұзартуға қатысты осы опционды орындайтынына жеткілікті түрде сенімді ме екенін анықтау үшін Банк пайымдаманы қолданады. Бұл ретте Банк жалдау мерзімін ұзартуға қатысты опционды орындау үшін экономикалық ынталандырма тудыратын барлық оңтайлы факторларды ескереді. Жалдау мерзімі басталғаннан кейін айтарлықтай маңызды жағдайлар туындаған кезде немесе Банкке бағынышты жағдайлар өзгерген кезде және жалдау мерзімін ұзарту опционын орындау (немесе орындамау) қабілетіне әсер ететін жағдайлар туындаған кезде (мысалы, бизнес-стратегияның өзгеруі) Банк жалдау мерзімін қайта бағалайды.

Бағалардың белгісіздігі

Банктің есептік саясатын қолдану барысында Банк өз пайымдамаларын пайдаланды және қаржылық есептемеде мойындалған сомаларды анықтаған кезде баға берді. Пайымдаулар мен бағаларды пайдаланудың айтарлықтай маңызды жағдайлары төменде келтірілген:

Жалдау - қосымша қарыз қаражаттарын тарту мөлшерлемесін бағалау

Банк жалдау шартында белгіленген пайданың мөлшерлемесін оңай анықтай алмайды, сондықтан ол жалдау бойынша міндеттемелерді бағалау үшін қосымша қарыз қаражаттарын тарту мөлшерлемесін пайдаланады. Қосымша қарыз қаражаттарын тарту мөлшерлемесі - ұқсас қамтамасыздандыру кезінде ұқсас мерзімде Банк ала алатын және ұқсас экономикалық жағдайларда пайдалану құқығы түрінде активтің құнына ұқсас құны бар активті алу үшін қажет пайданың мөлшерлемесі. Осылайша, қосымша қарыз қаражаттарын тарту мөлшерлемесі Банк "төлеуі тиіс болған" пайданы бейнелейді және егер қадағаланатын мөлшерлемелер болмаса немесе егер қадағаланатын мөлшерлемелер жалдау шарттарын бейнелеу үшін түзетілуі қажет болса, онда оны анықтау есептік бағаларды пайдалануды талап етеді.

(Егер өтсе жағдай дайлар көрсетілмесе, мың теңгемен)

5. Маңызды есептік пайымдаулар мен бағалаулар (жалғасы)

Бағалаулардың белгісіздігі (жалғасы)

Соттың талқылауы нәтижесінде туындайтын шартты міндеттеме

Қызмет сипатының салдарынан Банк әдеттегі қызмет барысында туындайтын сот талқылауларына тартылуы мүмкін. Сот талқылаулары нәтижесінде туындайтын шартты міндеттемелерге арналған Резерв экономикалық пайданың кету ықтималдығына және осындай жылыстауды бағалаудың сенімділігіне негізделген. Бұл сұрақтар көптеген белгісіздіктерге ұшырайды және әрбір жеке сұрақтың нәтижесін болжауға болмайды.

Вакала жә не Пджара инвестициялық депозиттері, Мурабаха шарттары бойынша дебиторлық берешек бойынша кү тлген кредиттік шығ ындар

қаржы активтерінің барлық санаттары бойынша құнсызданудан шығындарды бағалау – пайымдаудың қолданылуын талап етеді, атап айтқанда, құнсызданудан шығындарды/КНШ анықтау кезінде және кредиттік тәуекелдің едәуір ұлғаюын бағалау кезінде болашақ ақша ағындарының пайда болу мерзімі мен шамасын және қамтамасыз ету құнын бағалау қажет. Мұндай есептік бағалар – өзгерістері құнсыздануға арналған бағалау резервтерінің әртүрлі сомаларына әкелуі мүмкін бірқатар факторларға байланысты. Банктің КНШ есептеулері күрделі модельдердің нәтижесі болып табылады, ол бастапқы ауыспалы деректерді және олардың өзара тәуелділігін таңдауға қатысты бірқатар базалық жорамалдарды қамтиды. Пайымдаулар мен есептік бағалаулар болып саналатын КНШ есептеу модельдерінің элементтеріне мыналар жатады:

- дефолт ықтималдығын анықтау үшін Банк пайдаланатын ішкі кредиттік рейтингті беру жүйесі (PD);
- кредиттік тәуекелдің едәуір ұлғаюын бағалау үшін Банк пайдаланатын критерийлер, соның нәтижесінде қаржы активтері бойынша құнсыздануға арналған бағалау резервінің бүкіл мерзім ішінде КНШ тең сомада және сапалы бағалануы тиіс;
- қаржы активтерін олар бойынша КНШ топтық негізде бағаланатын топтарға біріктіру;
- әр түрлі формулаларды және бастапқы деректерді таңдауды қоса алғанда, КНШ есептеу үлгілерін әзірлеу;
- макроэкономикалық сценарийлер мен экономикалық деректер мен қамтамасыз ету құнының арасындағы өзара байланысты, сондай-ақ дефолт ықтималдығының көрсеткіштеріне (PD), дефолт тәуекеліне (EAD) ұшыраған шамасын және дефолт кезіндегі шығын деңгейіне (LGD) әсерін анықтау;
- болжамдық макроэкономикалық сценарийлерді таңдау және КНШ бағалау үлгілері үшін экономикалық бастапқы деректерді алу ықтималдығын ескере отырып, оларды өлшеу.

6. Ақша қаражаты мен олардың баламалары

Ақша қаражаты мен олардың баламалары келесі позицияларды қамтиды:

	2021 жыл	2020 жыл
Қолма-қол қаражат	1.867.411	1.645.183
ҚРҰБ ағымдағы шоттарындағы қаражат	7.135.118	6.423.150
ҚРҰБ-дағы Мурабаха Таваррук 90 күнге дейін	3.500.851	8.001.778
Басқа қаржы ұйымдарындағы ағымдағы шоттардағы қаражат	8.804.115	8.559.308
	21.307.495	24.629.419
Құнсыздануға арналған резервті шегергенде	(11.168)	(32.072)
Ақша қаражаты мен олардың баламалары	21.296.327	24.597.347

Қазақстан заңнамасына сәйкес Банк Банктің белгілі бір міндеттемелерінің пайызы ретінде есептелген міндетті резервтердің белгілі бір мөлшерін қолдауға міндетті. Мұндай резервтер ҚРҰБ-дағы ағымдағы шоттарда немесе қолма-қол ақша массасында ҚРҰБ-дағы ағымдағы шоттардағы ақша қаражатының жиынтық сомасының орташа айлық қалдықтары мөлшерінде немесе ұлттық немесе шетел валютасындағы қолма-қол ақша қаражатының резервтерін қалыптастыру кезеңінде орташа айлық қалдықтары мөлшерінде сақталуы тиіс. Осыған қарамастан, Банк өзінің күнделікті қызметінде осы қаражатты пайдалануға шектеу қойылаған.

2021 жылғы 31 желтоқсанда міндетті резервтер 875.024 мың теңгені құрады (2020 жылғы 31 желтоқсанда: 877.645 мың

(Егер ө зге жағ дайлағ кө рсетілмесе, мың тең гемен)

тең ге).

(Егер өтсе жағдай дайлап көрсетілмесе, мың теңгемен)

6. Ақша қаражаты мен олардың баламалары (жалғасы)

Ақша баламаларының барлық қалдықтары КНШ бағалау мақсаттары үшін 1-кезеңге жатқызылған. 31 желтоқсанда аяқталған жылдағы КНШ бағалау резервтері өзгерісінің талдауы төменде келтірілген:

	2021 жыл	2020 жыл
2021 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша КНШ резерві	(32.072)	(72.376)
КНШ-дағы өзгерістер (22-ескертпе)	21.277	42.426
Бағамдық айырма	(373)	(2.122)
2021 жылғы 31 желтоқсанда	(11.168)	(32.072)

7. Мурабаха шарттары бойынша дебиторлық берешек

Мурабаха шарттары бойынша дебиторлық берешек келесі позицияларды қамтиды:

	2021 жыл	2020 жыл
Тауарлық Мурабаха шарттары бойынша дебиторлық берешек - корпоративтік бөлім	23.843.231	19.629.000
Тұрғын-үй Мурабаха шарттары бойынша дебиторлық берешек - бөлшек сауда бөлімі	4.881.748	3.669.535
Тауарлық Мурабаха шарттары бойынша дебиторлық берешек - бөлшек сауда бөлімі	735.951	228.843
Мурабаха шарттары бойынша жалпы дебиторлық берешек	29.460.930	23.527.378
ОКУ бағалау резервін шегергенде	(1.160.074)	(292.823)
Мурабаха шарттары бойынша таза дебиторлық берешек	28.300.856	23.234.555

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Мурабаха шарттары бойынша дебиторлық берешек бойынша пайда нормасы жылдық 10,42-17,00% құрады (2020 жылғы 31 желтоқсанда: жылдық 9,00-17,00%), және оларды өтеу мерзімі 2022-2037 жылдары келеді (2020 жылғы 31 желтоқсанда: 2021-2035 жылдар).

Мурабаха шарттары бойынша дебиторлық берешекті шоғырландыру

Мурабаха шарттары бойынша дебиторлық берешек Қазақстан Республикасында мынадай салаларда қалыптастырылған:

	2021 жыл	2020 жыл
Сауда	8.044.078	4.514.351
Тұрғын-үй Мурабахасы – бөлшек сауда бөлімі	4.881.748	3.669.535
Өнеркәсіп	3.694.707	–
Энергиямен жабдық тау	3.382.839	7.733.999
Көлік	2.298.920	2.544.509
Азық-түлік саудасы	2.082.463	1.311.827
Ауыл шаруашылығы	1.628.761	2.042.791
Құрылыс	1.494.550	1.083.484
Өндіру	788.430	–
Тауарлық Мурабаха – бөлшек сауда бөлімі	735.951	228.843
Өзгелері	428.483	398.039
Мурабаха шарттары бойынша жалпы дебиторлық берешек	29.460.930	23.527.378
ОКУ бағалау резервін шегергенде	(1.160.074)	(292.823)
Мурабаха шарттары бойынша таза дебиторлық берешек	28.300.856	23.234.555

(Егер ө зге жағ дайлағ кө рсетілмесе, мың тең гемен)

7. Мурабаха шарттары бойынша дебиторлық берешек (жалғасы)**Мурабаха шарттары бойынша дебиторлық берешек бойынша КНШ бағалау резерві**

Төменде Тауарлық Мурабаха шарттары бойынша – 2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдағы корпоративтік бөлігіндегі дебиторлық берешек бойынша жалпы теңгерімдік құнның және КНШ тиісті резервінің өзгерістеріне талдау ұсынылған:

Тауарлық Мурабаха шарттары бойынша**дебиторлық берешек - корпоративтік бөлім**

	<i>1-кезең</i>	<i>3-кезең</i>	<i>Жиыны</i>
2021 жылғы 1 қаңтардағы жалпы теңгерімдік құны	18.347.731	1.281.269	19.629.000
Жаңадан құрылған активтер	20.278.329	–	20.278.329
Өтелген активтер	(16.064.098)	–	(16.064.098)
2021 жылғы 31 желтоқсанда	22.561.962	1.281.269	23.843.231

Тауарлық Мурабаха шарттары бойынша**дебиторлық берешек - корпоративтік бөлім**

	<i>1-кезең</i>	<i>3-кезең</i>	<i>Жиыны</i>
2021 жылғы 1 қаңтардағы КНШ резерві	(218.043)	(73.150)	(291.193)
Жаңадан құрылған активтер	(186.162)	–	(186.162)
Өтелген активтер	281.928	–	281.928
КНШ бағалау үшін пайдаланылған бастапқы деректерді өзгерту	–	(964.128)	(964.128)
2021 жылғы 31 желтоқсанда	(122.277)	(1.037.278)	(1.159.555)

Төменде Тұрғын үй Мурабаха шарттары бойынша - 2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдағы бөлшек сауда бөліміндегі дебиторлық берешек бойынша жалпы теңгерімдік құнның және КНШ тиісті резервінің өзгерістеріне талдау ұсынылған:

Тұрғын-үй Мурабаха шарттары бойынша дебиторлық берешек - бөлшек сауда бөлімі

	<i>Этап 1</i>	<i>Жиыны</i>
2021 жылғы 1 қаңтардағы жалпы теңгерімдік құны	3.669.535	3.669.535
Жаңадан құрылған активтер	2.732.537	2.732.537
Өтелген активтер	(1.520.324)	(1.520.324)
2021 жылғы 31 желтоқсанда	4.881.748	4.881.748

Тұрғын-үй Мурабаха шарттары бойынша дебиторлық берешек – бөлшек сауда бөлімі

	<i>Этап 1</i>	<i>Жиыны</i>
2021 жылғы 1 қаңтардағы КНШ резерві	(1.210)	(1.210)
Жаңадан құрылған активтер	(921)	(921)
Өтелген активтер	1.649	1.649
2021 жылғы 31 желтоқсанда	(482)	(482)

Төменде Тауарлық Мурабаха шарттары бойынша - 2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдағы бөлшек сауда бөліміндегі дебиторлық берешек бойынша жалпы теңгерімдік құнның және КНШ тиісті резервінің өзгерістеріне талдау ұсынылған:

Тауарлық Мурабаха шарттары бойынша дебиторлық берешек – бөлшек сауда бөлімі

	<i>Этап 1</i>	<i>Жиыны</i>
2021 жылғы 1 қаңтардағы жалпы теңгерімдік құны	228.843	228.843
Жаңадан құрылған активтер	705.006	705.006
Өтелген активтер	(197.898)	(197.898)
2021 жылғы 31 желтоқсанда	735.951	735.951

(Егер өтсе жағдай дайлап көрсетілмесе, мың теңгемен)

7. Мурабаха шарттары бойынша дебиторлық берешек (жалғасы)

Мурабаха шарттары бойынша дебиторлық берешек бойынша КНШ бағалау резерві (жалғасы)

Тауарлық Мурабаха шарттары бойынша дебиторлық берешек – бөлшек сауда бөлімі

	1-кезең	Жиыны
2021 жылғы 1 қаңтардағы КНШ резерві	(420)	(420)
Жаңадан құрылған активтер	(388)	(388)
Өтелген активтер	771	771
2021 жылғы 31 желтоқсанда	(37)	(37)

Төменде Тауарлық Мурабаха шарттары бойынша - 2020 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдағы бөлшек сауда бөліміндегі дебиторлық берешек бойынша жалпы теңгерімдік құнның және КНШ тиісті резервінің өзгерістеріне талдау ұсынылған:

Тауарлық Мурабаха шарттары бойынша**дебиторлық берешек – корпоративтік бөлім**

	1-кезең	3-кезең	Жиыны
2020 жылғы 1 қаңтардағы жалпы теңгерімдік құны	11.760.646	—	11.760.646
Жаңадан құрылған активтер	29.523.219	—	29.523.219
Өтелген активтер	(21.586.304)	—	(21.586.304)
3-кезеңге аударымдар	(1.311.827)	1.311.827	—
Танудың тоқтатылуына әкелмейтін түрлендірумен байланысты ақша ағындары шартымен қарастырылған өзгерістер	(38.003)	(30.558)	(68.561)
2020 жылғы 31 желтоқсанда	18.347.731	1.281.269	19.629.000

Тауарлық Мурабаха шарттары бойынша**дебиторлық берешек – корпоративтік бөлім**

	1-кезең	3-кезең	Жиыны
2020 жылғы 1 қаңтардағы КНШ резерві	(101.968)	—	(101.968)
Жаңадан құрылған активтер	(217.003)	—	(217.003)
Өтелген активтер	95.611	—	95.611
3-кезеңге аударымдар	4.842	(4.842)	—
Кезеңнің ішінде бір Кезеңнен екіншісіне аударулардың нәтижесінде кезеңнің соңындағы КНШ-ке әсері	—	(98.866)	(98.866)
Танудың тоқтатылуына әкелмейтін түрлендірумен байланысты ақша ағындары шартымен қарастырылған өзгерістер	475	30.558	31.033
2020 жылғы 31 желтоқсанда	(218.043)	(73.150)	(291.193)

Төменде Тауарлық Мурабаха шарттары бойынша - 2020 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдағы бөлшек сауда бөліміндегі дебиторлық берешек бойынша жалпы теңгерімдік құнның және КНШ тиісті резервінің өзгерістеріне талдау ұсынылған:

Тұрғын-үй Мурабахасы шарттары бойынша дебиторлық берешек – бөлшек сауда бөлімі

	1-кезең	Жиыны
2020 жылғы 1 қаңтардағы жалпы теңгерімдік құны	1.936.437	1.936.437
Жаңадан құрылған активтер	2.056.373	2.056.373
Өтелген активтер	(323.275)	(323.275)
2020 жылғы 31 желтоқсанда	3.669.535	3.669.535

Тұрғын-үй Мурабахасы шарттары бойынша дебиторлық берешек – бөлшек сауда бөлімі

	1-кезең	Жиыны
2020 жылғы 1 қаңтардағы КНШ резерві	(401)	(401)
Жаңадан құрылған активтер	(809)	(809)

(Егер ө зге жағ дайлағ кө рсетілмесе, мың тең гемен)

2020 жылғы 31 желтоқсанда

(1.210)

(1.210)

(Егер өте жағдай дайлап көрсетілмесе, мың теңгемен)

7. Мурабаха шарттары бойынша дебиторлық берешек (жалғасы)**Мурабаха шарттары бойынша дебиторлық берешек бойынша КНШ бағалау резерві (жалғасы)**

Төменде Тұрғын-үй Мурабахасы шарттары бойынша - 2020 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдағы бөлшек сауда бөліміндегі дебиторлық берешек бойынша жалпы теңгерімдік құнның және КНШ тиісті резервінің өзгерістеріне талдау ұсынылған:

Тауарлық Мурабаха шарттары бойынша дебиторлық берешек –

бөлшек сауда бөлімі	1-кезең	Жиыны
2020 жылғы 1 қаңтардағы жалпы теңгерімдік құны	79.494	79.494
Жаңадан құрылған активтер	174.417	174.417
Өтелген активтер	(25.068)	(25.068)
2020 жылғы 31 желтоқсанда	228.843	228.843

Тауарлық Мурабаха шарттары бойынша дебиторлық берешек –

бөлшек сауда бөлімі	1-кезең	Жиыны
2020 жылғы 1 қаңтардағы КНШ резерві	—	—
Жаңадан құрылған активтер	(420)	(420)
2020 жылғы 31 желтоқсанда	(420)	(420)

COVID-19 пандемиясына байланысты 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Банк КНШ (күтілетін кредиттік шығындарды) бағалау үдерісіне өзгерістер енгізді. Атап айтсақ, Банк кредиттік тәуекелді айтарлықтай арттыру көрсеткіштерін қайта қарастырды және мемлекеттік қолдау шараларын жүзеге асыру нәтижесінде қаржыландыру түрлендірілген жағдайда кредиттік тәуекел айтарлықтай ұлғайғаны туралы автоматты түрде қорытынды жасаған жоқ. Сондай-ақ Банк болжалды ақпаратты, соның ішінде макроэкономикалық көрсеткіштердің болжалдарын және сценарийлердің өлшенген коэффициенттерінің болжалдарын жаңартты.

COVID-19 пандемиясына байланысты 2021 жылы Банк күтілетін кредиттік шығындарды бағалау үдерісіне қатысты түзетулерді қолданған жоқ.

Түрлендірілген және қайта құрылымдалған қаржыландыру

Егер шарт өз мәні бойынша жаңа қаржылық құралға айналатындай етіп қайта қарастырылса, ал айырмашылығы құнсыздану салдарынан туындаған шығын ретінде мойындалғанға дейін пайда немесе шығын ретінде мойындалса, онда Банк қаржылық активтің мойындалуын, мысалы, клиентті қаржыландыруды тоқтатады. Бастапқы мойындау кезінде қаржыландыру КНШ бағалау мақсаттары үшін 1-кезеңге жатады, қаржыландыру бойынша жасалған дебиторлық берешек ИЖНҚ (неленген жасалған кредиттік құнсызданған) актив болып есептеледі.

Егер түрлендіру ақша ағындарының айтарлықтай өзгертпесе, онда түрлендіру мойындауды тоқтатпайды. Пайданың бастапқы тиімді мөлшерлемесі бойынша дисконтталған ақша ағындарының өзгеруінің негізінде Банк түрленуден туындаған пайданы немесе шығынды құнсызданудан туындаған шығын мойындалғанға дейін мойындайды.

Төмендегі кестеде активтер және 3-кезең көрсетілген, олар бойынша шарттар кезең ішінде қайта қарастырылған және нәтижесінде олар қайта құрылымдастырылған деп ескеріледі және түрлену салдарынан Банк ұшыраған тиісті шығындарды бейнелейді.

	2021 жыл	2020 жыл
Кезең ішіндегі түрлендірілген қаржыландыру		
Түрлендіруге дейінгі амортизацияланған құны	—	1.306.985
Танудың тоқтатылуына әкелмейтін, Мурабаха шарттары бойынша дебиторлық берешекті түрлендіруден таза шығын	—	(30.558)

Қамтамасыз ету және кредиттік сапаны арттырудың басқа тетіктері

Банк беруді талап ететін қамтамасыз етудің мөлшері мен түрі контрагенттің кредиттік тәуекелін бағалауға байланысты болады. Қамтамасыз ету түрлері мен бағалау параметрлеріне жол беруге қатысты қағидаттар белгіленген.

2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанында Мурабаха шарттары бойынша дебиторлық берешек жылжымайтын мүлікпен, жылжымалы мүлікпен, тауарлық-материалдық қорлармен, ақшалай қамсыздандырумен, корпоративтік

(Егер өлшеме жағдайлар көрсетілмесе, мың теңгемен)

және жеке кепілдіктермен қамтамасыз етілген. Басшылық қамтамасыз етудің нарықтық құнына мониторингті жүзеге асырады және негізгі келісімге сәйкес Мурабаха шарттары бойынша дебиторлық берешек бойынша құнсызданудан болған шығынмен бағалау резервінің жеткіліктілігін тексеру барысында қосымша қамтамасыз етуді сұратады.

(Егер ө зге жағ дайлағ кө рсетілмесе, мың тең гемен)

7. Мурабаха шарттары бойынша дебиторлық берешек (жалғасы)**Қамтамасыз ету және кредиттік сапаны арттырудың басқа тетіктері (жалғасы)**

Қамтамасыз ету мен кредиттік сапаны арттырудың болмауы жағ дайында, клиенттердің алдында Мурабаха шарттары бойынша дебиторлық берешектің 3-кезеңінің дебиторлық берешегіне қ атысты КНІІ резерві келесіні қ ұ рады:

	2021 жыл	2020 жыл
Тауарлық Мурабаха шарттары бойынша дебиторлық берешек – корпоративтік бөлім	165.601	1.208.119
Жиыны	165.601	1.208.119

8. Иджара

Иджара осындай активтердің болжамды пайдалы қызмет ету мерзімінің шамамен тең немесе көп бөлігін құрайтын кезеңдерге жалға алынған активтерге таза инвестициялар болып табылады. Иджара бойынша құжаттама – жалдау мерзімі өткеннен кейін лизинг заттарын жалға алушыға сату Банктің жекелеген міндеттемелерін қамтиды:

2021 жылғы 31 желтоқсанда	1 жылдан артық емес	1 жылдан 5 жылға дейін	Жиыны
Иджара шарттары бойынша дисконтталмаған төлемдер – корпоративтік бөлім	112.205	–	112.205
Минус: табыламаған қаржылық табыс – корпоративтік бөлім	(44.508)	–	(44.508)
Минус: ОКУ бағалау резерві (22-ескертуге)	(716)	–	(716)
Иджара шарттарының дисконтталған қ ұ ны	66.981	–	66.981

2020 жылғы 31 желтоқсанда	1 жылдан артық емес	1 жылдан 5 жылға дейін	Жиыны
Иджара шарттары бойынша дисконтталмаған төлемдер – корпоративтік бөлім	224.898	33.417	258.315
Минус: табыламаған қаржылық табыс – корпоративтік бөлім	(14.205)	(4.922)	(19.127)
Иджара шарттарының дисконтталған қ ұ ны	210.693	28.495	239.188

2021 жә не 2020 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Иджара шарттары бойынша пайда нормасы жылдық 15% құрады жә не оларды ө теу мерзімі 2022 жылы келеді. Иджара шарттары Қазақстан Республикасында сауда саласында жасалады.

2021 жә не 2020 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Банктің Иджара шарттары бойынша контрагенттері жоқ, олар бойынша қалдықтары капиталдың 10% - дан астамын құрайды.

Төменде 2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдағы Иджара шарттары бойынша КНІІ тиісті резерві мен жалпы теңгерімдік қ ұ нының өзгерістеріне талдау ұ сынылған:

Иджара	1-кезең	2-кезең	3-кезең	Жиыны
2021 жылғы 1 қаңтардағы жалпы теңгерімдік қ ұ ны	–	239.188	–	239.188
Өтелген активтер	–	(171.491)	–	(171.491)
3-кезеңге аударымдар	–	(67.697)	67.697	–
2021 жылғы 31 желтоқсанда	–	–	67.697	67.697

Иджара	1-кезең	2-кезең	3-кезең	Жиыны
2021 жылғы 1 қаңтардағы КНІІ резерві	–	–	–	–
Өтелген активтер	–	–	–	–
3-кезеңге аударымдар	–	–	–	–
Танудың тоқтатылуына әкелмейтін түрлендірулермен байланысты шарттық ақша	–	–	(716)	(716)

(Егер өтпеген жағдайлар көрсетілмесе, мың теңгемен)

ағындарының өзгерістері
2021 жылғы 31 желтоқсанда

–	–	(716)	(716)
---	---	-------	-------

(Егер өтсе жағдай дайлап көрсетілмесе, мың теңгемен)

8. Иджара (жалғасы)

Төменде 2020 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдағы Иджара шарттары бойынша жалпы теңгерімдік құнының өзгерістеріне талдау ұсынылған:

<i>Иджара</i>	<i>1-кезең</i>	<i>2-кезең</i>	<i>Жиыны</i>
2020 жылғы 1 қаңтардағы жалпы теңгерімдік құны	333.872	—	333.872
Өтелген активтер	(94.684)	—	(94.684)
2-кезеңге аударымдар	(239.188)	239.188	—
2020 жылғы 31 желтоқсанда	—	239.188	239.188

9. Инвестициялық жылжымайтын мүлік

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша инвестициялық жылжымайтын мүлікке сенімді басқару операциялары бойынша берешектері үшін клиенттен 2021 жылдың желтоқсан айында алынған және жалпы сомасы 625.038 мың теңгені құрайтын орынжайлар кіреді (26-ескертуге).

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша инвестициялық жылжымайтын мүліктің әділ құны оның теңгерімдік құнына тең және тәуелсіз бағалаушы оны 2021 жылғы 9 қыркүйекте бағалады. Банкте инвестициялық жылжымайтын мүлікті өткізуге қандай да бір шектеулер жоқ, сондай-ақ инвестициялық жылжымайтын мүлік нысандарын иелену, жабдықтау немесе салу, жөндеу, техникалық қызмет көрсету немесе жақсарту бойынша қандай да бір шарттық міндеттемелері жоқ.

10. Пайдалану құқығы нысанындағы активтер мен негізгі құралдар

Негізгі құралдар мен пайдалану нысанындағы активтердің қозғалысы келесі жолмен ұсынылған:

	Ғимараттар	Жалға алынатын мүлікті жақсарту	Көлік шығындары	Жиһаз бен керек-жарақтар	Компьютерлер және кеңсе жабдығы	Пайдалану құқығы түріндегі активтер	Жиыны
Бастапқы құны							
2020 жылғы 1 қаңтарда	221.969	498.339	22.557	157.568	190.990	1.223.111	2.314.534
Түсімдер	—	1.985	—	13.596	152.409	—	167.990
Шығулар	—	—	—	(2.180)	(1.189)	(658)	(4.027)
2020 жылғы 31 желтоқсанда	221.969	500.324	22.557	168.984	342.210	1.222.453	2.478.497
Түсімдер	79.763	—	—	45.423	60.855	—	186.041
Шарттың түрленімі	—	—	—	—	—	1.249.576	1.249.576
Шығу	—	—	—	(1.742)	(2.936)	—	(4.678)
2021 жылғы 31 желтоқсанда	301.732	500.324	22.557	212.665	400.129	2.472.029	3.909.436
Жинақталған тозу							
2020 жылғы 1 қаңтарда	(94.486)	(234.888)	(22.557)	(85.019)	(101.943)	(327.087)	(865.980)
Бір жылдағы есепке жатқызу	(11.025)	(84.505)	—	(30.309)	(47.323)	(339.966)	(513.128)
Шығу	—	—	—	2.180	1.189	—	3.369
2020 жылғы 31 желтоқсанда	(105.511)	(319.393)	(22.557)	(113.148)	(148.077)	(667.053)	(1.375.739)
Бір жылдағы есепке жатқызу	(11.025)	(84.833)	—	(34.950)	(76.561)	(333.989)	(541.358)
Шығу	—	—	—	1.742	2.936	—	4.678
2021 жылғы 31 желтоқсанда	(116.536)	(404.226)	(22.557)	(146.356)	(221.702)	(1.001.042)	(1.912.419)
Қалдық құны							
2020 жылғы 1 қаңтарда	127.483	263.451	—	72.549	89.047	896.024	1.448.554
2020 жылғы 31 желтоқсанда	116.458	180.931	—	55.836	194.133	555.400	1.102.758
2021 жылғы 31 желтоқсанда	185.196	96.098	—	66.309	178.427	1.470.987	1.997.017

Пайдалану құқығы түріндегі активтер жалгерлік шарттар бойынша үй-жайларды пайдалануға арналған Банктің құқығымен ұсынылған. Жалдаудың орташа мерзімі 5 жылды құрайды.

(Егер өтсе жағдай дайлап көрсетілмесе, мың теңгемен)

11. Материалдық емес активтер

Материалдық активтердің қозғалысы келесі жолмен ұшынған:

	<i>Лицензиялар</i>	<i>Бағдарламалық жасақ тама</i>	<i>Жиыны</i>
Бастапқы құны			
2020 жылғы 1 қаңтарда	110.725	189.913	300.638
Түсімдер	34.961	19.866	54.827
2020 жылғы 31 желтоқсанда	145.686	209.779	355.465
Түсімдер	47.414	13.141	60.555
2021 жылғы 31 желтоқсанда	193.100	222.920	416.020
Жинақталған амортизация			
2020 жылғы 1 қаңтарда	(21.043)	(91.062)	(112.105)
Бір жылдағы есепке жатқызу	(10.668)	(58.781)	(69.449)
2020 жылғы 31 желтоқсанда	(31.711)	(149.843)	(181.554)
Бір жылдағы есепке жатқызу	(30.483)	(53.854)	(84.337)
2021 жылғы 31 желтоқсанда	(62.194)	(203.697)	(265.891)
Қалдық құны			
2020 жылғы 1 қаңтарда	89.682	98.851	188.533
2020 жылғы 31 желтоқсанда	113.975	59.936	173.911
2021 жылғы 31 желтоқсанда	130.906	19.223	150.129

12. Салық салу

Корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар келесі позицияларды қамтиды:

	<i>2021 жыл</i>	<i>2020 жыл</i>
Ағымдағы корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар	342.760	92.433
Кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар – уақыттық айырмалардың туындауы және азаюы	1.844	37.157
Корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар	344.604	129.590

Банктің табысына Қазақстан Республикасында ғана салық салынады. Салық заңнамасына сәйкес корпоративтік табыс салығының қолданылатын мөлшерлемесі 2021 және 2020 жылдары 20% - ды құрайды.

Осы қаржылық есептілікте көрсетілген корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар мен 31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін салықтың нормативтік мөлшерлемесіне көбейтілген корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар есепке алынғанға дейінгі пайда арасындағы салыстыру келесі жолмен ұшынған:

	<i>2021 жыл</i>	<i>2020 жыл</i>
Корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстарға дейінгі пайда	482.494	561.388
Салықтың нормативтік мөлшерлемесі	20%	20%
Нормативтік мөлшерлеме бойынша есептелген корпоративтік табыс салығы бойынша теориялық шығыстар	96.499	112.278
Иджара шарттары бойынша салық салынбайтын табыс	(7.903)	(42.348)
Шегерімге жатқызылмайтын резервтер	244.133	49.000
Шегерімге жатқызылмайтын шығыстар	11.875	10.660
Корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар	344.604	129.590

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ағымдағы корпоративтік табыс салығы бойынша активтер 28.361 мың теңгені құрайды. 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ағымдағы корпоративтік табыс салығы бойынша активтер 152.138 мың теңгені құрайды.

(Егер өтте жағдай дайлағ көрсетілмесе, мың теңгемен)

12. Салық салу (жалғасы)

31 желтоқсандағы активтер мен кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы бойынша міндеттемелер, сондай-ақ тиісті жылдағы олардың қозғалысы келесі позицияларды қамтиды:

	<i>Пайда мен шығынның құрамында уақыттық айырмаларды ңтуындауы</i>		<i>Пайда мен шығынның құрамында уақыттық айырмаларды ңтуындауы</i>		
	<i>2019 жыл</i>	<i>және азаюы</i>	<i>2020 жыл</i>	<i>және азаюы</i>	<i>2021 жыл</i>
Шегерілетін уақыттық шекаралардың салықтық әсері					
Еңбекақы төлеу қоры мен сыйлықақылар бойынша есептеулер	83.674	(26.887)	56.787	(10.213)	46.574
Жалдау бойынша міндеттемелер	186.981	(77.162)	109.819	192.425	302.244
Негізгі құралдар	—	7.988	7.988	19.655	27.643
Кәсіби қызметтер бойынша есептеулер	23.874	(13.652)	10.222	(7.635)	2.587
Пайдаланылмаған демалыстар бойынша резервтер	1.157	1.330	2.487	(458)	2.029
Кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы бойынша активтер	295.686	(108.383)	187.303	193.774	381.077
Салық салынатын уақыттық шекаралардың салықтық әсері					
Пайдалану құқығы түріндегі активтер	(179.205)	68.125	(111.080)	(183.117)	(294.197)
Инвестициялық жылжымайтын мүлік	—	—	—	(12.501)	(12.501)
Негізгі құралдар	(3.101)	3.101	—	—	—
Кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы бойынша міндеттемелер	(182.306)	71.226	(111.080)	(195.618)	(306.698)
Кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы бойынша таза актив	113.380	(37.157)	76.223	(1.844)	74.379

13. Өзге активтер мен міндеттемелер

Өзге активтер келесі позицияларды қамтиды:

	<i>2021 жыл</i>	<i>2020 жыл</i>
Өзге қаржы активтері		
Кепілдікті депозит	84.470	84.670
Кард Хассан шарттары бойынша қызметкерлердің берешегі	10.693	11.162
Мерзімі кешіктірілген комиссиялық табыс	1.522	1.617
	96.685	97.449
КНШ бағалау резерві шегерілгенде	(1.284)	(1.378)
Өзге қаржы активтерінің жиыны	95.401	96.071
Өзге бейқаржылық активтер		
Алғытөлемдер және өзге дебиторлық берешек	68.995	32.157
Жалдау бойынша алғытөлем	34.116	30.943
Ақпараттық және консультациялық қызметтер бойынша алғытөлем	—	15.253
Сақтандыру сыйлықақылары бойынша алғытөлем	9.630	7.240
Әуе билеттері үшін алғытөлемнабилеты	4.302	1.596
Өзгелері	16.188	8.192
	133.231	95.381
Өзге бейқаржылық активтердің жиыны	133.231	95.381
Өзге активтер	228.632	191.452

(Егер өтсе жағдай дайлап көрсетілмесе, мың теңгемен)

13. Өзге активтер мен міндеттемелер (жалғасы)

Өзге міндеттемелер келесі позицияларды қамтиды:

	2021 жыл	2020 жыл
Өзге қаржы міндеттемелері		
Кредиторлық берешек	91.965	89.756
Қайырымдылық төлемдерінің шоты	15.140	9.295
Өзге қаржы міндеттемелерінің жиыны	107.105	99.051
Өзге бейқаржылық міндеттемелер		
Сыйлықақылар есептеу	139.914	201.244
Қызметкерлердің алдындағы берешек	75.465	93.939
Тұрғын-үй Мурабаха шарттары бойынша төлеуге жататын зейнетақы қорлары	48.587	—
Тұрғын-үй Мурабаха шарттары бойынша дебиторлық берешек бойынша алғытөлем	36.706	15.150
Пайдаланылмаған демалыстар бойынша резервтер	10.146	12.439
Өзгелері	12.993	5.077
Өзге бейқаржылық міндеттемелердің жиыны	323.811	327.849
Өзге міндеттемелер	430.916	426.900

14. Басқа банктердің қаражаты

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша басқа банктердің «Банк Центр Кредит» АҚ-ның жалпы сомасы 22.954 теңге болатын болатын ағымдағы шоттарын қамтиды (2020 жылғы 31 желтоқсанда: «Банк Центр Кредит» АҚ мен «Азия Кредит банк» АҚ-ның жалпы сомасы 81.276 мың теңге және сәйкесінше 2.057 мың теңге болатын ағымдағы шоттары).

15. Клиенттердің қаражаты

Клиенттердің қаражаты келесіні қамтиды:

	2021 жыл	2020 жыл
Ағымдағы шоттар	19.259.379	18.113.429
Клиенттердің қаражаты	19.259.379	18.113.429

Клиенттердің қаражатына клиенттердің келесі түрлерінің ағымдағы шоттарындағы сомалар кіреді:

	2021 жыл	2020 жыл
Жеке кәсіпорындар	10.182.234	14.518.300
Үкіметтік ұйымдар	7.107.379	1.827.734
Жеке тұлғалар	1.833.963	1.503.172
Халықаралық ұйымдар	96.318	194.064
Қызметкерлер	39.485	70.159
Клиенттердің қаражаты	19.259.379	18.113.429

(Егер өтсе жағдай дайлап көрсетілмесе, мың теңгемен)

15. Клиенттердің қаражаты (жалғасы)

Клиенттердің қаражаты Қазақстан Республикасында экономиканың келесі салаларында қалыптастырылған:

	2021 ЖЫЛ	2020 ЖЫЛ
Үкіметтік ұйымдар	7.107.379	1.827.734
Сауда	3.172.758	9.269.158
Құрылыс	2.503.305	1.538.251
Жеке тұлғалар	1.833.963	1.503.172
Өндіру	1.323.263	—
Лизинг	1.028.959	618.753
Медициналық жабдықтар мен шығыс материалдары	551.209	253.062
Энергетика	465.960	331.413
Білім беру	290.694	26.049
Көлік және байланыс	224.557	1.620.695
Өндіріс	296.240	—
Қызметтер	125.068	551.746
Қайырымдылық	96.318	194.064
Қонақ үйлер	62.609	155.074
Мұнай-газ өнеркәсібі	61.118	—
Қызметкерлер	39.485	70.159
Азық-түлік өнімдерін саудалау	18.654	274
Қаржы қызметтері	5.418	4.180
Ауыл шаруашылығы	2.073	73.881
машиналар мен жабдықтарды саудалау	—	28.389
Өзгелері	50.349	47.375
Клиенттердің қаражаты	19.259.379	18.113.429

16. Вакала және Мудараба пулдарының салымшылары алдындағы міндеттеме

	2021 ЖЫЛ	2020 ЖЫЛ
Вакала депозиттерінің пайдаланылмаған бөлігі (26-ескертуге)	1.771.892	2.263.234
Вакала және Мудараба пулдарының салымшылары алдындағы міндеттемелер	1.771.892	2.263.234

Әрі қарай инвестицияларды күтетін инвестициялық салымдардың пайдаланылмаған бөлігін білдіреді және сондықтан Банктің Вакала салымшылары алдындағы міндеттемелері ретінде қарастырылады.

17. Реверстелген Мурабаха

Клиенттердің реверстелген Мурабахасы келесіні қамтиды:

	2021 ЖЫЛ	2020 ЖЫЛ
Реверстелген Мурабаха	10.231.250	10.215.312
Реверстелген Мурабаха	10.231.250	10.215.312

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша, «ДАМУ» көсікерлікті дамыту қоры» АҚ-дан реверстелген Мурабаханың пайда мөлшерлемесі жылына 8,5-9,5%, теңге түрінде және 2027 жылғы 1 қазанда өтелуі тиіс.

18. Жалдау бойынша міндеттемелер

Төменде Жалдау бойынша міндеттемелердегі өзгерістер ұсынылған

	2021 ЖЫЛ	2020 ЖЫЛ
1 қаңтарда	549.096	934.905
Шарттың түрленімі	1.249.576	—
Жалдау міндеттемелері бойынша шығыстар (21-ескертуге)	32.774	64.907
Бағамдық айырма	7.207	—

(Егер өтпеген жағдайлар көрсетілмесе, мың теңгемен)

Төлемдер	(327.434)	(450.716)
2021 жылғы 31 желтоқсанда	1.511.219	549.096

(Егер өтсе жағдай дайлап көрсетілмесе, мың теңгемен)

19. Келешек кезеңдердің комиссиялық табысы

Келешек кезеңдердегі комиссиялық табыстар ретінде пайданың тиімді мөлшерлемесінің бір бөлігі болып табылмайтын исламдық қаржыландыруды ұйымдастыру үшін Банк клиенттерден алатын комиссиялар болады. Мұндай комиссиялар тиісті шарттың күтілетін әрекет ету мерзімі ішінде амортизацияланады. Мұндай комиссиялар тиісті шарттың күтілетін әрекет ету мерзімі ішінде амортизацияланады. 2021 жылғы және 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша болашақ кезеңдердің комиссиялық табысының теңгерімдік құны сәйкесінше 23.226 мың теңгені және 40.977 мың теңгені құрады.

20. Капитал

2021 жылғы және 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 10.732.338 қарапайым акция шығарылды және олардың құнын Банктің жалғыз акционері толық төледі. Ақцияларды орналастыру құны 1 қарапайым акция үшін 1 мың теңгені құрады. 2021 және 2020 жылдары дивидендтер жарияланған жоқ және төленген жоқ.

21. Исламдық қаржыландыру жөніндегі қызметтен табыс

Исламдық қаржыландыру жөніндегі қызметтен табыс келесіні қамтиды:

	2021 жыл	2020 жыл
Мурабаха шарттары бойынша дебиторлық берешектен табыс		
Тауарлық Мурабаха шарттары бойынша табыс – корпоративтік бөлім	2.395.921	1.564.668
Таварлық шарттары бойынша табыс – банктер	521.788	694.765
Тауарлық Мурабаха және Тұрғын-үй Мурабахасы шарттары бойынша табыс – бөлшек сауда бөлімі	473.022	284.747
	3.390.731	2.544.180
Вакала инвестициялық депозиттерінен табыс		
Вакала инвестициялық депозиттерінен табыс – банктер	–	3.772
	–	3.772
Пайданың тиімді мөлшерлемесінің пайдаланылуымен есептелген табыс	3.390.731	2.547.952
Иджара шарттарынан табыс – корпоративтік бөлім	20.212	32.163
Исламдық қаржыландыру жөніндегі қызметтен табыс	3.410.943	2.580.115
Қаржылық шығыстар		
Исламдық қаржыландыру жөніндегі қызметтен шығыстар	(925.000)	(569.583)
Жалдау бойынша міндеттемелер (18-ескерту)	(32.774)	(64.907)
	(957.774)	(634.490)
Исламдық қаржыландыру жөніндегі қызметтен табыс	2.453.169	1.945.625

2020 жылы Тауарлық Мурабаха шарттары бойынша дебиторлық берешектен табыс 68.561 мың теңге мөлшерінде тануды тоқтатуға әкелмейтін, Тауарлық Мурабаха шарттары бойынша дебиторлық берешектің ақша ағындары шартымен қарастырылған өзгерістердің нәтижесіндегі түрлендіруден шығынды қамтиды.

22. Кредиттік залалдар бойынша шығыстар

Төмендегі кестеде 2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл ішіндегі пайда немесе шығын және өтсе жиынтық табыс туралы есепте көрсетілген исламдық қаржыландыру бойынша дебиторлық берешектің КНШ бойынша шығыстары берілген:

		2021 жыл		
	Ескерт.	1-кезең	3-кезең	Жиыны
Ақша қаражаты мен олардың баламалары	6	21.277	–	21.277
Мурабаха шарттары бойынша дебиторлық берешек	7	96.877	(964.128)	(867.251)
Иджара	8	–	(716)	(716)
Өзге активтер		172	–	172
		118.326	(964.844)	(846.518)

(Егер өтсе жағдай дайлап көрсетілмесе, мың теңгемен)

22. Кредиттік залалдар бойынша шығыстар (жалғасы)

Төмендегі кестеде 2020 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл ішіндегі пайда немесе шығын және өтсе жиынтық табыс туралы есепте көрсетілген исламдық қаржыландыру бойынша дебиторлық берешектің КНШ бойынша шығыстары берілген:

	<i>Ескерт.</i>	2020 жыл	
		1-кезең	3-кезең
Ақша қаражаты мен олардың баламалары	6	42.426	—
Мурабаха шарттары бойынша дебиторлық берешек	7	(122.146)	(68.308)
Өзге активтер		14.478	—
		(65.242)	(68.308)
			(133.550)

23. Комиссиялық ақылар мен алымдар түріндегі таза табыс

Таза комиссиялық табыс келесіні қамтиды:

	2021 жыл	2020 жыл
Агенттік комиссия және Вакала келісімдері бойынша сыйақы және		
Мудараба шарттары бойынша пайдадағы Мударибтің үлесі (26-ескертпе)	1.652.381	1.124.261
Қаржыландыру бойынша құжаттаманы талдау үшін комиссия	74.689	82.355
Аударым операциялары	49.015	46.867
Аккредитивтер мен кепілдіктер	37.866	21.210
Есеп айырысу және кассалық операциялар	6.590	8.479
Өзгелері	6.386	11.775
Комиссиялық ақы және алымдар түріндегі табыс	1.826.927	1.294.947
Карточкалық операциялар	(48.426)	(48.485)
Аударым операциялары	(4.151)	(5.346)
Өзгелері	(13.578)	(22.302)
Комиссиялық ақы және алымдар түріндегі шығыстар	(66.155)	(76.133)
Комиссиялық ақылар мен алымдар түріндегі таза табыс	1.760.772	1.218.814

Комиссиялық табыс негізінен Қазақстан Республикасында алынған.

24. Қызметкерлерге арналған шығыстар және өзге операциялық шығыстар

Қызметкерлерге арналған шығыстар және өзге операциялық шығыстар келесіні қамтиды:

	2021 жыл	2020 жыл
Еңбекақы және бонустар	1.274.905	1.232.628
Әлеуметтік қамсыздандыруға аударымдар	100.531	96.245
Қызметкерлерге арналған шығыстар	1.375.436	1.328.873
Тозу және амортизация (10 және 11 ескертпелері)	625.695	582.577
Ақпараттық технологиялар бойынша қызметтер	188.649	130.893
Корпоративтік табыс салығынан басқа салықтар	49.425	63.648
Кәсіби қызметтер	46.847	82.477
Байланыс қызметтері	28.807	35.499
Айыппұлдар	28.536	255
Жарнама	26.865	20.494
Күзет қызметтері	25.926	22.712
Көлік шығындары	16.256	21.973
Коммуналдық қызметтер	12.746	9.874
Оқыту	12.665	9.571
Жиыстыру бойынша қызметтер	9.551	13.935
Иссапар шығындары	8.557	19.895
Кеңсе керек-жарақтары	4.034	2.801
Жалдау	443	168
Демеушілік көмек	—	770

(Егер өтсе жағдай дайлап көрсетілмесе, мың теңгемен)

Өзгелері	70.964	111.552
Өзге операциялық шығыстар	1.155.966	1.129.094

25. Құнсызданудан және резервтерді құрудан пайда болған өзге шығыстар

Төменде құнсызданудан резервтің және өзге резервтердің құрамы алысы берілген:

	<i>Сенімгерлікпен басқару операциялары бойынша резервте</i>	<i>Жиыны</i>
2020 жылғы 31 желтоқсанда	68.106	68.106
Бір жылдағы есепке жатқызу	258.928	258.928
Бағам айырмасы	1.182	1.182
2020 жылғы 31 желтоқсанда	328.216	328.216
Бір жылдағы есепке жатқызу	1.220.537	1.220.537
Бағам айырмасы	26.444	26.444
2021 жылғы 31 желтоқсанда	1.575.197	1.575.197

26. Шарттық және шартты міндеттемелер

Қызмет жүргізу шарттары

Қазақстан Республикасында нарықтық экономиканың талаптарына жауап беретін экономикалық реформалар және құқықтық, салықтық және әкімшілік инфрақұрылымды дамыту жалғасуда. Қазақстан экономикасының тұрақтылығы көбінесе осы реформалардың барысына, сондай-ақ экономика, қаржы және ақша-кредит саясаты саласында Үкімет қабылдайтын шаралардың тиімділігіне байланысты болады.

COVID-19 пандемиясы бойынша ағымдағы жағдайға байланысты, пандемияның әрі қарай дамуына және оның уақытына, сондай-ақ жақын келешекте экономиканың болжалды қалпына келу деңгейіне қатысты белгісіздік орын алуда. Үкімет әртүрлі шараларды қолға алуда және олардың әсері арта түсуде. Сондықтан, Банк басылығы өсіп отырған төуекелдерді, сондай-ақ пандемияның салдарын және үкімет қолға алатын шараларды үздіксіз бағалауды жүзеге асырады.

Банк басшылығы ағымдағы жағдайларда Банк бизнесінің тұрақтылығын қолдау үшін тиісті шараларды қолға алынуға деп есептейді. Банктің 2021 жылға және таяудағы бес жылға арналған стратегиясы Қазақстанның Банк секторының корпоративтік сегментінде және клиенттерге бөлшек қызмет көрсетудің негізгі сегментінде кеңейтуді жалғастыру болып табылады. Банк Қазақстанның бөлшек банк қызметтері нарығындағы өз үлесін арттыруға ниетті. Банк стратегиясы Ислам банк ісі өнімдерінің кең ауқымын ұсына отырып, активтердің таза құны жоғары жаңа кәсіби бөлшек сауда клиенттерін тарту болып табылады.

Заң сұрақтары

Әдеттегі қызмет барысында Банк сот талап-арыздары мен шағымдардың объектісі болып табылады. Басшылықтың пікірі бойынша, осындай талап қоюлардың немесе наразылықтардың нәтижесінде туындайтын ықтимал міндеттемелер (олар болған жағдайда) болашақта Банктің қаржылық жағдайына немесе қызметінің нәтижелеріне елеулі теріс әсер етпейді.

Салық салу

Әртүрлі заңнамалық және нормативтік-құқықтық актілердің ережелері әрдайым нақты тұжырымдалмаған және оларды түсіндіру жергілікті жерлердегі салық органдары инспекторларының және Қаржы министрлігінің лауазымды тұлғаларының пікіріне байланысты. Жергілікті, өңірлік және республикалық салық органдары арасындағы пікірлерде алшақтық жағдайлары жиі кездеседі. Қазақстандық заңдардың, қаулылардың және тиісті нормативтік-құқықтық актілердің мәлімделген немесе анықталған бұзушылықтары үшін айыппұлдардың қазіргі режимі өте қатал. Айыппұл ықпалшаралары даулы соманы (валюталық заңнаманы бұзғаны үшін) тәркілеуді, сондай-ақ, әдетте, төленбеген салықтар сомасының 50% мөлшерінде айыппұлдарды қамтиды.

Банк барлық қолданылатын салықтарды төледі немесе есептеді деп санайды. Түсініксіз жағдайларда Банк басшылықтың негізделген бағалары негізінде салық міндеттемелерін есептеді. Банк саясаты шығын ықтималдығы

(Егер өтпеген жағдай дайлап көрсетілмесе, мың теңгемен)

бар есепті кезеңде резервтерді мойындауды көздейді және оның сомасы жеткілікті дәлдікпен анықталуы мүмкін.

Бұл мән-жайлар Қазақстан Республикасында, мысалы, басқа елдерге қарағанда, салық тәуекелдерінің ықтималдығының үлкен дәрежесін тудыруы мүмкін. Басшылық Қаржылық есептілік қолданылатын Қазақстандық салық заңнамасын, соттың ресми өтініштері мен шешімдерін түсіндірудің негізінде салықтық міндеттемелерді шынайы көрсетеді деп есептейді. Соған қарамастан, тиісті реттеуші органдар қолданыстағы салық заңнамасының ережелерін өзгертпе түсіндіруі мүмкін, бұл осы қаржылық есептілікке, егер оларды түсіндіру заңды деп танылса, елеулі әсер етуі мүмкін.

(Егер өзге жағдай дайлап көрсетілмесе, мың теңгемен)

26. Шарттық және шартты міндеттемелер (жалғасы)**Кредиттік сипаттағы міндеттемелер**

31 желтоқсандағы жағдай бойынша Банктің кредиттік сипаттағы міндеттемелері келесілерді қамтыды:

	2021 жыл	2020 жыл
Исламдық қаржыландыру бойынша қызметтен дебиторлық берешек бойынша орындалмаған міндеттемелер	52.243.321	35.770.577
Шығарылған кепілдіктер	811.196	958.069
Кредиттік сипаттағы міндеттемелер	53.054.517	36.728.646

Кредит желілерін ұсыну туралы шарттарда қолайсыз жағдайлар туындаған кезде Банктің шарттан бір жақты тәртіпте бас тарту құқығы қарастырылған. Бұл ретте Банк кредит желілерінің аясында қаражат берілген күнге дейін қарыз алушының кредиттік тәуекелін талдайды. Осылайша, Банктің жетекшілігі Банктің кредиттік тәуекелге ұшырағыштығы кредит желісінің пайдаланылмаған бөлігінің күшін жою туралы хабарлама берудің шарттық мерзімімен шектеледі деп есептейді.

Осындай күтпеген жағдайдың нәтижесінде жоғарыда көрсетілген сомалар ақша қаражаттарының болашақта жылыстауы болуы міндетті емес. Осындай кредит желілері бойынша күтілетін кредиттік шығындар ұсынылған қаржыландыру транштары бойынша ғана бағаланады.

Сенімгерлікпен басқару операциялары

Банк Вакала келісімдері бойынша алынған қаражатты инвестициялау кезінде агент ретінде әрекет етеді және Мудараба келісімдері бойынша Мудариб ретінде әрекет етеді:

	2021 жыл	2020 жыл
Исламдық қаржыландыру жөніндегі қызметтен табыс	52.518.356	60.914.653
Иджара	—	1.000.225
Инвестициялық депозиттер бойынша инвестициялардың жалпы көлемі	52.518.356	61.914.878
Инвестициялық депозиттер		
Вакала депозиті	11.399.067	55.563.623
Банктердегі Вакала депозиті	6.908.800	6.313.650
Мудараба депозиті	34.408.497	1.217.508
Өзге қаражат	1.573.884	1.083.331
Алынған инвестициялық депозиттердің жиыны	54.290.248	64.178.112
31 желтоқсандағы жағдай бойынша инвестициялық депозиттердің пайдаланылмаған бөлігі (16-ескертпе)	(1.771.892)	(2.263.234)
Иджара және исламдық қаржыдан табыс	3.517.556	2.943.188
Мудараба мен Вакала орналастырудан табыс	—	2.072
Вакала және Мудараба депозиттері бойынша клиенттердің үлесіне тиетін пайда	(1.865.175)	(1.820.999)
Банкке берілуі тиіс агенттік комиссия (23-ескертпе)	1.652.381	1.124.261

Банк депозиттері заңсыз іс-әрекеттер, салақтылық немесе Банкпен келісілген шарттарды бұзудың нәтижесінде жоғалған жағдайларды қоспағанда, Вакала мен Мудараба депозиттерінің пайдаланылған бөліктері үшін тәуекел болмайды және мұндай жағдайда Банк мұндай шығындарды көтереді.

2021 жылы сенімді басқару туралы Мудараба шарттары бойынша бір клиенттен 704.801 мың теңге мөлшеріндегі дебиторлық берешекті өтеу есебіне жылжымайтын мүлік нысаны Банктің иелігіне ауысты, ол қаржылық жағдай туралы есепте 625.038 мың теңгені құрайтын инвестициялық жылжымайтын мүлік және 79.763 мың теңгені құрайтын негізгі қаражат ретінде жіктелді, себебі Банк орынжайларды әкімшілік қажеттіліктері үшін пайдалануды жоспарлауда. Осы операцияның нәтижесінде Банк қаржылық жағдай туралы есепте Вакала және Мудараба пулдарының салымшылары алдында 704.801 мың теңге сомасындағы тиісті міндеттемені мойындады.

2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанында аяқталатын жылдары түскен пайдада салымшылардың үлесіне Акционер қолдау көрсетті. 2021 және 2020 жылдары инвестициялық пулдардан алынған бөлінетін пайдаға акционердің 28.682 мың теңге және 23.305 мың теңге мөлшеріндегі жанашырлық жәрдем түрінде қолдау көрсетілді.

(Егер ө зге жағ дайлағ кө рсетілмесе, мың тең гемен)

(Егер ө зге жағ дайлағ кө рсетілмесе, мың тең гемең)

27. Тәуекелдерді басқару

Кіріспе

Банк қызметіне тәуекелдер тән. Банк тәуекелдерді басқаруды сәйкестендірудің, бағалаудың және бақылаудың тұрақты үдерісінің барысында, сондай-ақ тәуекел лимиттерін және басқа да ішкі бақылау шараларын белгілеу арқылы жүзеге асырады. Тәуекелдерді басқару үдерісі Банктің Тұрақты тиімділігін қолдау үшін шешуші мәнге ие және Банктің әрбір жеке қызметкері оның немесе оның міндеттеріне байланысты тәуекелдер үшін жауапты болады. Банк кредиттік тәуекелге, өтімділік тәуекеліне, Шариғат қағидаттарына сәйкессіздік тәуекеліне және нарықтық тәуекелге бейім болып келеді. Тәуекелдерді тәуелсіз бақылау үдерісі ортаның, технологияның өзгеруі және саладағы өзгерістер секілді қызмет жүргізу тәуекелдеріне жатпайды. Мұндай тәуекелдерді Банк стратегиялық жоспарлау үдерісі барысында бақылайды.

Тәуекелдерді басқару құрылымы

Тәуекелдерді анықтау және оларды бақылау үшін Директорлар кеңесі жалпы жауапкершілікте болады, алайда тәуекелдерді басқару және бақылау үшін жауап беретін жеке тәуелсіз органдар да бар.

Директорлар кеңесі

Директорлар кеңесі тәуекелдерді басқарудың жалпы тәсіліне, тәуекелдерді басқарудың стратегиясы мен қағидаттарын бекітуге жауап береді.

Басқарма

Басқарманың міндеті Банктегі тәуекелдерді басқару үдерісін бақылау болып табылады.

Тәуекел менеджменті департаменті, Ішкі бақылау және операциялық тәуекелдер департаменті және нормативтік-құқықтық сәйкестік мәселелері жөніндегі департамент

Тәуекел менеджменті департаменті мен ішкі бақылау және операциялық тәуекелдері департаменті Банк тәуекелі бойынша лимиттерді орындау тәуекелдерін басқарудың жалпы саясаты мен қағидаттарына сәйкестігін бақылауға, тәуекелге ұшыраған позициялардың мөлшерін белгіленген лимиттермен салыстырғанда бақылауды қоса алғанда, тәуекелдерді тәуелсіз бақылауға, сондай-ақ жаңа өнімдер мен құрылымдалған мәмілелердің тәуекелін бағалауға жауап береді. Осы бөлімшелер сондай-ақ тәуекелді бағалау және тәуекелдер туралы есептілік жүйесінде толық ақпаратты жинауды қамтамасыз етеді. Құқықтық мәселелер және нормативтік-құқықтық сәйкестік мәселелері жөніндегі Департамент Қылымыстық жолмен алынған кірістерді заңдастыруға (жылыстатуға) қарсы іс-қимыл және нормативтік-құқықтық сәйкестік саясатын әзірлеуге және іске асыруға, заңнамаға сәйкессіздік тәуекелін бақылауға және Банктің нормативтік талаптарды сақтауына жауап береді. Тәуекел менеджменті департаменті кредиттік портфельдің сапасын және өтімді қамтамасыз етумен кредиттік тәуекелді жабуды қадағалайды. Тәуекел менеджменті департаменті банктің Бизнес бөлімшелерімен бірлесіп Банктің несие саясатын жүзеге асыруға және Банктің басқа ішкі құжаттары мен мемлекеттік реттеушілердің талаптарын сақтауға жауап береді. Менеджмент тәуекел департаменті және ішкі бақылау және операциялық тәуекелдер департаменті түрлі тәуекелдер бойынша шешімдер қабылдауға қатысады. Менеджмент тәуекел департаменті және ішкі бақылау және операциялық тәуекелдер департаменті Банкке тән тәуекелдерді сандық бағалау әдістерін әзірлейді және тәуекелдерді барынша азайту және тиімді бақылау бойынша Банктің түрлі бөлімшелеріне ұсыныстар береді. Тәуекел менеджменті департаменті тәуекелдерді бағалауға, тәуекел деңгейін бақылауға және тәуекелді төмендету бойынша рәсімдерді ұйымдастыруға мүмкіндік беретін әртүрлі әдістемелер мен талдау құралдарын әзірлейді және енгізеді.

Нормативтік-құқықтық сәйкестік мәселелері жөніндегі департамент АМЛ және комплаенс саясаттарын әзірлеу және енгізу ісіне, комплаенс-тәуекелді мониторингілеу және Банк пен реттеуші органдардың талаптарын сақтау ісіне жауап береді.

Исламдық қаржыландыру қағидаттары жөніндегі кеңес

Исламдық қаржыландыру қағидаттары жөніндегі кеңес Банктің операциялық, қаржылық және инвестициялық қызметін бақылауға жауап береді, олардың Шариғаттың қағидаттары мен нормаларына сәйкестігін қамтамасыз етеді. Байқау кеңесі ретінде олардан Банктің шаруашылық қызметінің Шариғаты бойынша аудит жүргізу және акционерлерге Банк қызметіне шариғаттың қағидаттары мен нормаларын енгізуге қатысты тәуелсіз есеп беру талап етіледі.

Шариғат жөніндегі үйлестіруші, исламдық қаржыландыру қағидаттары жөніндегі Қадағалау Кеңесінің өкілі, сондай-

(Егер өтпеген жағдайлар көрсетілмесе, мың теңгемен)

АҚ исламдық қаржыландыру жөніндегі Қарағалау Кеңесі жариялаған нұсқамалар мен Нұсқаулықтың сақталуына, соның ішінде Шариғат қағидаттарына сәйкес стандартты және стандартты емес шарттарды, өнімдер параметрлерін, қаржылық есептілікті және аудитті қарауға жауап береді.

(Егер өтсе жағдай дайлап көрсетілмесе, мың теңгемен)

27. Тәуекелдерді басқару (жалғасы)

Кіріспе (жалғасы)

Банк Қазынашылығы

Банк қазынашылығы банктің активтері мен міндеттемелерін, сондай-ақ жалпы қаржы құрылымын басқару үшін жауап береді. Қазынашылық сондай-ақ өтімділік тәуекелі мен Банкті қаржыландыру тәуекелі үшін негізгі жауаптылықта болады.

Ішкі аудит

Банкте өтіп жатқан тәуекелдерді басқару үдерістері ішкі аудит бөлімшесінің мониторингінен өтеді, ол рәсімдердің жеткіліктілігін де, сондай-ақ осы рәсімдерді Банктің орындауын да тексереді. Ішкі аудит бөлімшесі басшылықпен жүргізілген тексерулердің нәтижелерін талқылайды және өз тұжырымдары мен ұсыныстарын Директорлар Кеңесіне ұсынады.

Тәуекелдерді бағалау және тәуекелдер туралы ақпарат беру жүйелері

Банк тәуекелдері әдеттегі қызмет барысында болуы мүмкін күтілетін залалды, сондай-ақ статистикалық модельдердің негізінде неғұрлым нақты шығындарды бағалауды білдіретін күтпеген шығындарды көрсететін әдістің көмегімен бағаланады. Үлгілерде - өткен тәжірибелерден алынған және экономикалық жағдайларды ескере отырып түзетілген ықтималдықтардың мәндері пайдаланылады. Банк сондай-ақ ықтималдығы аз болып есептелетін оқиғалар болған жағдайда орын алатын «ең нашар сценарийлерді» модельдейді.

Тәуекелдерді мониторингілеу және бақылау, негізінен, Банк белгілеген лимиттерге негізделеді. Мұндай лимиттер қызмет жүргізу стратегиясын және Банк жұмыс істейтін нарықтық шарттарды, сондай-ақ Банк қабылдауға дайын тәуекел деңгейін көрсетеді, бұл ретте жекелеген салаларға ерекше назар аударылады. Бұдан басқа, банк тәуекелдер мен операциялардың барлық түрлері бойынша жиынтық позицияға қатысты тәуекелдерді көтерудің өзінің жалпы қабілетін бақылайды және бағалайды.

Қызметтің барлық түрлері бойынша алынған ақпарат тәуекелдерді талдау, бақылау және ерте анықтау мақсатында зерделенеді және өңделеді. Көрсетілген ақпарат Басқармаға, активтер мен пассивтерді басқару жөніндегі комитетке, сондай-ақ кредит комитетіне түсіндірулермен ұсынылады. Есепте кредиттік тәуекелдің жиынтық мөлшері, болжамды кредиттік көрсеткіштер, тәуекелдің белгіленген лимиттерінен алып тастау, капиталдың жеткіліктілік коэффициенттері, өтімділік көрсеткіштері және тәуекел деңгейіндегі өзгерістер туралы ақпарат бар. Ай сайын салалар, клиенттер және географиялық аймақтар бойынша тәуекелдер туралы ақпарат беріледі. Ай сайын Банк басшылығы кредиттік шығындарға резерв құру қажеттілігін анықтайды. Тоқсан сайын Директорлар кеңесі тәуекелдер туралы толық есеп алады, онда Банк тәуекелдерін бағалау және тиісті шешімдер қабылдау үшін барлық қажетті ақпарат болады.

Банктің барлық деңгейлері үшін Банктің барлық бөлімшелеріне ауқымды, қажетті және өзекті ақпаратқа қол жеткізуді қамтамасыз ету үшін қолданылатын тәуекелдер туралы әртүрлі есептер жасалады.

Банк өзінің кредиттік тәуекелін төмендету үшін қамтамасыз етуді белсенді пайдаланады.

Тәуекелдің шамадан тыс шоғырлануы

Тәуекелдің шоғырлануы бірқатар контрагенттер қызметінің ұқсас түрлерін жүзеге асырған немесе олардың қызметі бір географиялық өңірде жүргізілген немесе контрагенттердің ұқсас экономикалық сипаттамаларға ие болған және экономикалық, саяси және басқа жағдайлардағы өзгерістер нәтижесінде осы контрагенттердің шарттық міндеттемелерді орындау қабілетіне ұқсас әсер еткен жағдайда туындайды. Тәуекел шоғырлануы Банк қызметінің нәтижелерінің белгілі бір салаға немесе географиялық аймаққа әсер ететін жағдайлардағы өзгерістерге салыстырмалы сезімталдығын көрсетеді.

Тәуекелдің шамадан тыс шоғырлануын болдырмау үшін Банктің саясаты мен рәсімдері және қолайлы тәуекел деңгейіне қатысты негізгі ережелер әртараптандырылған қоржынды қолдауға бағытталған арнайы қағидаттарды қамтиды. Тәуекелдің белгіленген шоғырлануын бақылау және басқару жүзеге асырылады.

Кредиттік тәуекел

Кредиттік тәуекел дегеніміз – банк клиенттерінің немесе контрагенттерінің өздерінің шарттық міндеттемелерін орындамағандығы салдарынан зиян шегетін тәуекел. Банк кредиттік тәуекелді банк жеке контрагенттер, тәуекелдің

(Егер өтпеген жағдай дайындап көрсетілмесе, мың теңгемен)

географиялық немесе салалық шоғырлануы бойынша қабылдауға дайын тәуекелдің шекті мөлшерін белгілеу жолымен, сондай-ақ белгіленген тәуекел лимиттерін сақтау мониторингінің көмегімен басқарады.

(Егер өтсе жағдай дайлап көрсетілмесе, мың теңгемен)

27. Тәуекелдерді басқару (жалғасы)

Кредиттік тәуекел (жалғасы)

Банк қамтамасыз ету мөлшерін кезең-кезеңімен қайта қарауды қоса алғанда, контрагенттердің несие қабілеттілігіне ықтимал өзгерістерді ерте анықтауды қамтамасыз ету үшін кредиттік сапаны тексеру рәсімін әзірледі. Контрагенттер бойынша лимиттер әрбір контрагентке кредиттік рейтингті беретін кредиттік тәуекелді жіктеу жүйесін пайдалана отырып айқындалған. Рейтингітер үнемі қайта қаралады. Кредиттік сапаны тексеру рәсімі Банкке ол ұшыраған тәуекелдер бойынша ықтимал шығындардың мөлшерін бағалауға және қажетті шаралар қолдануға мүмкіндік береді.

Кредиттік сипаттағы міндеттемелерге байланысты тәуекелдер

Банк өз клиенттеріне Банктің клиенттердің атынан төлем жүргізу қажеттілігі туындауы мүмкін кепілдіктер алу мүмкіндігін береді. Клиенттер мұндай төлемдерді аккредитив немесе кепілдік беру шарттарына сәйкес Банкке өтейді. Көрсетілген шарттар бойынша Банк Мурабаха бойынша дебиторлық берешек бойынша тәуекелдерге ұқсас және сол рәсімдер мен тәуекелдерді бақылау саясатының көмегімен төмендетілетін тәуекелдерді көтереді.

Өзара есеп және қамтамасыз ету туралы бас келісімдерді пайдалану арқылы барынша азайту ықпалына дейін туынды қаржы құралдарын қоса алғанда, қаржылық жағдай туралы есептің компоненттері бойынша кредиттік тәуекелдің ең жоғары мөлшері олардың теңгерімдік құнымен барынша дәл ұсынылған.

Әділ құн бойынша көрсетілетін қаржы құралдары бойынша, теңгерімдік құн кредиттік тәуекелдің ағымдағы мөлшерін білдіреді, бірақ құндағы өзгерістердің нәтижесінде болашақта туындауы мүмкін тәуекелдің ең жоғары мөлшерін білдірмейді.

Құнсыздануды бағалау

Банк табыстың тиімді мөлшерлемесін немесе оның болжамды мәнін пайдалана отырып дисконтталатын ақша қаражатының күтілетін толық алынбауын бағалау үшін ықтималдықты ескере отырып өлшенген бірнеше сценарийлердің негізінде КНШ есептейді. Ақша қаражатын толық алмау – бұл шартқа сәйкес ұйымға тиесілі ақша ағындары мен ұйым алуды күткен ақша ағындарының арасындағы айырмашылық. КНШ есептеу механикасы төменде сипатталған, ал негізгі элементтері келесілер болып табылады:

PD	<i>Дефолт ықтималдығы</i> берілген уақыт аралығында дефолт болу ықтималдығының есептік бағасын білдіреді. Дефолт, егер активті тану тоқтатылмаса, қарастырылып отырған кезең ішінде белгілі бір уақыт сәтінде ғана орын алуы мүмкін және ол әлі де портфельдің бір бөлігі болып табылады.
EAD	<i>Дефолт тәуекеліне ұшыраған шама</i> дефолт тәуекеліне ұшыраған кредиттік тәуекелдің сомасын білдіреді.
LGD	<i>Дефолт кезіндегі шығынның деңгейі</i> белгілі бір уақытта дефолт болған жағдайда пайда болатын шығынның есептік бағасын білдіреді. Бұл көрсеткіш шартта көзделген ақша ағындары мен қаржыландыратын тарап, оның ішінде қамтамасыз етуді іске асыру нәтижесінде алуды күткен ақша ағындарының арасындағы айырмаға сүйене отырып есептеледі. Әдетте EAD-ге қатысты пайызбен көрсетіледі.

Егер бастапқы тану сәтінен бастап кредиттік тәуекелдің едәуір ұлғаюы орын алса, КНШ-ға арналған бағалау резерві активтің қолданылу мерзімінің ішінде туындауы күтілетін кредиттік шығындардың негізінде есептеледі (барлық мерзім ішінде қаржыландырудан күтілетін шығындар немесе бүкіл мерзім ішінде КНШ), әйтпесе бағалау резерві 12 айлық күтілетін кредиттік шығындарға (12 айлық КНШ) тең сомада есептеледі. 12 айлық КНШ дегеніміз – есепті күннен кейін 12 айдың ішінде мүмкін болатын қаржы құралы бойынша дефолттардың салдарынан туындайтын КНШ болып табылатын барлық мерзім ішіндегі КНШ бөлігі болып табылады. Барлық мерзімнің ішіндегі КНШ және 12 айлық КНШ жеке негізде, не топтық негізде, қаржы құралдарының базалық портфелінің сипатына байланысты есептеледі.

(Егер өзге жағдай дайлап көрсетілмесе, мың теңгемен)

27. Тәуекелдерді басқару (жалғасы)

Кредиттік тәуекел (жалғасы)

Құнсыздануды бағалау (жалғасы)

Банк қаржы құралының қалған әрекет ету мерзімінің ішінде кредиттік тәуекелдің өзгеруін ескере отырып, ай сайынғы негізде бағалау жүргізу үшін ҚЕХС-ке сәйкес шартты міндеттемелерді қаржыландыруға арналған исламдық қаржы қызметінен дебиторлық берешектің құнсыздануына резерв пен резервтің бағалау әдіснамасын әзірледі. Жоғарыда сипатталған үдерістің негізінде Банк Исламдық қарыландыру бойынша оларға ұсынылған дебиторлық берешекті 1-кезең, 2-кезең, 3-кезең және СҚКҚ арқылы біріктіреді:

- 1-кезең: Ислам қаржы құралдарын бастапқы тану кезінде, Банк резервті 12 айлық КНШ-ке тең сомда мойындайды. 1-кезеңге сондай-ақ 2-кезеңнен ауыстыру жүргізілетіндей деңгейде кредиттік тәуекелдері азайған қаржы құралдары жатады.
- 2-кезең: Егер исламдық қаржыландырудан түскен қызмет бойынша кредиттік тәуекел бастапқы танылған сәттен бастап айтарлықтай ұлғайған болса, Банк барлық мерзімнің ішінде КНШ тең сомда бағалау резервін таниды. 2-кезеңге несие тәуекелі 3-кезеңнен аударылған дәрежеге дейін азайтылған қаржы құралдары да жатады.
- 3-кезең: Кредиттік-құнсызданған ислам қаржы құралдары. Банк барлық мерзімнің ішінде КНШ тең сомда бағалау резервін таниды.
- СҚКҚ: Сатып алынған немесе құрылған несиелік-құнсызданған (СҚКҚ) активтер дегеніміз – бастапқы тану сәтінде кредиттік құнсыздану болған қаржылық активтер. СҚКҚ-ның бастапқы тану кезінде активтер әділ құны бойынша бағаланады және кейіннен кредиттік тәуекелді ескере отырып түзетілген тиімді пайда мөлшерлемесін пайдалана отырып есептелген қаржылық табыс танылады. КНШ-ға бағалау резерві барлық мерзімнің ішінде күтілетін кредиттік шығындар сомасының кейіннен өзгеруі болған көлемде ғана танылады немесе танылуын тоқтатады.

Дефолтты анықтау

Банк қаржы құралы бойынша дефолт болды деп есептейді және тиісінше, борышкер шартта көзделген төлемдерді 60 күнге кешіктірген кез келген жағдайда КНШ есептеу мақсаттары үшін оны 3-кезеңге (кредиттік-құнсызданған активтер) жатқызады.

Клиент бойынша дефолттың болуын сапалы бағалау аясында Банк сондай-ақ төлем екіталай болып табылатынын көрсете алатын бірқатар оқиғаларды қарастырады. Мұндай оқиғалар орын алған жағдайда Банк мұндай оқиғаның дефолтқа алып келгенін және КНШ есептеу мақсаттары үшін активтерді 3-кезеңге жатқызу керектігін немесе 2-кезең қолайлы болатынын мұқият талдайды. Мұндай оқиғаларға келесілер жатады:

- дефолтқа немесе дефолтқа жақындайтын көрсететін борышкердің ішкі рейтингі;
- борышкер проблемалық жобалар тізіміне енгізілді;
- Банк есепті күннен бастап кемінде 12 айдың ішінде борышкердің қаржылық жағдайының нашарлауына байланысты борышкерді қаржыландыруды қайта құрылымдауды жүргізді;
- борышкердің елеулі қаржылық қиындықтары туралы негізделген және шынайы ақпараттың болуы;
- борышкерге елеулі материалдық залал келтірген немесе борышкерге өзінің шаруашылық қызметін жалғастыруға мүмкіндік бермейтін форс-мажорлық мән-жайлар, сондай-ақ өзге де мән-жайлар туралы расталған ақпараттың болуы
- борышкердің банкроттық туралы өтініш беруі.

Корпоративтік клиенттерге арналған ішкі рейтинг үлгісі

Тәуекелдің ішкі рейтинг деңгейін беру модельдерін Банктің менеджмент тәуекелінің тәуелсіз департаменті әзірлейді және қолданады. Тәуекелдерді бағалаудың барлық корпоративтік үлгілері Moody's Analytics ұсынатын тәуекелдерді бағалау платформасында жұмыс істейді, ол тәуекелдер рейтингін автоматты түрде генерациялайды. Борышкерлердің тәуекелдер рейтингін берудің негізгі қағидаттары мен үдерісі Базель II қағидаттарына және алдыңғы қатарлы тәжірибеге негізделген. Банк – клиенттер ішкі бағалаудың пайдаланылуымен 1-ден 10-ға дейін бағаланатын жекелеген модельдерді пайдаланады, мұндағы 10 ең нашар бағаны білдіреді. Модельдерде сандық, сондай-ақ сапалық ақпарат пайдаланылады және борышкерге тән ақпараттан басқа, сондай-ақ борышкердің мінез-құлқына әсер етуі мүмкін

(Егер өлшеме жағдайлар көрсетілмесе, мың теңгемен)

сыртқы көздерден алынған қосымша ақпарат ескеріледі. Болжамды ақпаратты қамтитын дефолт ықтималдығының көрсеткіштері (PD) әрбір деңгей үшін тағайындалады.

(Егер ө зге жағ дайлағ кө рсетілмесе, мың тең гемең)

27. Тәуекелдерді басқару (жалғасы)**Кредиттік тәуекел (жалғасы)****Корпоративтік клиенттерге арналған ішкі рейтинг үлгісі (жалғасы)**

Банк ішкі кредит рейтингінің келесі деңгейлерін пайдаланады:

<i>Ішкі рейтинг деңгейі</i>	<i>Халық аралық рейтинг</i>			<i>Ішкі рейтинг деңгейінің сипаттамасы</i>	<i>Бүкіл мерзімге PD</i>
	<i>Moody's</i>	<i>S&P</i>	<i>Fitch</i>		
1 to 2+	Aa1 to Aaa	AA+ to AAA	AA+ to AAA	Инвестициялық деңгей	0,00%
2	Aa2	AA	AA		0,03%
2-	Aa3	AA-	AA-		0,06%
3+	A1	A+	A+		0,12%
3	A2	A	A		0,15%
3-	A3	A-	A-		0,20%
4+	Baa1	BBB+	BBB+		0,38%
4	Baa2	BBB	BBB		0,64%
4-	Baa3	BBB-	BBB-		0,69%
5+	Ba1	BB+	BB+	Суб-инвестициялық деңгей	1,44%
5	Ba2	BB	BB		2,06%
5-	Ba3	BB-	BB-		3,46%
6+	B1	B+	B+		5,86%
6	B2	B	B		15,57%
6-	B3	B-	B-		21,93%
7- to 7+	Caa3 to Caa1	CCC- to CCC+	CCC- to CCC+	Қатерлі деңгей	48,07%
8 to 10	D	D	D	Үмітсіз деңгей	100,00%

Корпоративтік портфель үшін PD бағалау үдерісі

Корпоративтік портфель үшін Банк қолда бар сыртқы (макроиндикаторлар) және ішкі (дефолттар деңгейі) ақпараттың (макроиндикаторлар және халықаралық рейтингтік агенттіктердің дефолттар деңгейі) негізінде 12 айлық КНШ есептеудің сараптамалық моделін әзірледі. Макроэкономикалық факторлар туралы тарихи деректер шамадан тыс шығынсыз немесе күй салусыз қол жетімді тәуелсіз көздерден алынған. Банктің корпоративтік клиенттер дефолттарының оқиғалары туралы меншікті статистикалық деректері жоқ, сондықтан 1-кезеңнің корпоративтік портфелі үшін ұжымдық резервтерді есептеу моделі дефолттар туралы халықаралық рейтингтік агенттіктердің ашық деректерінің негізінде әзірленді. 9 ҚЕХС (IFRS) талап ететіндей дефолт ықтималдығын бағалауға «болжамды» ақпаратты енгізу мақсатында, Банк Қазақстан бойынша макроэкономикалық деректерді түзетуі жүзеге асырады.

Бөлшек портфель үшін PD бағалау үдерісі

Бөлшек портфельге арналған дефолт ықтималдығының көрсеткіштерін бағалау үдерісі Банк өзінің жеткілікті статистикасын жинағанға дейін «Бірінші кредиттік Бюро» ЖШС-дан алынған статистикалық деректер бойынша жүзеге асырылады. Банк бөлшек қоржынды бірыңғай активтердің пулына кредиттік тәуекелдің жалпы сипаттамаларының негізінде топтастырады. Бөлшек портфельдер пулдары үшін 12 ай ішінде дефолт ықтималдығының көрсеткіштерін есептеу ұжымдық негізде жүзеге асырылады. Бөлшек портфельдердің әрбір пулы үшін дефолт ықтималдығының көрсеткіштері макроэкономикалық көрсеткіштерді ескере отырып түзетіледі.

Қазынашылық және банкаралық қатынастар

Банктің қазынашылық және банкаралық қатынастарына және контрагенттеріне банктер мен басқа да қаржы мекемелері жатады. Банктің тәуекелдерді басқару департаменті қаржылық есептілік сияқты жалпы қолжетімді ақпаратты және басқа сыртқы көздерден алынған деректерді, мысалы, сыртқы рейтингтерді талдайды және ішкі рейтинг деңгейін береді.

(Егер өтсе жағдай дайлап көрсетілмесе, мың теңгемен)

27. Тәуекелдерді басқару (жалғасы)

Кредиттік тәуекел (жалғасы)

Корпоративтік қаржыландыру

Корпоративтік қаржыландыру мақсатында борышкерлерді корпоративтік клиенттерге банктік қызмет көрсету департаменті кейіннен Банктің тәуекел менеджменті департаментінің қарауымен бағалайды. Кредиттік тәуекелді бағалау — келесідей тарихи, ағымдағы және болашақтағы ақпаратты ескеретін тәуекелді бағалау үлгісіне және қаржылық талдау әдістеріне негізделген:

- Болашақпен және жоспарлармен бірге клиенттер бойынша дайындалған тарихи қаржылық ақпарат. Мұндай қаржылық ақпарат алынған және күтілетін нәтижелер туралы деректерді, төлем қабілеттілігі коэффициенттерін, өтімділік коэффициенттерін және клиент қызметінің қаржылық нәтижелерін бағалау үшін орынды кез келген басқа да коэффициенттерді қамтиды. Мұндай көрсеткіштердің бір бөлігі клиенттермен жасалған шарттарда бекітіледі, сәйкесінше, оларды бағалауға көп көңіл бөлінеді.
- Сыртқы ақпарат көздерінен клиенттер туралы жалпы қол жетімді ақпарат. Мұндай ақпаратқа рейтинг агенттіктері берген сыртқы рейтингтер, тәуелсіз талдаушылардың есептері, облигациялар нарығында айналыста жүрген бағалар / Сукук немесе Баспасөз релиздері мен мақалалар кіреді.
- Макроэкономикалық немесе геосаяси ақпарат, мысалы, клиент өзінің қызметін жүзеге асыратын нақты сала мен географиялық аймақтарға қатысты ЖІӨ өсу қарқыны.
- Ұйым қызметінің нәтижелерін анықтау үшін орынды басқару сапасы және клиенттің мүмкіндіктері туралы басқа да негізделген және расталатын ақпарат.

Талдаудың күрделілігі мен құрылымдылығы Банктің бейімділік деңгейіне, клиенттің көлеміне мен күрделілігіне байланысты.

Бөлшек қаржыландыру

Бөлшек қаржыландыруды бағалау скоринг жүйесінің көмегімен жүзеге асырылады, оның негізгі көрсеткіштері осы өтінімдер мен кредиттік-мінсез-құлық деректері болып табылады. Кредиттік андеррайтинг сондай-ақ негізгі қаржыландыру сомасы мен оны қамтамасыз етуге берілген активтің бағалау құны (FTV) арасындағы арақатынасты, тыйым салынған жұмыс берушілер мен лауазымдардың тізімін, қамтамасыз ету сапасын, тексеру үдерісін және т. б. ескереді.

Дефолт тәуекеліне ұшыраған шама

Дефолт тәуекеліне ұшыраған шама (EAD) құнсыздану мәніне бағалауға жататын қаржы құралдарының жалпы баланстық құнын білдіреді.

Дефолт кезіндегі шығын деңгейі

Дефолт кезіндегі шығын деңгейі әрбір объект үшін жеке есептеледі. LGD деңгейлері ұстап қалынатын қамтамасыз етуді сатудың және Вакала депозиттерін пайдаланудың шектеулі нәтижесінде қалпына келтірілуі немесе сатылуы күтіліп отырған сомалармен салыстырғанда қаржыландыруды ескереді.

Бағалануы топтық негізде жүзеге асырылатын қаржы активтерін топтастыру

Төменде көрсетілген факторларға байланысты Банк КНШ жеке негізде немесе топтық негізде есептейді.

Банк жеке негізде КНШ есептейтін активтер сыныптары мыналарды қамтиды:

- 2-кезең мен 3-кезеңнің корпоративтік қаржыландыру портфелі;
- 2-кезең мен 3-кезеңнің байланысты тарапының бейімділігі;
- 2-кезең мен 3-кезеңнің бөлшек клиенттерінің жеке бейімділігі;
- 2-кезең мен 3-кезеңнің қазынашылық және банкаралық қатынастары (мысалы, банктердегі қаражаттар, ақша қаражатының баламалары және амортизацияланған құны бойынша және БЖКӘҚ бойынша бағаланатын исламдық борыштық инвестициялық бағалы қағаздары).

(Егер өтсе жағдай дайлап көрсетілмесе, мың теңгемен)

27. Тәуекелдерді басқару (жалғасы)**Кредиттік тәуекел (жалғасы)****Бағалануы топтық негізде жүзеге асырылатын қаржы активтерін топтастыру (жалғасы)**

Банк КНШ-ны топтық негізде есептейтін активтер сыныптары келесілерді қамтиды:

- бөлшекті біртекті портфельдер;
- 1-кезеңнің байланысты тараптарының бейімділігі;
- 1-кезеңнің корпоративтік қаржыландыру портфелі;
- 1-кезеңнің қазынашылық және банкаралық қатынастары.

Банк бұл тәуекелдерді қаржы құралдарының ішкі және сыртқы сипаттамаларын, мысалы, өнімнің түрін, кепілдің түрін, қаржыландыру мақсатын және т.б. үйлестіруге негізделі отырып, неғұрлым ұсақ біртекті портфельдерге топтастырады.

Кредиттік тәуекелдің едәуір ұлғаюы

Банк КНШ есептелетін барлық активтерді үнемі тексереді. Құрал немесе құралдар портфелі бойынша құнсыздануға арналған бағалау резервін қандай сомада құру қажет екенін анықтау үшін (яғни барлық мерзімнің ішінде 12 айлық КНШ немесе КНШ сомасында), Банк осы құрал немесе құралдар портфелі бойынша кредиттік тәуекелдің бастапқы тану сәтінен бастап айтарлықтай ұлғайғанын талдайды. Банк несие тәуекеліне ұшырауы борышкердің ішкі рейтингі бастапқы танумен салыстырғанда 4 және одан да көп тармаққа төмендеген кезде айтарлықтай өсті деп санайды.

Банк сондай-ақ актив бойынша кредиттік тәуекелдің едәуір ұлғаюын көрсету үшін қосымша сапалы әдісті қолданады, мысалы, проблемалы клиенттер/құралдар тізімін немесе қамтамасыз ету құнының біршама кемуін қалыптастырады. Тәуекелді бағалаудың өзгеруіне қарамастан, егер шартта көзделген төлемдер 30 күннен астам уақыт өткен болса, онда бастапқы тану сәтінен бастап кредиттік тәуекелдің едәуір ұлғаюы болды деп есептеледі.

Осындай активтер тобы бойынша топтық негізде КНШ бағаланған жағдайда Банк бастапқы тану сәтінен бастап кредиттік тәуекелдің едәуір ұлғаюы болған-болмағанын бағалаудың дәл осындай қағидаттарын қолданады.

Болжамдық ақпарат және көптеген экономикалық сценарийлер

Өзінің КНШ есебінің үлгілерінде Банк болжамды ақпаратты бастапқы экономикалық деректер ретінде пайдаланады. Болжамдық ақпаратты алу үшін Банк сыртқы көздерден алынған деректерді (сыртқы рейтингтік агенттіктер, мемлекеттік органдар, мысалы, орталық банктер, статистика жөніндегі агенттіктер, беделді талдамалық агенттіктер) пайдаланады. 2021 жә не 2020 жылдарда Банк пандемиямен жә не жалпы жаһандық экономикалық рецессиямен байланысты жағдайдың салдарынан, күтілген кредиттік шығындар бойынша өз үлгісінде ЖІӨ өсімінің пессимистік болжамын пайдаланды.

Қаржы активтерінің сыныптары бойынша кредиттік сапа

Банк жоғарыда сипатталғандай, рейтингті берудің ішкі жүйесінің көмегімен қаржы активтерінің кредиттік сапасын басқарады. Төмендегі кестеде банктің кредиттік рейтинг жүйесі негізінде қаржылық жағдай туралы есептің баптарымен қаржыландыруға байланысты активтер сыныптары бөлігінде кредиттік сапа талдауы берілген.

2021 жылғы 31 желтоқсанда	Ескерт.	Суб-			Құнсыздан ған	Жыны
		Инвестиц иялық деңгей	инвестици ялық деңгей	Проблемал ық деңгей		
Ақша қаражаты мен олардың балалмалары, қолма-қол қаражатты қоспағанда	6	1-кезең	19.275.528	164.556	—	19.440.084
Мурабаха шарттары бойынша дебиторлық берешек	7					
- Тауарлық Мурабаха шарттары бойынша дебиторлық берешек — корпоративтік бөлім		1-кезең	398.039	22.163.923	—	22.561.962
- Тұрғын-үй Мурабахасы шарттары бойынша дебиторлық берешек — бөлшек сауда бөлімі		3-кезең	—	—	1.281.269	1.281.269
- Тауарлық Мурабаха шарттары бойынша дебиторлық берешек —		1-кезең	—	4.881.748	—	4.881.748
		1-кезең	—	735.951	—	735.951

(Егер өтпеген жағдайлар көрсетілмесе, мың теңгемен)

бөлшек сауда бөлімі							
Иджара	8	3-кезең	—	—	—	67.697	67.697
Шығарылған кепілдіктер	26	1-кезең	—	811.196	—	—	811.196
Жиыны			19.673.567	28.757.374	—	1.348.966	49.779.907

(Егер өтсе жағдай дайлап көрсетілмесе, мың теңгемен)

27. Тәуекелдерді басқару (жалғасы)**Кредиттік тәуекел (жалғасы)****Қаржы активтерінің сыныптары бойынша кредиттік сапа (жалғасы)**

		Суб-инвестициялық деңгей		Проблемалық деңгей		Құнсызданған	Жиыны
2020 жылғы 31 желтоқсанда	Ескерт.						
Ақша қаражаты мен олардың баламалары, қолма-қол қаражатты қоспағанда	6	1-кезең	22.749.231	235.005	—	—	22.984.236
Мурабаха шарттары бойынша дебиторлық берешек	7						
- Тауарлық Мурабаха шарттары бойынша дебиторлық берешек — корпоративтік бөлім		1-кезең	4.980.348	13.367.383	—	—	18.347.731
- Тұрғын-үй Мурабахасы шарттары бойынша дебиторлық берешек — бөлшек сауда бөлімі		3-кезең	—	—	—	1.281.269	1.281.269
- Тауарлық Мурабаха шарттары бойынша дебиторлық берешек — бөлшек сауда бөлімі		1-кезең	—	3.669.535	—	—	3.669.535
Вакала инвестициялық депозиттері		1-кезең	—	228.843	—	—	228.843
Иджара	8	1-кезең	—	—	239.188	—	239.188
Шығарылған кепілдіктер	26	1-кезең	—	958.069	—	—	958.069
Жиыны			27.729.579	18.458.835	239.188	1.281.269	47.708.871

Жоғарыдағы кестеде инвестициялық деңгейдегі құралдар әдетте тәуелсіздікке жақын кредиттік рейтингі бар кредиттік тәуекелдің ең төменгі деңгейі бар активтерді білдіреді. Жақсы қаржылық жағдайы, борышқа жақсы қызмет көрсетуі және өте жақсы қамтамасыз етуі бар басқа борышкерлер суб-инвестициялық деңгейге енгізілген.

Өзінің саясатына сәйкес, Банк өзінің қаржы қоржынының аясында рейтингтерді дәл және дәйекті түрде беруді жүзеге асыруы тиіс. Бұл қолданыстағы тәуекелдерді топтастыра басқару мүмкіндігін қамтамасыз етеді, сондай-ақ әр түрлі қызмет түрлері, географиялық аймақтар мен өнімдер бойынша кредиттік тәуекелдің мөлшерін салыстыруға мүмкіндік береді. Рейтингтерді беру жүйесі бірқатар қаржы-талдау әдістеріне, сондай-ақ контрагенттердің тәуекелін бағалау үшін негізгі бастапқы ақпаратты білдіретін өңделген нарықтық деректерге сүйенеді. Тәуекелдің барлық ішкі санаттары Банк рейтингін беру саясатына сәйкес анықталған. Берілетін рейтингтер үнемі бағаланады және қайта қаралады.

Төлемдердің мерзімін ұзарту және жеңілдікпен қаржыландыру

Төтенше жағдайдың енгізілуіне байланысты жеке тұлғаларға және шағын және орта кәсіпкерлік субъектілеріне қолдау көрсету

Қазақстан Республикасының Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі төрағасының "Төтенше жағдай енгізу нәтижесінде зардап шеккен тұрғындардың, шағын және орта кәсіпкерлік субъектілерінің негізгі берешегінің сомаларын және кредиттері бойынша сыйақыны төлеуді уақытша тоқтату тәртібін бекіту туралы" 2020 жылғы 26 наурыздағы № 167 бұйрығына сәйкес (2020 жылғы 17 сәуірдегі № 193 және 2020 жылғы 26 мамырдағы № 223 өзгертулер мен толықтыруларды ескере отырып), қаржыландыру шарттары бойынша негізгі берешекті және үстеме ақыны өтеу жөніндегі жеңілдік кезеңі 2020 жылғы 16 наурыздан бастап 2020 жылғы 15 маусым аралығындағы кезеңдегі төлемдер бойынша беріледі, мерзімі ұзартылған төлемдер алдағы кезеңдерге қалдырылады.

Қазақстан Республикасының Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі төрағасының "Шағын және орта кәсіпкерлік субъектілеріне қолдау көрсетудің қосымша шаралары туралы" 2020 жылғы 15 маусымдағы № 251 бұйрығына сәйкес (2020 жылғы 3 тамыздағы № 311 өзгертулер мен толықтыруларды ескере отырып), қаржыландыру шарттары бойынша негізгі берешекті өтеу үшін жеңілдік кезеңі 2020 жылғы 15 маусымнан бастап 2020 жылғы 1 қазан арылығында беріледі (бірақ 3 айдан кем болмауы тиіс, егер контрагенттің арызында басқа мерзім көрсетілмесе), қаржыландыру шарттары бойынша үстеме ақыны өтеу үшін жеңілдік кезеңі 2020 жылғы 15 маусымнан бастап 2020 жылғы 1 қазан арылығындағы төлемдер бойынша беріледі, мерзімі ұзартылған төлемдер алдағы кезеңдерге қалдырылады.

(Егер өтсе жаңа дайлап көрсетілмесе, мың теңгемен)

27. Тәуекелдерді басқару (жалғасы)

Негізгі берешек және үстеме ақы бойынша мерзімі ұзартылған және төленбеген төлемдер 2020 жылғы 16 наурыздан бастап 2020 жылғы 15 маусым аралығындағы (қоса алғанда) және 2020 жылғы 15 маусымнан бастап 2020 жылғы 1 қазанға дейінгі (қоса алғанда) мерзім ішіндегі жеңілдік кезеңінде былайша бөлінеді:

- жеке тұлғаларды кепілсіз қаржыландыру бойынша - жеңілдік кезеңіне есептелген берешектің қалдығы шарт әрекет ететін мерзімнің соңына дейін бөлінді. Қарыз жүктемесін сақтау үшін және ай сайынғы төлемнің артуына жол бермеу үшін қаржыландыру мерзімі тиісті кезеңге ұлғайтылды;
- жеке тұлғаларды кепілді қаржыландыру бойынша - жеңілдік кезеңіндегі қарыздың қалдығына есептелген пайда шарт әрекет ететін мерзімнің соңына дейін бөлінді. Қарыз жүктемесін сақтау үшін және ай сайынғы төлемнің артуына жол бермеу үшін қаржыландыру мерзімі тиісті кезеңге ұлғайтылды;
- 2020 жылғы 16 наурызда мерзімінен кешіктірілген берешек бар қаржыландыру бойынша - мерзімінен кешіктірілген негізгі қарыз сомасы, мерзімінен кешіктірілген қарызға есептелген мерзімінен кешіктірілген пайданың сомасы жедел неселік берешектің шотына аударылды және несне мерзімі аяқталатын күнге дейін бөлінді, бұл ретте халықтың әлеуметтік тұрғыдан осал топтарына, атаулы әлеуметтік көмек алушылар, жұмыссыздар, есепте тұрған тұлғалар қатарына кірмейтін клиенттерге 90 күннен артық мерзімінен кешіктірілген қаржыландыру бойынша төлем мерзімін ұзарту туралы шешімді Банктің уәкілетті органы әрбір қаржыландыру жағдайы бойынша дербес қабылдады.

Банк төлемдердің мерзімін ұзарту туралы арыздарды қарастыру үшін комиссиялар мен өзге төлемдерді өндіріп алған жоқ.

Төлемнің мерзімін ұзарту мүмкіндігі клиент 2020 жылғы 16 наурыздан бастап 2020 жылғы 1 қазанға дейін (қоса алғанда) мерзім ішінде кез-келген қолжетімді әдіспен берген (еркін нысанда жазылған, төлемдерді уақытша тоқтату себебі көрсетілген) арызының негізінде берілді. Бұл ретте халықтың әлеуметтік тұрғыдан осал топтарына, атаулы әлеуметтік көмек алушылар, жұмыссыздар, есепте тұрған тұлғалар қатарына кіретін клиенттерден арыз алу талап етілген жоқ, бірақ растаушы құжаттарды талап етпей-ақ, қолжетімді әдістермен клиенттерге ақпарат беру және келісін алу талап етілді.

Төлем мерзімін ұзарту келесі жолмен ұсынылды:

- сараптамалық бөлімшелердің қорытындыларын алмай және оларды неселік құжаттамаға енгізбей жүзеге асырылды;
- қарыз алушымен арада қосымша келісімдерге қол қоймай және қарыз алушыға қатысты комиссиялар мен өзге төлемдерді қолданбай жүзеге асырылды. Төтенше жағдай аяқталғаннан кейін және қарыз алушы Банк бөлімшесіне жүтінген кезде төлемдерді өтеудің жаңа графигі келтірілген қосымша келісімдерге қарыз алушылар мен мәмілеге қатысушылар қол қойды.

Төмендегі кестеде 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша мемлекеттік бағдарламалар қолданылған клиенттік шоттардың саны берілген:

	Тауарлық Мурабаха шарттары бойынша дебиторлық берешек – корпоративтік бөлім	Тұрғын-үй Мурабахасы шарттары бойынша дебиторлық берешек – бөлшек бөлім	Жиыны
Төлемдердің мерзімін ұзарту			
Қаралуын күтіп тұрған өтінімдер саны	—	—	—
Мақұлданған өтінімдер саны	7	37	44

(Егер өтсе жағдай дайлап көрсетілмесе, мың теңгемен)

27. Тәуекелдерді басқару (жалғасы)**Кредиттік тәуекел (жалғасы)****Төлемдердің мерзімін ұзарту және жеңілдікпен қаржыландыру (жалғасы)***Төтенше жағдайдың енгізілуіне байланысты жеке тұлғалар мен шағын және орта кәсіпкерлік субъектілеріне қолдау көрсету (жалғасы)*

Төмендегі кестеде 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша мемлекеттік бағдарламалар аясында ұсынылған төлемдердің мерзімін ұзарту қолданылған клиенттердің қаржыландыруына қатысты Кезеңдер бөлігінде тиісті КНШ пен жалпы теңгерімдік құны берілген:

	<i>1-кезең</i>	<i>3-кезең</i>	<i>Жиыны</i>
Төлемдердің мерзімін ұзарту			
Тауарлық Мурабаха шарттары бойынша			
дебиторлық берешек – корпоративтік бөлім			
Жалпы теңгерімдік құны	944.121	1.281.269	2.225.390
КНШ резерві	—	(73.150)	(73.150)
Тұрғын-үй Мурабахасы шарттары бойынша			
дебиторлық берешек – бөлшек сауда бөлімі			
Жалпы теңгерімдік құны	517.199	—	517.199
КНШ резерві	(173)	—	(173)
Жиыны			
Жалпы теңгерімдік құны	1.461.320	1.281.269	2.742.589
КНШ резерві	(173)	(73.150)	(73.323)

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша жоғарыда аталған мемлекеттік қолдау бағдарламасы аяқталды.

Төменде банктің қаржылық активтері мен міндеттемелерінің географиялық белгісі бойынша шоғырлануы берілген:

	<i>2021 жыл</i>		
	<i>Қазақстан</i>	<i>БАӘ</i>	<i>Жиыны</i>
Активтер			
Ақша қаражаты мен олардың баламалары	15.534.351	5.761.976	21.296.327
Мурабаха шарттары бойынша дебиторлық берешек	28.300.856	—	28.300.856
Иджара	66.981	—	66.981
Өзге қаржы активтері	95.401	—	95.401
	43.997.589	5.761.976	49.759.565
Міндеттемелер			
Басқа банктердің қаражаты	22.954	—	22.954
Клиенттердің қаражаты	19.259.379	—	19.259.379
Вакала және Мудараба пулдарының салымшылары			
алдындағы міндеттемелер	1.771.892	—	1.771.892
Реверстелген Мурабаха	10.231.250	—	10.231.250
Өзге қаржы міндеттемелері	107.105	—	107.105
	31.392.580	—	31.392.580
Таза қаржы активтері	12.605.009	5.761.976	18.366.985

(Егер өтпеген жағдайда дайлап көрсетілмесе, мың теңгемен)

27. Тәуекелдерді басқару (жалғасы)**Кредиттік тәуекел (жалғасы)****Төлемдердің мерзімін ұзарту және жеңілдікпен қаржыландыру (жалғасы)**

Төтенше жағдайдың енгізілуіне байланысты жеке тұлғалар мен шағын және орта кәсіпкерлік субъектілеріне қолдау көрсету (жалғасы)

	2020 жыл		
	Қазақстан	БАӘ	Жиыны
Активтер			
Ақша қаражаты мен олардың баламалары	19.233.303	5.364.044	24.597.347
Мурабаха шарттары бойынша дебиторлық берешек	23.234.555	—	23.234.555
Иджара	239.188	—	239.188
Өзге қаржы активтері	96.071	—	96.071
	42.803.117	5.364.044	48.167.161
Міндеттемелері			
Басқа банктердің қаражаты	83.333	—	83.333
Клиенттердің қаражаты	18.113.429	—	18.113.429
Вакала және Мудараба пулдарының салымшылары алдындағы міндеттемелер	2.263.234	—	2.263.234
Реверстелген Мурабаха	10.215.312	—	10.215.312
Өзге қаржы міндеттемелері	99.051	—	99.051
	30.774.359	—	30.774.359
Таза қаржы активтері	12.028.758	5.364.044	17.392.802

Өтімділік тәуекелі және қаржыландыру көздерін басқару

Өтімділік тәуекелі дегеніміз —Банктің әдеттегі немесе күтпеген жағдайларда өтеу мерзімі басталған кезде төлемдер бойынша өзінің міндеттемелерін орындай алмайтынының тәуекелі. Осы тәуекелді шектеу мақсатында басшылық Банк салымдарының қолданыстағы ең аз сомасына қосымша қаржыландырудың әртүрлі көздерінің қол жетімділігін қамтамасыз етті. Бұл үдеріс күтілетін ақша ағындарын бағалауды және қажет болған жағдайда қосымша қаржыландыруды алу үшін пайдаланылуы мүмкін жоғары сапалы қамтамасыз етуді қамтиды.

Банк ақша қаражатының ағынын күтпеген түрде тоқтатқан жағдайда ақша қаражаты үшін тез сатылуы мүмкін әртүрлі активтердің портфеліне ие болады. Бұдан басқа, банк ең аз ақша қалдығын (міндетті резерв) ҚРҰБ орналастырды, оның мөлшері клиенттердің қаражатын тарту деңгейіне байланысты.

Өтімділік бағаланады және Банктің оны басқаруы — негізінен ҚРҰБ белгілеген белгілі өтімділік коэффициенттеріне сүйене отырып жүзеге асырылады.

Өтеуге дейін қалған мерзімдер бойынша қаржылық міндеттемелерді талдау

Төмендегі кестелерде өтеу бойынша шарттық дисконтталмаған міндеттемелердің негізінде өтеуге дейін қалған мерзімдер бөлігінде 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Банктің қаржылық міндеттемелері берілген. Бірінші талап ету бойынша өтеуге жататын міндеттемелер, егер өтелуі туралы талап ең ерте ықтимал күнге мәлімделсе ғана қаралады. Алайда, Банк көптеген клиенттер Банктің тиісті төлем жүргізуге міндетті ең ерте күнге өтеуін талап етпейді деп күтеді және тиісінше кесте өткен кезеңдер үшін салымдарды талап ету туралы ақпараттың негізінде Банк есептеген күтілетін ақша ағындарын көрсетпейді.

2021 жылғы 31 желтоқсанға	3 айдан кем	3 айдан 12 айға дейін	1 жылдан 5 жылға дейін	5 жылдан артық	Жиыны
Қаржы міндеттемелері					
Басқа банктердің қаражаты	22.954	—	—	—	22.954
Клиенттердің қаражаты	19.259.379	—	—	—	19.259.379
Вакала және Мудараба пулдарының салымшылары алдындағы міндеттемелер	1.771.892	—	—	—	1.771.892
Реверстелген Мурабаха	—	925.000	3.700.000	10.566.771	15.191.771
Жалдау бойынша міндеттемелер	87.901	275.735	1.335.896	192.330	1.891.862

(Егер өтсе жағдай дайлап көрсетілмесе, мың теңгемен)

Өзге қаржы міндеттемелері	24.241	82.864	—	—	107.105
Индекстелген қаржы міндеттемелерінің жиыны	21.166.367	1.283.599	5.035.896	10.759.101	38.244.963

27. Тәуекелдерді басқару (жалғасы)**Өтімділік тәуекелі және қаржыландыру көздерін басқару (жалғасы)**

Өтелгенге дейін қалған мерзімдер бойынша қаржылық міндеттемелерді талдау (жалғасы)

2020 жылғы 31 желтоқсанда	3 айдан кем	3 айдан 12 айға дейін	1 жылдан 5 жылға дейін	5 жылдан артық	Жиыны
Қаржы міндеттемелері					
Басқа банкілердің қаражаты	83.333	—	—	—	83.333
Клиенттердің қаражаты	18.113.429	—	—	—	18.113.429
Вакала және Мудараба пулдарының салымшылары алдындағы міндеттемелер	2.263.234	—	—	—	2.263.234
Реверстелген Мурабаха	446.562	462.500	3.700.000	11.491.771	16.100.833
Жалдау бойынша міндеттемелер	85.684	293.329	214.005	—	593.018
Өзге қаржы міндеттемелері	53.993	45.058	—	—	99.051
Индекстелген қаржы міндеттемелерінің жиыны	21.046.235	800.887	3.914.005	11.491.771	37.252.898

Төмендегі кестеде Банктің шартты және шарттық міндеттемелерін қолданудың шарттық мерзімдері берілген. Дебиторлық берешек бойынша орындалмаған барлық міндеттемелер оның орындалуы талап етілуі мүмкін ең ерте күнді қамтитын уақыт кезеңіне енгізіледі.

2021 жыл	3 айдан кем	3 айдан 12 айға дейін	1 жылдан 5 жылға дейін	5 жылдан артық	Жиыны
Исламдық қаржыландыру бойынша қызметтен дебиторлық берешек бойынша орындалмаған міндеттемелер	419.045	25.092.562	20.498.879	6.232.835	52.243.321
Шығарылған кепілдіктер	811.196	—	—	—	811.196

2020 жыл	3 айдан кем	3 айдан 12 айға дейін	1 жылдан 5 жылға дейін	5 жылдан артық	Жиыны
Исламдық қаржыландыру бойынша қызметтен дебиторлық берешек бойынша орындалмаған міндеттемелер	2.352.713	8.227.949	24.559.915	630.000	35.770.577
Шығарылған кепілдіктер	958.069	—	—	—	958.069

Банк барлық шарттық немесе шартты міндеттемелерді олардың қолданылу мерзімі аяқталғанға дейін орындау талап етілмейді деп күтеді.

Өтеу мерзімдеріндегі айырмашылықтарды талдау ағымдағы шоттардағы қаражаттың Тарихи тұрақтылығын көрсетпейді. Қайтару дәстүрлі түрде жоғарыда кестелерде көрсетілгеннен ұзақ уақыт бойы жүргізілді. Бұл қалдықтар кестелерде «3 айдан кем» уақыттың ішінде өтеуге жататын сомаларға енгізілген.

Қазақстандық заңнамаға сәйкес Банк салымшының бірінші талабы бойынша жеке тұлғалардың осындай мерзімді салымдарын беруге міндетті. Дегенмен, Банк Вакала мен Мудараба депозиттерінің пайдаланылған бөлігін қайтаруға міндетті емес, Банк келіскен заңсыз іс-әрекеттер, ұқыпсыздық немесе талаптарды бұзу нәтижесінде депозит жоғалған жағдайларды қоспағанда, бұл жағдайда мұндай шығындарды Банк көтереді. Өтімділік тәуекелі туралы қосымша ақпарат 29-ескертпеде берілген.

(Егер өтпеген жағдай дайлап көрсетілмесе, мың теңгемен)

Нарықтық тәуекел

Нарықтық тәуекел дегеніміз – қаржы құралдары бойынша болашақ ақша ағындарының әділ құны валюта бағамдары мен пайда мөлшерлемелері сияқты нарықтық параметрлердегі өзгерістердің салдарынан ауытқуының тәуекелі.

Пайда мөлшерлемелерінің өзгеру тәуекелі

Пайда мөлшерлемелерінің өзгеру тәуекелі – пайда мөлшерлемелеріндегі өзгерістер қаржы құралдарының әділ құнына немесе келешек ақша ағындарына әсер ету мүмкіндігі салдарынан туындайды. Пайда мөлшерлемелерінің өзгеруіне Банктің бейімділігі мардымсыз, өйткені Банк бекітілген мөлшерлемелер бойынша қаражатты тартады және орналастырады.

(Егер өзге жағдай дайлап көрсетілмесе, мың теңгемен)

27. Тәуекелдерді басқару (жалғасы)**Нарықтық тәуекел (жалғасы)***Валюталық тәуекел*

Валюталық тәуекел дегеніміз — валюта бағамдарындағы өзгерістердің салдарынан қаржы құралдары құнының ауытқу тәуекелі. Активтер мен пассивтерді басқару жөніндегі Комитет ҚРҰБ ұйғарымдарының негізінде валюталар бөлінісінде қабылданатын тәуекел деңгейіне қатысты лимиттерді белгілейді. Позициялар күнделікті негізде бақыланады.

Келесі кестеде 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржы активтері мен міндеттемелер бойынша валюталық тәуекелдің құрылымы ұсынылған:

<i>2021 жылғы 31 желтоқсанда</i>	<i>Теңге</i>	<i>АҚШ доллары</i>	<i>Еуро</i>	<i>БАӘ дирхамы</i>	<i>Жиыны</i>
Активтер					
Ақша қаражаты мен олардың баламалары	4.934.166	15.917.893	350.223	94.045	21.296.327
Мурабаха шарттары бойынша дебиторлық берешек	28.300.856	—	—	—	28.300.856
Иджара	66.981	—	—	—	66.981
Өзге қаржы активтері	95.401	—	—	—	95.401
Активтердің жиынтығы	33.397.404	15.917.893	350.223	94.045	49.759.565
Міндеттемелер					
Басқа банктердің қаражаты	—	—	—	22.954	22.954
Клиенттердің қаражаты	4.756.182	14.069.262	347.931	86.004	19.259.379
Вакала және Мудараба пулдарының салымшылары алдындағы міндеттемелер	1.771.892	—	—	—	1.771.892
Реверстелген Мурабаха	10.231.250	—	—	—	10.231.250
Жалдау бойынша міндеттемелер	—	1.511.219	—	—	1.511.219
Өзге қаржы міндеттемелері	107.105	—	—	—	107.105
Міндеттемелердің жиыны	16.866.429	15.580.481	347.931	108.958	32.903.799
Таза позиция	16.530.975	337.412	2.292	(14.913)	16.855.766

Келесі кестеде 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржы активтері мен міндеттемелер бойынша валюталық тәуекелдің құрылымы ұсынылған:

<i>2020 жылғы 31 желтоқсанда</i>	<i>Теңге</i>	<i>АҚШ доллары</i>	<i>Еуро</i>	<i>БАӘ дирхамы</i>	<i>Жиыны</i>
Активтер					
Ақша қаражаты мен олардың баламалары	9.139.624	14.851.950	380.724	225.049	24.597.347
Мурабаха шарттары бойынша дебиторлық берешек	23.234.555	—	—	—	23.234.555
Иджара	239.188	—	—	—	239.188
Өзге қаржы активтері	96.071	—	—	—	96.071
Активтердің жиынтығы	32.709.438	14.851.950	380.724	225.049	48.167.161
Міндеттемелері					
Басқа банктердің қаражаты	—	—	—	83.333	83.333
Клиенттердің қаражаты	4.580.109	13.018.186	368.173	146.961	18.113.429
Вакала және Мудараба пулдарының салымшылары алдындағы міндеттемелер	2.263.234	—	—	—	2.263.234
Реверстелген Мурабаха	10.215.312	—	—	—	10.215.312
Жалдау бойынша міндеттемелер	—	549.096	—	—	549.096

(Егер өлшемі жағынан дайындап көрсетілмесе, мың теңгемен)

Өзге қаржы міндеттемелері	84.732	13.890	429	—	99.051
Міндеттемелердің жиыны	17.143.387	13.581.172	368.602	230.294	31.323.455
Таза позиция	15.566.051	1.270.778	12.122	(5.245)	16.843.706

(Егер өзге жағдай дайлап көрсетілмесе, мың теңгемен)

27. Тәуекелдерді басқару (жалғасы)**Нарықтық тәуекел (жалғасы)***Валюталық тәуекел (жалғасы)*

Келесі кестеде Банк кейбір монетарлық активтер мен міндеттемелер бойынша 31 желтоқсанда маңызды позицияға ие валюталар берілген. Жүргізілген талдау пайда мен шығындар туралы есепке теңгеге қатысты валюта бағамдарындағы ықтимал өзгерістердің әсерінен құралған (әділ құны валюта бағамының өзгеруіне сезімтал кейбір монетарлық активтер мен міндеттемелердің болуы салдарынан). Кестедегі теріс сомалар пайда мен шығындар туралы есепте ықтимал таза азаюды көрсетеді, ал оң сомалар әлеуетті таза ұлғаюды көрсетеді.

<i>Валюта</i>	<i>2021 жыл</i>		<i>2020 жыл</i>	
	<i>Валюта бағамындағы өзгеріс, %</i>	<i>Салық салғанға дейін пайдаға әсері</i>	<i>Валюта бағамындағы өзгеріс, %</i>	<i>Салық салғанға дейін пайдаға әсері</i>
АҚШ доллары	13%	(102.375)	14%	5.292
Еуро	13%	277	14%	1.697
БАӘ дирхамы	13%	(1.939)	14%	(794)

<i>Валюта</i>	<i>2021 жыл</i>		<i>2020 жыл</i>	
	<i>Валюта бағамындағы өзгеріс, %</i>	<i>Салық салғанға дейін пайдаға әсері</i>	<i>Валюта бағамындағы өзгеріс, %</i>	<i>Салық салғанға дейін пайдаға әсері</i>
АҚШ доллары	(10%)	78.750	(11%)	(4.158)
Еуро	(10%)	(213)	(11%)	(1.333)
БАӘ дирхамы	(10%)	1.491	(11%)	577

Операциялық тәуекел

Операциялық тәуекел дегеніміз – Банктің үдерістеріне, қызметкерлеріне, технологияларына және инфрақұрылымына, сондай-ақ сыртқы факторларға байланысты себептердің кең ауқымы бойынша туындайтын тікелей немесе жанама шығын тәуекелі, ал кредиттік тәуекел, өтімділік тәуекелі және нарықтық тәуекел заңнамалық талаптардың, Шариғат қағидаттары мен нормативтік талаптардың және корпоративтік басқарудың жалпы қабылданған қағидаттарының өзгеруінің нәтижесінде пайда болады. Операциялық тәуекелдер Банктің барлық операциялық қызметі бойынша туындайды.

Банктің мақсаты – қаржылық шығындардың алдын алуды және Банктің беделіне зиян келтіруді жалпы қаржылық тиімділікпен үйлесімді үйлестіру үшін және бастамашылық пен шығармашылық тәсілді шектейтін бақылау рәсімдерін болдырмау үшін операциялық тәуекелді басқару болып табылады.

Операциялық тәуекелге қатысты бақылауларды әзірлеу және енгізу үшін негізгі жауапкершілік жоғары басшылыққа, ішкі бақылау бөлімшесіне және операциялық тәуекелдерге жүктелген. Бұл жауапкершілік келесі секторларда операциялық тәуекелдерді басқару үшін Банктің жалпы саясатын әзірлеуге сүйенеді:

- мәмілелерді тәуелсіз санкциялауды қоса алғанда, міндеттерді тиісті бөлу жөніндегі талаптар;
- мәмілелерді салыстыру және мониторингтеу бойынша талаптар;
- Шариғат қағидаттарын, нормативтік және өзге де заңдық талаптарды сақтау;
- бақылаулар мен рәсімдерді құжаттау;
- операциялық шығындарды кезеңдік бағалау бойынша талаптар және кемшіліктерді жою бойынша ұсынылатын шаралар;
- төтенше жағдайлардағы іс-қимыл жоспарларын әзірлеу;
- оқыту және біліктілікті арттыру;
- этикалық нормалар мен бизнес стандарттар; және

(Егер ө зге жағ дайлағ кө рсетілмесе, мың тең гемен)

- тәуекелді азайту.

(Егер өтсе жағдай дайындауға рәсімделмесе, мың теңгемен)

27. Тәуекелдерді басқару (жалғасы)**Операциялық тәуекел (жалғасы)**

Банк стандарттарын сақтау Шариғаттың қағидаттарына сәйкес ішкі аудит пен аудит жүзеге асыратын тұрақты тексеру бағдарламасымен қамтамасыз етіледі. Шариғаттың қағидаттары бойынша Ішкі аудит пен аудиттің нәтижелері – олар жататын бөлімшемен қаралады және талқыланады және қысқаша қорытындылар Директорлар Кеңесіне, Исламдық қаржыландыру қағидаттары жөніндегі кеңеске және Банктің жоғары басшылығына ұсынылады.

28. Қаржы құралдарының әділ құны

Әрбір есепті күнге Банктің басшылығы банктің есеп саясатына сәйкес қайта бағалау не қайта талдау талап етілетін активтер мен міндеттемелер құнының өзгеруін талдайды. Осы талдаудың мақсаттары үшін Банк басшылығы бағалау есептеріндегі ақпаратты шарттармен және басқа да маңызды құжаттармен салыстыра отырып, алдыңғы бағалау кезінде пайдаланылған негізгі бастапқы деректерді тексереді. Банктің бөлімше бағалаушыларымен бірге Банк басшылығы сондай-ақ әрбір активтің әділ құнының әрбір өзгерісін және осы өзгеріс негізді болып табылатынын анықтау үшін тиісті сыртқы көздермен салыстырады.

Әділ құн туралы ақпаратты ашу мақсаты үшін Банк активтер мен міндеттемелердің кластарын актив пен міндеттеме бойынша табиғаттың, сипаттамалардың және тәуекелдердің негізінде, сондай-ақ әділ құн көздерінің иерархия деңгейін анықтайды.

		<i>Пайдалана отырып әділ құнды бағалау</i>			<i>Жиыны</i>
		<i>Белсенді нарықтағы баға белгіленімі (1 деңгей)</i>	<i>Маңызды бақылаудағы бастапқы деректер (2 деңгей)</i>	<i>Маңызды бақыланбайт ын бастапқы деректер (3 деңгей)</i>	
<i>2021 жылғы 31 желтоқсанда</i>	<i>Бағалау күні</i>				
Әділ құны ашылатын активтер					
Ақша қаражаты мен олардың баламалары	2021 жылғы 31 желтоқсан	1.867.411	19.428.916	–	21.296.327
Мұрабаха шарттары бойынша дебиторлық берешек	2021 жылғы 31 желтоқсан	–	–	28.665.018	28.665.018
Иджара	2021 жылғы 31 желтоқсан	–	–	67.369	67.369
Өзге қаржы активтер	2021 жылғы 31 желтоқсан	–	–	95.401	95.401
Әділ құны ашылатын активтер міндеттемелер					
Басқа банктердің қаражаты	2021 жылғы 31 желтоқсан	–	22.954	–	22.954
Клиенттердің қаражаты	2021 жылғы 31 желтоқсан	–	19.259.379	–	19.259.379
Вакала және Мудараба пулдарының салымшылары алдындағы міндеттемелер	2021 жылғы 31 желтоқсан	–	1.771.892	–	1.771.892
Реверстелген Мұрабаха	2021 жылғы 31 желтоқсан	–	10.231.250	–	10.231.250
Жалдау бойынша міндеттемелер	2021 жылғы 31 желтоқсан	–	–	1.511.219	1.511.219
Өзге қаржы міндеттемелері	2021 жылғы 31 желтоқсан	–	107.105	–	107.105

(Егер өтсе жағдай дайлап көрсетілмесе, мың теңгемен)

28. Қаржы құралдарының әділ құны (жалғасы)

		Пайдалана отырып әділ құнды бағалау			Жиыны
		Белсенді нарықтағы база белгіленімі (1-деңгей)	Маңызды бақылаудағы бастапқы деректер (2-деңгей)	Маңызды бақыланбайт ын бастапқы деректер (3-деңгей)	
2020 жылғы 31 желтоқсанда	Бағалау күні				
Әділ құны ашылатын активтер					
Ақша қаражаты мен олардың баламалары	2020 жылғы 31 желтоқсан	1.645.183	22.952.164	—	24.597.347
Мурабаха шарттары бойынша дебиторлық берешек	2020 жылғы 31 желтоқсан	—	—	23.613.161	23.613.161
Иджара	2020 жылғы 31 желтоқсан	—	—	245.515	245.515
Өзге қаржы активтері	2020 жылғы 31 желтоқсан	—	—	96.071	96.071
Әділ құны ашылатын міндеттемелер					
Басқа банктердің қаражаты	2020 жылғы 31 желтоқсан	—	83.333	—	83.333
Клиенттердің қаражаты	2020 жылғы 31 желтоқсан	—	18.113.429	—	18.113.429
Вакала және Мудараба пулдарының салымшылары алдындағы міндеттемелер	2020 жылғы 31 желтоқсан	—	2.263.234	—	2.263.234
Реверстелген Мурабаха	2020 жылғы 31 желтоқсан	—	10.215.312	—	10.215.312
Жалдау бойынша міндеттемелер	2020 жылғы 31 желтоқсан	—	—	549.096	549.096
Өзге қаржы міндеттемелері	2020 жылғы 31 желтоқсан	—	99.051	—	99.051

Төменде әділ құны бойынша осы қаржылық есептілікте көрсетілмеген қаржы құралдарының әділ құнын айқындау кезінде пайдаланылған әдістемелер мен жорамалдар сипатталған.

2021 жылғы 31 желтоқсанда	Теңгерімдік құны	Әділ құны	Танылмаған табыс/(шығыс)
Қаржы активтері			
Ақша қаражаты мен олардың баламалары	21.296.327	21.296.327	—
Мурабаха шарттары бойынша дебиторлық берешек	28.300.856	28.665.018	364.162
Иджара	66.981	67.369	388
Өзге қаржы активтері	95.401	95.401	—
Қаржы міндеттемелері			
Басқа банктердің қаражаты	22.954	22.954	—
Клиенттердің қаражаты	19.259.379	19.259.379	—
Вакала және Мудараба пулдарының салымшылары алдындағы міндеттемелер	1.771.892	1.771.892	—
Реверстелген Мурабаха	10.231.250	10.231.250	—
Жалдау бойынша міндеттемелер	1.511.219	1.511.219	—
Өзге қаржы міндеттемелері	107.105	107.105	—
Іске асырылмаған әділ құнындағы танылған өзгерістің жиыны			364.550

(Егер ө зге жағ дайлағ кө рсетілмесе, мың тең гемен)

28. Қаржы құралдарының әділ құны (жалғасы)

<i>2020 жылғы 31 желтоқсанда</i>	<i>Тең герімдік қ ұ ны</i>	<i>Әділ құны</i>	<i>Танылмаған табыс/(шығ ыс)</i>
Қаржы активтері			
Ақша қаражаты мен олардың баламалары	24.597.347	24.597.347	—
Мұрабаха шарттары бойынша дебиторлық берешек	23.234.555	23.613.161	378.606
Иджара	239.188	245.515	6.327
Өзге қаржы активтері	96.071	96.071	—
Қаржы міндеттемелері			
Басқа банктердің қаражаты	83.333	83.333	—
Клиенттердің қаражаты	18.113.429	18.113.429	—
Вакала және Мудараба пулдарының салымшылары алдындағы міндеттемелер	2.263.234	2.263.234	—
Реверстелген Мұрабаха	10.215.312	10.215.312	—
Жалдау бойынша міндеттемелер	549.096	549.096	—
Өзге қаржы міндеттемелері	99.051	99.051	—
Танылмаған өзгеріс пен іске асырылмаған әділ құнының жиыны			384.933

2021 жә не 2020 жылдарда ә діл қ ұ ны бойынша иерархиялық ү лгі деңгейлерінің арасында аударымдар жү зеге асырылғ ан жоқ.

Бағалау әдістемелері мен рұқсаттар

Әрі қарай әділ құны бойынша осы қаржылық есептемеде бейнеленбеген қаржылық құралдардың әділ құнын анықтаған кездегі әдістемелер мен рұқсаттар сипатталған.

Әділ құны теңгерімдік құнға шамамен тең активтер мен міндеттемелер

Өтімді болып табылатын немесе өтелу мерзімі қысқа (үш айдан кем) қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелер жағдайында олардың әділ құны теңгерімдік құнға шамамен тең деуге болады. Бұл рұқсат сондай-ақ талап етілмелі салым ақшаға және жинақ шоттарына қатысты өтеу мерзімін белгілемей қолданылады.

Амортизациялық құн бойынша бағаланатын қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелер

Исламдық қаржыландыру бойынша юағасы белгіленбейтін қаражаттардың, дебиторлық берешектің, клиенттердің қаражаттарының, өзге қаржылық активтер мен міндеттемелердің әділ құны шарттары, несиелік тәуекелі және өтеу мерзімі ұқсас берешек бойынша қазіргі таңда қолданылатын мөлшерлемелерді пайдалану арқылы ақша қаражаттарының болашақ ағындарын дисконттау арқылы бағаланады.

(Егер өтсе жаңа дайлап көрсетілмесе, мың теңгемен)

29. Активтер мен міндеттемелерді өтеу мерзімдерін талдау

Төмендегі кестелерде оларды өтеудің күтілетін мерзімдері бөлінісінде активтер мен міндеттемелер берілген. Банктің өтеу бойынша шарттық дисконтталмаған міндеттемелері туралы ақпарат «Тәуекелдерді басқару» 27-ескертпесінде ашылған.

	2021 жыл		
	Бір жылдың ішінде	Бір жылдан артық	Жиыны
Ақша қаражаты мен олардың баламалары	21.296.327	—	21.296.327
Мурабаха шарттары бойынша дебиторлық берешек	8.163.504	20.137.352	28.300.856
Иджара	66.981	—	66.981
Инвестициялық жылжымайтын мүлік	—	625.038	625.038
Негізгі құралдар	—	1.997.017	1.997.017
Материалдық емес активтер	—	150.129	150.129
Кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы бойынша активтер	—	74.379	74.379
Өзге активтер	206.726	21.906	228.632
Жиыны	29.733.538	23.005.821	52.739.359
Басқа банктердің қаражаты	22.954	—	22.954
Клиенттердің қаражаты	19.259.379	—	19.259.379
Вакала және Мудараба пулдарының салымшылары алдындағы міндеттемелер	1.771.892	—	1.771.892
Реверстелген Мурабаха	231.250	10.000.000	10.231.250
Жалдау бойынша міндеттемелер	256.093	1.255.126	1.511.219
Келешек кезеңдердің комиссиялық табысы	23.226	—	23.226
Ағымдағы корпоративтік табыс салығы бойынша міндеттемелер	28.361	—	28.361
Өзге резервтер	1.575.197	—	1.575.197
Өзге міндеттемелер	361.633	69.283	430.916
Жиыны	23.529.985	11.324.409	34.854.394
Таза активтер	6.203.553	11.681.412	17.884.965
	2020 жыл		
	Бір жылдың ішінде	Бір жылдан артық	Жиыны
Ақша қаражаты мен олардың баламалары	24.597.347	—	24.597.347
Мурабаха шарттары бойынша дебиторлық берешек	10.033.915	13.200.640	23.234.555
Иджара	—	239.188	239.188
Негізгі құралдар	—	1.102.758	1.102.758
Материалдық емес активтер	—	173.911	173.911
Ағымдағы корпоративтік табыс салығы бойынша активтер	152.138	—	152.138
Кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы бойынша активтер	—	76.223	76.223
Өзге активтер	106.782	84.670	191.452
Жиыны	34.890.182	14.877.390	49.767.572
Басқа банктердің қаражаты	83.333	—	83.333
Клиенттердің қаражаты	18.113.429	—	18.113.429
Вакала және Мудараба пулдарының салымшылары алдындағы міндеттемелер	2.263.234	—	2.263.234
Реверстелген Мурабаха	215.312	10.000.000	10.215.312
Жалдау бойынша міндеттемелер	343.319	205.777	549.096
Келешек кезеңдердің комиссиялық табысы	40.977	—	40.977
Өзге резервтер	328.216	—	328.216
Өзге міндеттемелер	426.900	—	426.900

(Егер өтсе жағдай дайлап көрсетілмесе, мың теңгемен)

Жиыны	21.814.720	10.205.777	32.020.497
Таза активтер	13.075.462	4.671.613	17.747.075

30. Байланысты тараптармен операциялар

24 ҚЕХС (IAS) «Байланысты тараптар туралы ақпаратты ашуға» сәйкес байланысты тараптар ретінде – олардың біреуі екінші тараптың операциялық және қаржылық шешімдерін бақылауға немесе айтарлықтай дәрежеде ықпал етуге мүмкіндігі бар тараптар есептеледі. Тараптардың байланысты болып табылатыны туралы мәселені шешу кезінде тараптардың заңды түрі ғана емес, сонымен қатар олардың қарым-қатынасының мазмұны назарға алынады.

Байланысты тараптар байланысты емес тараптардың арасында өткізілмейтін мәмілелерге кіре алады. Мұндай мәмілелердің бағасы мен шарттары байланысты емес тараптардың арасындағы мәмілелердің бағаларынан және шарттарынан өзгеше болуы мүмкін.

Байланысты тараптармен операциялар бойынша сальдо төменде берілген:

	2021 жылғы 31 желтоқсанда				2020 жылғы 31 желтоқсанда			
	Негізгі				Негізгі			
	Жалпы бақылаудағы		Өзге байланысты		Жалпы бақылаудағы		Өзге байланысты	
	Акционер	ы ұйымдар	ы қызметкерлер	ы тараптар	Акционер	ы ұйымдар	ы қызметкерлер	ы тараптар
Қаржылық жағдайы туралы есеп								
Ақша қаражаты мен олардың баламалары	5.761.976	–	–	–	5.364.044	–	–	–
Мурабаха шарттары бойынша дебиторлық берешек	–	–	172.812	927.574	–	–	172.906	78.164
Клиенттердің қаражаты	–	649.068	180	68.070	–	363.543	38.114	1.043

	2021 жылғы 31 желтоқсанда				2020 жылғы 31 желтоқсанда			
	Негізгі				Негізгі			
	Жалпы бақылаудағы		Өзге байланысты		Жалпы бақылаудағы		Өзге байланысты	
	Акционер	ы ұйымдар	ы қызметкерлер	ы тараптар	Акционер	ы ұйымдар	ы қызметкерлер	ы тараптар
Теңгерімнен тыс баптар (сенімгерлікпен басқару операциялары)								
Вакала депозиттері бойынша салымшылардың қаражаты	6.919.586	550.479	43.673	702.821	6.313.650	2.068.364	15.737	965.259
Мудараба депозиттері бойынша салымшылардың қаражаты	–	–	–	58.698	–	–	5.766	13.174

Төмендегі кестеде байланысты тараптармен операциялар бойынша кірістер мен шығындар берілген:

	2021				2020			
	Негізгі				Негізгі			
	Жалпы бақылаудағы		Өзге байланысты		Жалпы бақылаудағы		Өзге байланысты	
	Акционер	ы ұйымдар	ы қызметкерлер	ы тараптар	Акционер	ы ұйымдар	ы қызметкерлер	ы тараптар
Жиынтық табыс туралы есеп								
Мурабаха шарттарынан табыс	–	–	6.594	63.172	–	–	8.580	3.186
Комиссиялық алымдардан табыс	–	–	17	43	–	–	–	–
Теңгерімнен тыс баптар (сенімгерлікпен басқару операциялары)								
Исламдық қаржыландыру жөніндегі қызмет бойынша шығыстар	(119.334)	(18.117)	(2.441)	(14.907)	(200.864)	(32.582)	(384)	(19.659)
Вакала инвестициялық депозиттерінен табыс	–	–	–	–	5.843	–	–	–

Төменде негізгі басқарушы қызметкерлерге сыйақы беру туралы ақпарат ұсынылған:

2021 жыл	2020 жыл
----------	----------

(Егер өтпеген жағдайлар көрсетілмесе, мың теңгемен)

Жалақы және өзге қысқа мерзімді төлемдер	279.879	279.433
Әлеуметтік қамсыздандыруға аударымдар	25.403	25.324
Негізгі басқарушы қызметкерге сыйақының жиыны	305.282	304.757

(Егер өтсе жағдай дайлап көрсетілмесе, мың теңгемен)

31. Капиталдың жеткіліктілігі

Банк өз қызметіне тән тәуекелдерден қорғау мақсатында капиталдың жеткіліктілік деңгейін белсенді басқаруды жүзеге асырады. Банк капиталының жеткіліктілігін басшылық пен акционер ҚРҰБ белгілеген басқа әдістерден басқа Нормативтерді пайдалана отырып бақылайды.

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша, Банк капиталға қатысты белгіленген барлық сыртқы талаптарды толығымен орындады.

Банк үшін капиталды басқарудың негізгі мақсаты Банктің капиталға қатысты сыртқы талаптарды сақтауын қамтамасыз етуден және қызметті жүзеге асыру және Акционерлік құнды барынша ұлғайту үшін қажетті капитал жеткіліктілігінің барабар коэффициентін ұстап тұрудан тұрады.

Банк өз капиталының құрылымын басқарады және жүзеге асырылатын қызмет түрлерінің экономикалық жағдайлары мен тәуекелінің сипаттамаларындағы өзгерістер аясында оны түзетеді.

ҚРҰБ банктен барлық активтердің кемінде 5,5% мөлшерінде бірінші деңгейдегі капиталдың жеткіліктілік коэффициентін және нормативтік талаптарға сәйкес есептелген тәуекелді ескере отырып мөлшерленген активтердің кемінде 6,5% мөлшерінде екінші деңгейдегі капиталдың жеткіліктілік коэффициентін қолдауды талап етеді.

2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Банк капиталының жеткіліктілік коэффициенті нормативтік минимумнан асып түсті.

Төмендегі кестеде 2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша ҚРҰБ талаптарына сәйкес есептелген Банк капиталының талдауы көрсетілген:

	2021 жыл	2020 жыл
1 деңгейдегі капитал		
Жарғылық капитал	10.732.338	10.732.338
Бөлінбеген пайда	7.002.510	6.840.826
1 деңгейдегі капиталдың жиыны	17.734.848	17.573.164
Меншікті капиталдың жиыны	17.734.848	17.573.164
Тәуекелді ескере отырып мөлшерленген активтер		
Кредиттік тәуекел	44.435.559	35.240.601
Нарықтық тәуекел	70.625	459.075
Операциялық тәуекел	1.119.617	1.122.869
Тәуекелді ескере отырып мөлшерленген активтердің жиыны	45.625.801	36.822.545
Капиталдың жеткіліктілік коэффициенті		
Тәуекелді ескере отырып мөлшерленген активтердің жалпы сомасының пайыздық үлесі ретінде көрсетілген капиталдың жиынтығы	39%	48%
Тәуекелді ескере отырып мөлшерленген активтердің жалпы сомасының пайыздық үлесі ретінде көрсетілген 1-деңгейдегі капитал	39%	48%

32. Зекет

Банк жарғысы Банк басшылығынан акционердің атынан зекет төлеуді талап етпейді. Демек, зекет бойынша міндеттемені Акционер төлеуге тиіс.

33. Есепті күннен кейінгі уақиғалар

2022 жылғы 2 қаңтарда Қазақстанның Маңғыстау облысында сұйытылған табиғи газдың бөлшек сату бағасының айтарлықтай ұлғаюына байланысты наразылық акциялары басталды. Бұл наразылықтар басқа қалаларға да таралып, мүліктің зақымдалуына және адамдардың өліміне әкеп соққан тәртіпсіздікке ұласты. 2022 жылғы 5 қаңтарда Үкімет төтенше жағдай енгізілгенін жариялады.

Жоғарыда аталған наразылықтар орын алуының және төтенше жағдайлар енгізілуінің нәтижесінде Қазақстанның Президенті қабылдануы ықтимал шаралар туралы бірқатар жария мәлімдемелер жасады, соның ішінде салықтық заңнамаға өзгерістер енгізу, қаржылық тұрақтылықты қолдау шараларын енгізу, инфляция деңгейін және теңгенің айырбас бағамын бақылау және тұрақтандыру секілді шаралар қолға алынды.

2022 жылғы 19 қаңтарда Қазақстанның барлық өңірлерінде төтенше жағдайдың күші жойылды.

(Егер өтпеген жағдай дайындап көрсетілмесе, мың теңгемен)

Қазіргі таңда Үкімет қабылдау мүмкін кез-келген жаңа шаралар Банктің қаржылық жағдайына қалай әсер ете алатынын немесе жоғарыда аталған наразылықтар мен төтенше жағдайды енгізу Қазақстанның экономикасына қалай әсер ете алатынын Банк мөлшерлік тұрғыда бағалай алмайды.

(Егер өтпеген жағдайлар көрсетілмесе, мың теңгемен)

33. Есепті күннен кейінгі уақиғалар (жалғасы)

2022 жылдың ақпан айында Ресей Федерациясы мен Украинаның арасындағы шиеленіске байланысты АҚШ, ЕО және Ұлыбритания тарапынан Ресей Федерациясына қарсы көптеген санкциялар жарияланды. Бұл санкциялар Ресей Федерациясына теріс экономикалық әсер етуге бағытталған.

Геосаяси шиеленістің өршуіне байланысты 2022 жылдың ақпан айынан бастап қор және валюта нарықтарында құбылмалылық айтарлықтай ұлғайғаны, сондай-ақ АҚШ доллары мен еуроға қатысты теңгенің бағамы айтарлықтай төмендегені байқалады. ҚР ҰБ-ның Ақша-несие саясаты жөніндегі комитеті негізгі мөлшерлемені +/-1% пайыздық дәлізімен жылдық 13,5% дейін арттыру туралы кезектен тыс шешім қабылдады.

Банк бұл оқиғаларды есептік кезеңнен кейін түзетуші емес оқиғалар ретінде бағалайды, олардың сандық әсерін ағымдағы сәтте айтарлықтай дәрежедегі сенімділікпен бағалау мүмкін емес.

Қазіргі таңда Банк басшылығы өзгермелі микро- және макроэкономикалық жағдайлардың Банктің қаржылық жағдайына және қызметінің нәтижелеріне ықтимал әсеріне талдау жүргізуде.